

Eğitim alışanları İçin Hak Arama Rehberi

EĞİTİM-BİR-SEN

EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

Ankara | 2012

Eğitim-Bir-Sen Adına Sahibi

Ahmet GÜNDOĞDU

Genel Başkan

Genel Yayın Yönetmeni

Ali YALÇIN

Genel Basın Yayın Sekreteri

Yayın Kurulu

Ahmet Özer

Esat Tektaş

Murat Bilgin

Ali Yalçın

Teyfik Yağcı

Ramazan Çakırcı

Grafik Tasarım

Selim AYTEKİN

Baskı

Hermes Tanıtım Ofset Baskı Hizm. Kaç. Ltd. Őti.

Büyük Sanayi 1. Cadde No: 105 İskitler/ANKARA

Tel: 0312 341 01 97 - Faks: 0312 341 01 98

Baskı Tarihi

Kasım 2012

5000 Adet

EĞİTİM-BİR-SEN

EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

G.M.K. Bulvarı Őehit DaniŐ Tunalıgil Sokak No: 3/13 Maltepe/ANKARA

Tel: 0312 231 23 06 - Faks: 0312 230 65 28

e-posta: egitimbirsen@egitimbirsen.org.tr

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	11
ÖNSÖZ	15

DEVLET MEMURLARI KANUNU UYGULAMASI	19
---	----

I- TANIMLAR	19
--------------------------	----

II- DEVLET MEMURLUĞUNA ALINMA, ADAYLIK, ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME	21
1. Memurluğa Alınma	21
2. Adaylık.....	22
a. Memurların Adaylığa Kabul Edilmesi.....	22
b. Adaylık Devresi İçinde Göreve Son Verme.....	22
3. Atama ve Yer Değiştirme	23
4. Atama ve Yer Değiştirmede Yasal Süreler.....	23
5. İşe Başlamama Halinde Yapılacak İşlemler	24
6. Memurluktan Çekilenlerin Yeniden Atanmaları.....	25
7. Memurluktan Çekilme Şartları	25
8. Memurluktan Çekilen veya Çekilmiş Sayılanların Yeniden Atama Şartları	26

III- GENEL HAKLAR ve SORUMLULUKLAR	26
1. Basına Bilgi veya Demeç Verme.....	27
2. Resmi Belge, Araç ve Gereçlerin Yetki Verilen Mahaller Dışına Çıkarılmaması ve İadesi.....	31
3. Kamu Görevlisinin Parasal ve Özlük Haklarının Güvencesi.....	31
4. Emeklilik Hakkı	32
5. Çekilme (İstifa) Hakkı.....	32
6. Müracaat, Şikâyet ve Dava Açma Hakkı	32
7. Sendika Kurma, Üye Olma, Sendikal Faaliyette Bulunma Hakkı.....	33
8. Kovuşturma ve Yargılamanın Özel Usule Tabi Olması ...	34
9. İsnat ve İftiralara Karşı Koruma	34

10.	Toplu Eylemde Bulunma.....	35
11.	Ticaret ve Diğer Kazanç Getirici Faaliyetlerde Bulunma Yasağı.....	40
	i. Ticaret Yasağının Kapsamı.....	40
	ii. Köşe Yazarlığı ve Kitap Yazma	41
12.	Hediye Alma, Menfaat Sağlama Yasağı.....	42
13.	Gizli Bilgileri Açıklama Yasağı	43
14.	Siyaset Yapma Yasağı.....	43
15.	Mal Bildiriminde Bulunma.....	44
	a. Mal Bildiriminin Konusu.....	45
	b. Mal Bildiriminin Verilme Zamanı.....	46
	c. Mal Bildiriminin Yenilenmesi	46
	d. Süresinde Mal Bildiriminde Bulunmama.....	46
16.	Memurların İzin Hakları	47
	a. Yıllık İzin	47
	b. Mazeret İzni.....	48
	c. Doğum İzni.....	49
	d. Süt İzni	49
	e. Hastalık İzni.....	49
	f. Refakat izni	54
	g. Aylıksız İzin	54
	i. Doğumda aylıksız izin.....	55
	ii. Yurt Dışına Gidenlerde Aylıksız İzin	55
	iii. Sendika Yöneticiliği Nedeniyle Aylıksız İzin.....	55
	h. Askerlik İzni	56
17.	Çalışma Saatleri.....	57
18.	Kademe İlerlemesi.....	58
19.	Derece İlerlemesi	59
IV-	SOSYAL HAKLAR VE YARDIMLAR	61
1.	Emeklilik hakları.....	61
2.	Hastalık ve analık sigortası	61
3.	Öğrenim bursları ve yurtları.....	62
4.	Aile yardımı ödeneği.....	62
5.	Doğum yardımı ödeneği.....	64
6.	Ölüm yardımı ödeneği	64
7.	Cenaze giderleri.....	65
8.	Giyecek yardımı.....	65
9.	Yiyecek yardımı	65

İKİNCİ BÖLÜM

DISİPLİN HUKUKU	66
I- DISİPLİN CEZALARI	69
1. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na Göre Disiplin Cezaları	69
a. Uyarma	69
b. Kınama	70
c. Aylıktan Kesme	71
d. Kademe İlerlemesinin Durdurulması	72
e. Devlet Memurluğundan Çıkarma	74
2. Öğretmenler Hakkında Uygulanan Cezalar ve Yasal Dayanakları	75
a. 1702 Sayılı Kanun'a Göre Disiplin Cezaları	75
b. 4357 sayılı Kanuna Göre Disiplin Cezaları	80
II- DISİPLİN CEZALARINDA SÜREÇ	82
1. Soruşturma	82
a. Soruşturma Emrini Kimler Verebilir	82
b. İnceleme ve soruşturma ile görevlendirilecek personelin tespiti	83
c. Soruşturma Açılmadan Savunma Alınarak Ceza Verilmesi	85
d. Savunma Usulü	85
e. Savunmalarda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar ..	86
f. Soruşturma Dosyasının Talep Edilmesi ve İncelenmesi	87
2. Disiplin Cezalarının Etkileri	88
3. Disiplin Cezalarında Kim, Hangi Cezayı Verebilir?	89
a. 657 sayılı Kanun'a Göre	89
b. 1702 ve 4357 sayılı Kanuna'a Göre	90
4. Disiplin Amirleri	90
5. Disiplin Kurulları	91
a. Sendika Temsilcilerinin Disiplin Kurulları'na Katılması	91
b. İl Millî Eğitim Disiplin Kurulu	92
c. İl Disiplin Kurulu	93
d. Yüksek Disiplin Kurulu	93

e.	Ceza Verilmesini Teklif Eden Amirin Disiplin Kuruluna Katılması.....	94
f.	Disiplin Cezasına İtiraz.....	94
g.	Disiplin Cezalarını Ortadan Kaldıran Haller.....	96
h.	Disiplin Cezalarının Hafifletilmesi ve Ağırlaştırılması.....	96
i.	Zamanaşımı.....	97
j.	Aynı Zamanda Suç Teşkil Eden Fiiller.....	99
k.	Genel Affın ve Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Kararlarının Disiplin Suçlarına Etkisi..	100
l.	Disiplin Cezalarının Yargısal Denetimi ve Yargı Kararları Karşısında Yapılacak İşlem.....	101
m.	Görev Yeri Değişikliği.....	103
V-	GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA.....	104
1.	Görevden Uzaklaştırma Kararı Verebilecek Kişiler	104
2.	Keyfi Olarak Görevden Uzaklaştıran Amirin Sorumluluğu	105
3.	Ceza Kovuşturması Sırasında Görevden Uzaklaştırma	105
4.	Görevden Uzaklaştırılan veya Görevinden Uzak Kalan Memurların Hak ve Yükümlülüğü.....	105
5.	Tedbirin Kaldırılması	106
6.	Memurun Göreve Tekrar Başlatılması Zorunlu Olan Haller.....	106
7.	Görevden Uzaklaştırmanın Süresi	107

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

	YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI PERSONELİ	108
I-	YÜKSEKÖĞRETİMLE İLGİLİ TANIMLAR.....	108
II-	AKADEMİK KADRO VE PERSONEL DİSİPLİN HUKUKU	112
III-	DİSİPLİN CEZALARI	114
1.	Uyarma.....	115
2.	Kınama	117
3.	Yönetim Görevinden Ayırma.....	118
4.	Aylıktan Kesme.....	120
5.	Kademe İlerlemesinin Durdurulması	122

6.	Görevinden Çekilmiş Sayma.....	124
7.	Üniversite Öğretim Mesleğinden Çıkarma	125
8.	Kamu Görevinden Çıkarma	126
IV-	DİSİPLİN SORUŞTURMASI	128
1.	Soruşturmaya Yetkili Amir.....	128
2.	Soruşturma Aşamasında Kamu Görevlisi Tanık Dinletebilir mi?	129
3.	Savunma Hakkı	130
4.	Soruşturma Raporu.....	130
5.	Zamanaşımı	131
6.	Kamu Görevlisinin Görevini Değiştirmesi Disiplin Soruşturmasını Sona Erdirir mi?.....	131
7.	Sendika Temsilcilerinin Disiplin Kurullarına Katılması....	132
V-	GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA.....	133
1.	Göreve Tekrar Başlatılmanın Zorunlu Olduğu Haller....	134
2.	Görevden Uzaklaştırılanların Hakları	134
3.	Tedbirin Kaldırılması	135
4.	Yetkili Amir, Hakkında Soruşturma Açılan Bir Personeli Görevden Uzaklaştırması.....	135
VI-	DİSİPLİN CEZALARININ UYGULANMASI	135
1.	Disiplin Cezasını Vermeye Kimler Yetkilidir?.....	135
2.	Disiplin Kurulları	136
3.	Disiplin Kurullarının Karar Verme Süresi	136
4.	Yüksek Disiplin Kurulu'nun Çalışma Usulü.....	137
5.	Disiplin Cezalarına İtiraz Etme ve Dava Yoluna Başvurulması.....	138
6.	Disiplin Cezalarının Sicilden Silinmesi.....	139
VII-	CEZA SORUŞTURMASI	140
1.	İlk Soruşturma	140
2.	Son Soruşturma	140

 DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4483 SAYILI KANUNA GÖRE SORUŞTURMA	144
1.	Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması...144
2.	Görev Suçu.....144
3.	İstisnalar.....147

4.	Hazırlık soruşturması	150
4.1.	Ön İnceleme.....	150
4.2.	Soruşturma Emri.....	150
4.3.	Soruşturma İzni Vermeye Yetkili Merciler	151
4.4.	İhbar ve Şikâyet	153
4.5.	Soruşturmacı Ve Raporlar.....	154
4.6.	İtiraz.....	157
4.7.	İştirak Halinde İşlenen Suçlar	158
5.	Yetkili ve Görevli Cumhuriyet Başsavcılıkları	159
6.	Hazırlık Soruşturmasına Yetkili Merciler	160
7.	Yetkili ve Görevli Mahkemeler	160
8.	Son Hükümler.....	161

BEŞİNCİ BÖLÜM

İDARİ DAVALARA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR	162
---	-----

I. İDARİ DAVALARIN TÜRLERİ, AÇILMA USULLERİ VE

SÜRELERİ	162
1. İdari Dava Türleri	162
2. İdari Davaların Açılması	163
3. Dilekçelerin Verileceği Yerler.....	165
4. Aynı Dilekçe İle Dava Açılabilir Haller	165
5. Dava Açma Süresi	165
6. İdari Makamların Sükutu.....	166
7. Üst Makamlara Başvurma	166
8. Dilekçeler Üzerine İlk İnceleme	167
9. İlk İnceleme Üzerine Verilecek Karar	167
10. Tebligat Ve Cevap Verme	168
11. Duruşma	168
12. Dosyaların İncelenmesi.....	169
13. Yürütmenin Durdurulması	169
14. Kararların Sonuçları	170
15. İdari Davalarda Genel Yetki	171
16. Kamu Görevlileri ile İlgili İdari Davalarda Yetki.....	171
17. Tam Yargı Davalarında Yetki	172
18. Bağlantılı Davalar	172
19. Görevsizlik Ve Yetkisizlik Hallerinde Yapılacak İşlem.....	172
20. İtiraz.....	173

21.	Temyiz	174
22.	Yargılamanın Yenilenmesi.....	177
23.	Kararın Düzeltilmesi	179
24.	Adli Tatil Sürelerinde İşlemler.....	180

II. SENDİKANIN ÜYELERİ ADINA İDARİ DAVA AÇMA YETKİSİ 180

 ALTINCI BÖLÜM

GENEL BİLGİLER 181

I. DİLEKÇE HAKKI.....181

II. BİLGİ EDİNME HAKKI 182

1.	Bilgi Edinme Hakkı	182
2.	Bilgi Verme Yükümlülüğü.....	183
3.	Başvuru Usulü.....	183
4.	İstenecek Bilgi veya Belgenin Niteliği	184
5.	Bilgi veya Belgeye Erişim.....	184
6.	Bilgi veya Belgeye Erişim Süreleri	185
7.	Başvuruların Cevaplandırılması	185
8.	İtiraz Usulü	186

III. TEBLİGATA İLİŞKİN HÜKÜMLER 186

 YEDİNCİ BÖLÜM

ÖRNEK DİLEKÇELER.....189

TAKDİM

Hak arama bilincinin inşa edilememesi ve hukukun yaygınlaştırılmaması, ülkemizde kaybedilmiş en büyük davadır! Adalet sisteminin örgütsel yapısı ve adaleti uygulayacak olan mekanizmalar arasındaki hiyerarşi sebebi ile pek çok vatandaşımız hayatında bir kez dahi mahkemeye girmemiş olmasına rağmen, mahkeme karşısında mesafeli bir duruş sergilemekte; adliye binalarından çekinmekte ve haklarını arama gayretlerini de “mahkeme duvarları” ile çevrelemektedirler.

Adaleti aramak, hakkı olanı elde etmek ve haksızlığı önlemek için meşru yol hak arama bilincinin inşa edilmesidir. Pek çok siyasetnamede geçtiği üzere mülkün temelini teşkil eden adalet, esasında dünyanın hiçbir yerinde kendiliğinden gerçekleşen bir olgu değildir. Adalet, talep edildiği zaman, istendiği zaman ve bu hususta mücadele edildiği sürece tesis edilebilir.

Toplumumuzda adalet algısının yerleşmemesinin pek çok sebebi olduğu gibi, yargı kurumlarına duyulan çekingenlik ve güvensizlik ne yazık ki sıralamada öncelik arz etmektedir. Hukuk, adalet ve hakkaniyetin tecellisini sağlamakla sorumlu mahkemelerin hakkaniyete aykırı verdikleri kararlar ve ideolojik düzenlemeler, bir satırla verilen hakların on satırla geri alınması, geciken adaletin adalet olmadığı algısı ve yargı sistemimizdeki çift başlılık,

yasal olana itimadı zayıflatmakta ve hak arama bilincini zedelemektedir.

Jospeh Roux “İnsanlar, nerede kuvvet görürse hak orada sanır, oysa hak ile güç pek az birleşirler” demektedir. Fakat hukukun üstünlüğüne inanılmadığı sürece ve her şeye rağmen adalet talep edilmedikçe güçlünün hukuku ve adaleti hakim olmakta, toplumsal huzur ve refah zedelenmektedir. Güçlünün hukukunu kırmak, hukukun gücünü egemen kılmak için hem topluca hem de bireysel olarak, fert fert hak arama gayreti içerisinde olmak gerekmektedir.

Anayasa ile güvence altına alınmış olan hak arama hürriyeti, herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle sav ve savunma hakkı olduğunu ve bunu nasıl kullanabileceğini belirtmekte olup, herkese hukukun öznesi olma imkanını tanımaktadır.

Buna rağmen, eğitim ve çalışma hakları gasp edilen bireylerin pek çoğu, yeni bir mevzuat veya düzenleme ile haklarından yoksun kaldıklarında bu durumu görememekte, geleceklerini etkileyecek uygulamalara, haksız yere aldıkları disiplin cezalarına, kazanılmış olmasına rağmen korunmayan haklarına ses çıkarmamaktadırlar. Yoğun mevzuat karmaşasının oluşturduğu zihin bulanıklığı ile haklarını ifade etme ve savunmada ithal çareler aramakta ve pasifize olmaktadır.

Bireyler, görev ve sorumluluk bilinci sayesinde işlerini itina ile yapmaya gayret etmeleri ve bu hususta hiçbir ihmalkarlık göstermemelerine rağmen, kendilerine yönelik haksızlıklara karşı hak arama bilincini muhafaza edememekte, aleyhlerinde düzenlenen bir idari-hukuki işleme karşı tavır geliştirememektedirler. Çoğu zaman hak-

larında açılmış bir soruşturmaya cevap verememe, haksız olduğu düşünülen bir idari uygulamaya boyun eğme, sisteme aykırı davranmama şeklinde geliştirilen tavırlar da ne yazık ki görev ve sorumluluk bilincinin tezahürü olarak ortaya çıkmaktadır.

Burada gözden kaçırılmaması gereken iki önemli husus vardır: İlki bireyleri de devleti de ayakta tutanın hukuk ve hukuki mekanizmalar olduğudur. Diğer önemli husus ise eğitimin medeniyetler arasında, ülkeler arasında, renkler, cinsler ve hatta her türlü ayrımsızlık arasında bir köprü olduğu ve bu köprünün korunması gerekliliğidir. Köprüler bizim gayretlerimiz, başarılarımız, emeklerimiz; özetle köprüler bizim serüvenlerimizdir. Bu sebeple köprülerin inşasında emeği geçenleri her türlü haksız düzenlemeden korumak, eğitim alanındaki çalışmalarımızın ve verdiğimiz hukuki mücadelelerin temel prensibidir.

Sendikamız, üyeleri adına hak ihlallerini hukuki zeminlere oturtarak çözümler aramakta ve adaleti gerçekleştiremeyen her türlü hukuki düzenlemeyi ortadan kaldırmak için hukuki mücadele vermektedir.

Fakat topluca mücadelenin yanı sıra bireylerin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle hak arama mücadelesinin toplumda köklü değişikliklere vesile olacağı da açıktır.

Bu sebeple gerçek bir ihtiyacın ürünü olan bu kitap, hak arama mücadelesinde sendikamız üyelerini haklarını bilmek ve kullanmak noktasında cesaretlendirmek ve bireysel anlamda hak ve hukukun işlevselliğini sağlamak üzere hazırlanmış önemli bir çalışmadır.

Bu anlamda, kitaptaki sunuşun ve düzenin ihtiva ettiği tüm unsurları, hak arama mücadelesinde yol üye-

rindeki taşları kaldırma gayreti olarak yorumlamak doğru olacaktır.

İlgili herkesin kullanabileceği ve yararlanabileceği bir çalışma olması için açık ve net bir üslup kullanılmış olup, okuyucuları hiçbir akıl karışıklığına sürüklememesi öncelenmiştir.

Hukuku teorik zeminlerden alıp, hayatın bir parçası haline getirmeye yardımcı olacak olan bu kitabın, bireysel hukuki mücadelelerimizde kendi argümanlarımızı üretebilmek adına gerçek bir rehber olacağını düşünmekteyiz.

Bu çalışmayı yapan değerli hukukçularımız ile Mevzuat Komisyonumuza katkıları ve eserde kendini hissettiren dinamizm ve heyecanları için şükranlarımı sunuyorum.

Ahmet GÜNDOĞDU

Genel Başkan

ÖNSÖZ

“Kanunu bilmemek mazeret sayılmaz” diyen kanun koyucu, her birimizi bir hukukçu yapmak niyetinde olmadığı gibi, hukuk mesleğini ifa edenlerin dahi kanunların tamamını bilmediklerini biliyor olsa gerektir. Hukuk meseleleriyle ilgisi olmayanların da zaman zaman kullandığı bu meşhur ilke; ceza hukukunun temel ilkelerinden olmakla kalmayıp hukuk sistemimize de sirayet etmiş, bazen idare tarafından kanunun lafzından büyük olarak “hiç olmazsa her şeyi bilin” şeklinde yorumlanmıştır.

Bir kimsenin yaptığı mesleğe ilişkin düzenlemeleri, kuralları, mevzuatı özetle yaptığı işin hukukunu tümüyle bilmesi ancak bir varsayım ve temenniden ibarettir. Hukuk düzeninin bireyleri bu şekilde bir sorumluluk altına alması mümkün olmasa da, kendimizi ilgilendiren ve mesleğimizle alakalı hususlarda hak ve somluluklarınızı gerektiği kadar bilmemiz elzemdir. Haklarımızı bilmemek ve kullanmamak sonucunda kaçırdığımız fırsatlar için ilgili yerler bahane kabul etmemekte ve mazeretlerimiz mağduriyetlerimize dönüşmektedir. Dolayısı ile bir kimsenin hakkında tesis edilen işlemlere karşı hareketsiz kalması ya da gerekli sürede gereken yere itiraz edememesi, idareye başvurmaması, dava açmaması gibi durumlarda idareden almış olduğu bir ret cevabına karşı ne şekilde hareket etmesi gerektiğini bilmemesi sonucu ortaya çıkan mağduriyete çoğu zaman tek başına katlanmak zorunda olduğu aşikârdır.

Özellikle mesleği gereği bizatihi idare ile ilişkileri yoğunlukta olanların; devlet memurlarının, Yükseköğretim Kurulu personelinin haklarını bilmek ve kullanmak hususunda bilinçli olması gerekmektedir. Çünkü, idari işlemler, yapıldıkları andan itibaren “hukuka uygunluk” karinesinden yararlanırlar ve bu sebeple yasal bir dayanakları olduğu farz edilir. Hukuka uygun olmayan hatalı bir idari işlemin dahi, yargıya taşınana kadar, bu karineden yararlanmak durumunda olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda; aslında idarenin hukuka aykırı işlemine karşı yaptığımız başvurular, açtığımız davalar ve hak arama mücadelemizle her birimiz yargısal anlamda idarenin denetlenmesine ve adaletin tesisine katkıda bulunmuş oluruz.

Bugün mahiyeti ne olursa olsun kişilerin yaptıkları faaliyetler ve meslekleri ile alakalı hukuki donanımları, onların adalet arayışları içinde buldukları noktayı göstermektedir. Ancak hukuki donanımın, gazeteler ve özellikle internet sitelerini istismal eden yanlış veya eksik haber ve bilgilerle kazanılması mümkün değildir. Aynı şekilde bu hukuki donanımın, kanun metinleri, yönetmelikler, tüzükler ve genelgeler arasında bocalayarak da kazanılması mümkün görünmemektedir.

Altı ana bölümden oluşan kitapta, birinci bölümün konusunu Devlet Memurları Kanunu'nun uygulanması ile ilgili tanımlar, genel haklar ve sorumluluklar, adaylık atama ve yer değiştirme, sosyal haklar ve yardımlar oluşturmuştur. İkinci bölümde disiplin cezalarını düzenleyen kanun maddeleri ve bu çerçevede öğretmenler hakkında uygulanacak cezalar, soruşturma evresi ve mahiyeti ve cezalarda zaman aşımaları irdelenmiş olup, üçüncü bölümde yükseköğretim personeline ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde soruşturma evresi 4483 sayılı Kanun'a göre detaylandırılmış, beşinci bölümde ise idari davalara ilişkin usul ve esaslar anlatılmıştır.

Nihai olarak altıncı bölümde de dilekçe ve bilgi edinme hakkı, tebliata ilişkin hükümler ve örnek dilekçeler yer almıştır.

Elinizdeki bu çalışma, sade, yalın üslubu ile Milli Eğitim Bakanlığı çalışanlarına ve Yükseköğretim kurumlarında çalışan personele ilişkin mevzuatı ve ayrıca önemli mahkeme kararlarını harmanlayarak sizlere güncel ve karmaşık olmayan bilgiler sunmaktadır. Böyle bir eserin ortaya çıkmasında öneri ve görüşleriyle katkıda bulunan Genel Merkez Yneticilerimize ve bu çalışmayı gerçekleştirerek sendikal fark oluşturmamızda katkıda bulunan hukukularımıza teşekkür ederim.

Ramazan ÇAKIRCI

Genel Mevzuat ve Toplu Sözleşme Sekreteri

BİRİNCİ BÖLÜM

DEVLET MEMURLARI KANUNU UYGULAMASI

I- TANIMLAR

Memur: 657 sayılı Kanun'un 4/A maddesine göre şu şekilde tanımlanmıştır: Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütölen aslı ve süreklı kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilen kamu görevlileridir.

Sözleşmeli Personel: 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesine göre atanan kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zarurî ve istisnâî hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Bakanlar Kurulu'nca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde kurumun teklifi ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığı'nca vizelenen pozisyonlarda, mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileridir.

Geçici Personel: 657 sayılı Kanun'un 4/C maddesine göre istihdam edilen bir yıldan az süreli veya mevsimlik hizmet olduğuna Devlet Personel Dairesi'nin ve Maliye

Bakanlığının görüşlerine dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca karar verilen görevlerde ve belirtilen ücret ve adet sınırları içinde sözleşme ile çalıştırılan ve işçi sayılmayan kim-selerdir.

Aylık: Bu Kanun'a tabi kurumlarda görevlendirilen memurlara hizmetlerinin karşılığında, kadroya dayanılarak ay itibariyle ödenen paradır.

Sözleşmeli creti: 4'üncü maddenin (B) bendi gereğince çalıştırılan personele ödenen paradır.

Ödül: 657 sayılı Kanun'un 122'nci maddesinde yazılı hallerde kendilerine üstün başarı belgesi verilenlere, merkezde bağlı veya ilgili bakan ve illerde valiler tarafından uygun görülmesi hâlinde en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dâhil) % 200'ne kadar verilen paradır.

Temsil Giderleri: Belirli yetki ve sorumluluk makamlarını işgal eden memurlara temsili mahiyette ve görevleri icabı olarak yaptıkları gerçek giderleri karşılamak üzere ilgili kurumların btçelerine bu maksat için konulan ödenekten özel yönetmeliği hükümleri gereğince ödenen paradır.

Ders Görevi creti: Bu Kanun'a tabi kurumlara ait her derecedeki eğitim ve ğretim kurumları ile okul, kurs veya yaygın eğitim yapan kurumlarda ve benzeri kuruluşlarda öğretmenlik veya ğretim yeliği yapan ğretmen, ğretim yesi ve diğer memurlara ders saati itibariyle ödenen paradır.

Fazla alışma creti: Kurumların, 657 sayılı Kanun'un 178'inci maddesinde yazılı esaslar çerçevesinde normal çalışma saatleri dışında çalıştırdıkları memurlara, fazla çalışma saati itibariyle ödenen paradır.

Mal Sorumluluk Tazminatı: Sayıştay'a hesap vermekle yükümlü olan saymanlarla vezne açığından sorumlu veznedarlara ödenen paradır.

Kamu Görevlisi: 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'na göre, Kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların kadro veya pozisyonlarında istihdam edilenlerden işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlidir.

Kamu görevlisi kavramında ölçü işi yürüten kişinin kamusal faaliyeti yürütmesidir. Bu kapsama kadrolu memurlar, sözleşmeli personel ve geçici personel de girmektedir.

Harcirah: 6245 sayılı HarciraH Kanun'una göre ödenmesi gereken yol masrafı; gündelik, aile masrafı ve yer değiştirme masrafından biri, birkaçı veya tamamıdır.

Memuriyet Mahalli: 6245 sayılı HarciraH Kanunu'na göre memur ve hizmetlinin asil görevli olduğu veya ikametgâhının bulunduğu şehir ve kasabaların belediye sınırları içinde bulunan mahaller ile bu mahallerin dışında kalmakla birlikte yerleşim özellikleri bakımından bu şehir ve kasabaların devamı niteliğinde bulunup belediye hizmetlerinin götürüldüğü veya kurumlarınca sağlanan taşıt araçları ile gidilip gelinebilen yerlerdir.

II- **DEVLET MEMURLUĞUNA ALINMA, ADAYLIK, ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME**

1. **Memurluğa Alınma**

Kamu hizmet ve görevlerine devlet memuru olarak atanacakların açılacak devlet memurluğu sınavlarına girmeleri ve sınavı kazanmaları şarttır.

Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları personel atamasına lüzum gördükleri boş kadroların sayılarını, sınıf ve derecelerini belirterek 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 47'nci maddesine göre duyuru ya-

parak aynı Kanun'un 48'inci maddesine göre genel ve özel şartlar dikkate alınarak sınav puanı stnlğne göre memur alımı yapılır.

2. Adaylık

a. Memurların Adaylığa Kabul Edilmesi

Devlet memurluğuna girmek isteyen ve devlet memurluğu sınavlarında başarılı olan adaylar, başarı listesindeki sıraya göre ve ilan edilen kadro sayısı kadar kurumlardanca memur olarak atanırlar.

Aday olarak atanmış devlet memurunun, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 54'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına göre; adaylık süresi bir yıldan az iki yıldan çok olamaz ve bu süre içinde aday memurun başka kurumlara nakli yapılamaz.

İki yıllık süre geçmesine rağmen adaylığı kaldırılmayan kamu görevlisinin adaylığının kaldırılmasını talep etme, kurumun bunu yapmaması halinde de idari yargıda dava açma hakkı vardır.

b. Adaylık Devresi İçinde Göreve Son Verme

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 56'nci maddesine göre; adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir.

Adaylık devresi içinde anılan Kanun'un 56'nci maddesi uyarınca görevlerine son verilenler aynı Kanun'un 57'nci maddesine göre (sağlık nedenleri ile görevine son verilenler hariç)  yıl süreyle devlet memurluğuna alınmazlar.

Bu uygulamanın kişisel nedenlere dayalı olarak kötüye kullanılması, objektif kriterlere aykırı biçimde kullanılması söz konusu olabileceğinden haksız bir şekilde ilişki kesilen kamu görevlilerinin ilişkilerinin kesildiğine ilişkin işlemin tebliğinden itibaren 60 gün içerisinde idare mahkemesinde iptal davası açma hakkı bulunmaktadır.

657 sayılı Kanun'un 6111 sayılı Kanunla değişik 57'nci maddesine göre; adaylık süresi içinde disiplin cezası almış olanların disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir.

6111 sayılı Kanun ile 657 sayılı Kanun'da gerçekleştirilen değişiklikler sonrası sicillerin uygulamadan kaldırılması ile birlikte sicil değerlendirilmesi aday memurun adaylığının kaldırılmasında bir değerlendirme kriteri olmaktan çıkarılmış bulunduğundan; aday memur adaylık eğitimlerinde başarılı olsa bile alacağı herhangi bir disiplin cezası ile adaylıkla ilişkisi kesilerek memuriyet statüsü sona erdirilebilecektir.

3. Atama ve Yer Değiştirme

Kadrolu öğretmenlerin atama ve yer değiştirme işlemleri Milli Eğitim Bakanlığı'nca çıkarılan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği ve bu yönetmeliğe dayalı olarak çıkarılan kılavuzlar çerçevesinde yürütülmektedir.

4. Atama ve Yer Değiştirmede Yasal Süreler

Devlet memurlarının atama ve yer değiştirmelelerinde kullanmaları gereken yasal yol süreleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 62'nci maddesi uyarınca düzenlenmiştir. Buna göre;

- Aynı yerdeki gevlere atananlar atama emirlerinin kendilerine tebliğ gününü,
- Başka yerdeki gevlere atananlar, atama emirlerinin kendilerine tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde o yere hareket ederek belli yol süresini, izleyen iş günü içinde işe başlamak zorundadırlar.

Yukarıdaki süreler;

- İzin veya geçici görevin bitimi,
- Hesaplarını, yerlerine gelenlere devir zorunda bulunan sayman ve sayman mutemetleri için devrin sona ermesi,
- Eski görevlerine devamları kurumlarınca yazılı olarak tebliğ edilenler için yerlerine atanan memurların gelmesi veya yeni görev yerlerine hareketlerinin kurumlarınca tebliği, tarihinde başlar.

Yer değiştirme suretiyle yapılan atamalarda memurlara atama emirleri tebliğ edilince yollukları, ödeme emri aranmaksızın, saymanlıklarca derhal ödenir. Memurun izinli ve raporlu olması tebligata engel olmamakla beraber yukarıda belirtilen süreler izin ve rapor müddetinin bitiminde başlar.

5. İşe Başlamama Halinde Yapılacak İşlemler

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 63'üncü maddesi uyarınca; bir göreve ilk defa veya yeniden atanandan belge ile ispatı mümkün zorlayıcı sebepler olmaksızın 62'nci maddedeki süre içinde işe başlamayanların atamaları iptal edilir ve bunlar 1 yıl süreyle devlet memuru olarak istihdam edilemezler. Bunların belge ile

ispatı mümkün zorlayıcı sebepler nedeniyle göreve başlamama hali iki ayı aştığı takdirde atama işlemi atamaya yetkili makamlarca iptal edilir.

Başka yerdeki bir göreve atananlardan 62'nci maddedeki süre içinde hareket ederek belli yol süresi sonunda yeni görevlerine başlamayanlara, eski görevlerinden ayrılış ve yeni görevlerine başlayış tarihleri arasında aylık verilmemek şartı ile 10 günlük bir süre daha verilebilir. Belge ile ispatı mümkün zorlayıcı sebepler olmaksızın bu süre sonunda da yeni görevlerinde işe başlamayanlar memuriyetten çekilmiş sayılırlar.

6. Memurluktan Çekilenlerin Yeniden Atanmaları

İki defadan fazla olmamak üzere memurluktan kendi istekleriyle çekilenlerden veya Devlet Memurları Kanunu'nun hükümlerine göre çekilmiş sayılanlardan tekrar memurluğa dönmek isteyenler, ayrıldıkları sınıfta boş kadro bulunmak ve bu sınıfın niteliklerini taşımak şartıyla ayrıldıkları tarihte almakta oldukları aylık derecesine eşit bir derecenin aynı kademesine veya diğer bir sınıfta eşit derecedeki kadrolara atanabilirler.

7. Memurluktan Çekilme Şartları

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 94'üncü maddesinde belirtilen hallerde, devlet memuru, bağlı olduğu kuruma yazılı olarak müracaat etmek suretiyle memurluktan çekilme isteğinde bulunabilir. Mazereti olmaksızın görevin terk edilmesi ve bu terkin kesintisiz 10 gün devam etmesi halinde, yazılı müracaat şartı aranmaksızın, çekilme isteğinde bulunulmuş sayılır.

Çekilmek isteyen memur, yerine atanan kimsenin gelmesine veya çekilme isteğinin kabulüne kadar görevine devam eder. Yerine atanan kimse bir aya kadar gelmediği veya yerine bir vekil atanmadığı takdirde, üstüne haber vererek görevini bırakabilir.

8. Memurluktan Çekilen veya Çekilmiş Sayılanların Yeniden Atanma Şartları

- Memuriyetten **çekilenler altı ay geçmeden,**
- 657 sayılı Kanun'a göre çekilmiş sayılanlar ile bu Kanun'un 94'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına uymadan (yani yerine birinin gelmesi veya çekilme isteğinin kabulünü beklemeden) görevlerinden ayrılanlar **bir yıl geçmeden,**
- Devir teslim zorunluluğuna uymadan ayrılanlar **3 yıl geçmeden,**

Devlet memurluğuna alınamazlar.

III- GENEL HAKLAR ve SORUMLULUKLAR

Devlet memurları kanun, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen esaslara uymakla ve amirleri tarafından verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü ve görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumludurlar.

Devlet memuru amirinden aldığı emri, anayasa, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Amir emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, memur bu emri yapmaya mecburdur. Ancak emrin yerine getirilmesinden doğacak sorumluluk emri verene aittir.

Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez, yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz.

1. Basına Bilgi veya Demeç Verme

Anayasa'nın "Düşünce Açıklama ve Yayma Hürriyeti" başlıklı 26'ncı maddesi hükmüne göre;

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar."

Devlet memurlarının, basına bilgi ve demeç vermesine ilişkin düzenleme 657 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde düzenlenmiştir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'un "Basına bilgi veya demeç verme" başlıklı değişik 15'inci maddesinde,

"Devlet Memurları, kamu görevleri hakkında basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç veremezler. Bu konuda gerekli bilgi ancak bakanın yetkili kılacağı görevli; illerde valiler veya yetkili kılacağı görevli tarafından verilebilir.

Askeri hizmet ile ilgili bilgiler özel kanunların yetkili kıldığı personel dışında hiç bir kimse tarafından açıklanamaz."

hükmüne yer verilmiştir. 2670 sayılı Kanunun 7'inci maddesi ile değişik bu maddenin gerekçesinde ise,

"Kamu görevlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak basın organlarıyla radyo ve televizyon kurumlarına bilgi ve demeç vermeye kimlerin yetkili olduğu belirtilmekte ve idarenin halkla ve kamuoyuyla münasebetlerinde insicamlı bir münasebet sağlamak amacıyla bu madde konulmuştur."

açıklamalarına yer verilmiştir.

Yine Danıştay 8. Daire'sinin E.No: 1988/1504, K.No:1989/519 ve E.No: 1996/814, K.No:1988/1927 sayılı kararlarında özetle;

“657 sayılı Devlet Memurları Yasasının 15. maddesinde Devlet Memurlarının kamu görevleri hakkında, basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç veremeyecekleri kuralı yer almış, yine aynı Yasanın 125. maddesinin D/g bendinde ise, yetkili olmadığı halde, basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç vermek eyleminin kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektirdiği kurala bağlanmıştır.

Yukarıda anılan yasal mevzuatın ilgili maddesindeki fiili işlediği iddia edilen memurun disiplin cezasıyla cezalandırılabilmesi için suçun şüpheye yer vermeyecek bir biçimde ortaya konulması, filin tüm unsurlarıyla gerçekleşip gerçekleşmediğinin kanıtlanması gerekir.

...(ilgilinin) basına yaptığı açıklamanın niteliğinin incelenmesi ve kamu görevleri hakkında bilgi içerip içermediğinin saptanarak ceza önerilmesi zorunludur.”

denilmiştir.

Yukarıda belirtilen Kanun hükmü ve Danıştay içtihatlarında da görüldüğü üzere 657 sayılı Kanun'un 15'inci maddesi ile 125/B-m maddesinin birlikte yorumlanması halinde iki husus öne çıkmaktadır;

- a. 657 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde memurların kamu görevleri hakkında basına açıklama yapamayacağı belirtilmektedir.
- b. Maddenin gerekçesinde, «kamu görevlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak» basına açıklama yapılamayacağı ve idarenin halkla ve kamuoyuyla münasebetlerinde insicamlı bir

münasebet sağlamak amacıyla maddenin düzenlendiği belirtilmiştir.

Bu çerçevede, memurun görevin oluş süreciyle ilgili basına bilgi ve demeç veremeyeceği çok açık olarak ortaya çıkmaktadır. Yani kanun koyucu bir görevi yürüten memurun yaptığı göreve ilişkin bilgi vermesinin yasak olduğunu belirtmektedir. Bunun haricinde yani kamu görevinin oluş süreciyle ve görevin yürütülmesiyle ilgisi bulunmayan kişisel görüş ve kanaatlerin ifade edildiği beyanların 15'inci madde kapsamında mütalaa edilemeyeceği anlaşılmaktadır.

Bu doğrultuda örneğin;

Maliye Bakanlığında maaş artışlarına ilişkin çalışma yapan bir birimde görevli bir memurun maaş artışlarının ne/nasıl olacağına dair basına bilgi vermesi suç, ancak maaş artışlarına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararının yayımlanmasından sonra yapılan zammın düşük olduğunu ve bu zamla geçinilmesinin zor olduğunu bir basın organına açıklaması suç değildir.

Yine bir denetim görevlisinin yaptığı denetime ilişkin bilgiler vermesi suç olmakla birlikte, denetimin hizmetin kalitesini yükselteceği veya denetim yöntemlerinde bir yöntem değişikliği önermesi veya denetimin hizmetinin zorunlu olduğu yönünde basın organlarına yapacağı açıklamalar suç değildir.

Aynı şekilde bir Devlet Personel Uzmanının hazırlık çalışma grubunda yer aldığı 657 sayılı Reform tasarına ilişkin bilgi vermesi suç ancak bu reform çalışmasıyla ilgili olmaksızın, 657 sayılı Kanunun aksayan yönlerine ilişkin bilimsel içerikte makale yayınlaması televizyon ve gazetelere açıklama yapması suç değildir.

Bir öğretmenin okul içindeki idari işleyişe (örneğin okul müdürünün işleri nasıl yürüttüğüne ilişkin bilgi

vermesi) ilişkin basına bilgi vermesi suç ancak mesleğin daha ileriye gitmesine ilişkin öneriler sunması, maaş artışıları eleştirmesi suç değildir.

Diğer yandan; eleştiri hakkının, yasa ve ahlak kuralları içerisinde, kamuoyunun olumlu yönde oluşması ve toplumun daha ileriye götürülmesi amacıyla kullanılması gerektiği zahtan varestedir. Eleştiri hakkını kullanırken eleştiri sınırları içerisinde kalınması ve ölçülü davranılması gerekir. Karşı tarafın onur ve haysiyetini kırıcı, küçük düşürücü hareketlerle tamamen gerçek dışı, ağza alınmayacak asılsız iftira ve isnatlarda bulunarak açıkça kişisel değerlere saldırmak ve dolayısıyla kişilik haklarını zedelemek söz konusu olmadığı sürece eleştirinin normal sınırlar içerisinde olduğunun kabulü gerekir. İlgili yazı incelendiğinde herhangi bir hakaret, sövme, haksız ve gerçekle ilgisi bulunmayan iftira ve isnadın söz konusu olmadığı, sadece şahsi kanaat belirtilip eleştirilerin ifade edildiği görülmüştür.

Nitekim Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 23/06/1977 tarih ve 1976/10894 E., 1977/7295 K. sayılı kararında “düşüncelerin serbestçe ifade edilmesi özgürlüğü, kişisel hak ve özgürlüğü ihlal etmemeli ve özellikle kişiye ya da kişi gruplarına toplum içinde layık olduğu yeri veren , kişilerin yasalarca tanınmış olan özgürlüklerine, inançlarına, üzerinde son derece hassas oldukları değerlerine saygılı bir düzenin kurulmasına yardımda bulunan bir amaç gütmelidir. Ancak, ne fikir özgürlüğü ve ne de fikri tenkit hakkı sınırsız değildir. O halde, her iki davranışta yasa ve ahlak kuralları içerisinde ve özellikle kamuoyunun olumlu yönde oluşmasına toplumun daha ileriye götürülmesine yardım amacı ve özellikle bilimsel bir yaklaşımla yapılmalı, karşı fikirler böyle bir anlayış içinde dışa vurulmalıdır” denilmiştir.

Sendika yöneticisinin basın açıklamalarından dolayı hakkında soruşturma açılmayacak, açılrsa dahi disip-

lin cezası verilmeyecektir. Bu husus 2003/37 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nde ve 2005/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nde düzenlenmiştir. Buna göre göreviyle ilgili olmayıp sendikal faaliyet kapsamındaki basın açıklamalarından dolayı ilgili kamu görevlisi hakkında soruşturma açılması Başbakanlık Genelgeleri ve yargı kararlarına göre mümkün değildir.

Danıştay Kararı

Danıştay 8. Dairesi'nin 28/5/1998 tarihli (Esas No: 1996/814, Karar No:1998/1927) Kararı:

“Sendika şube sekreteri olan devlet memurunun basına verdiği bilgi ve demeçten kademe ilerlemesinin durdurulması cezasıyla cezalandırılabilmesi için; yaptığı açıklamanın kamu görevine ilişkin bilgi içermesi ya da suç unsuru taşıması gerekir.”

2. Resmi Belge, Araç ve Gereçlerin Yetki Verilen Mahaller Dışına Çıkarılmaması ve İadesi

657 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesine göre devlet memurları görevleri ile ilgili resmî belge araç ve gereçleri, yetki verilen mahaller dışına çıkaramazlar, hususî işlerinde kullanamazlar.

Devlet memurları görevleri icabı kendilerine teslim edilen resmî belge, araç ve gereçleri görevleri sona erdiği zaman iade etmek zorundadırlar. Bu zorunluluk memurun mirasçılarında da şamildir.

3. Kamu Görevlisinin Parasal ve Özlük Haklarının Güvencesi

657 sayılı Kanun'un 18'inci maddesine göre kanunlarda yazılı haller dışında devlet memurunun memurluğuna son verilmez; aylık ve başka hakları elinden alınamaz.

Kamu gevlileri bir iş sözleşmesiyle çalışan işçiden farklı bir güvenceye tabidir. Bu nedenle kamu işvereni örneğin sabah okula giden bir öğretmene “görevine son veriyorum, yarın işe gelme” şeklinde bir ifade kullanamaz. Kamu görevlilerinin iş güvencesi bulunmaktadır. Kanunlarda yazılı sınırlamalar haricinde keyfi ve kişisel nedenlerle bir kamu görevlisinin görevine son verilemez, aylığına ve özlük haklarına bir hanel getirilemez.

4. Emeklilik Hakkı

657 sayılı Kanun’un 19’uncu maddesine göre devlet memurlarının, özel kanununda yazılı belirli şartlar içinde, emeklilik hakları vardır. Bunun dışında amirin veya başka birinin kamu görevlisini emekli olmaya zorlama hakkı bulunmamaktadır.

5. Çekilme (İstifa) Hakkı

Kanun’un 20’nci maddesine göre devlet memurları, 657 sayılı Kanun’da düzenlenen esaslar çerçevesinde memurluktan çekilebilirler. Hiçbir kamu görevlisine istifa etme veya istifa etmeme yönünde baskı ve zorlama yapılamaz. İstifa, kamu görevlisinin zgr iradesiyle yapılan bir beyandır.

6. Müracaat, şikâyet ve Dava Açma Hakkı

Kanun’un 21’inci maddesine göre devlet memurları, kurumlarıyla ilgili resmî ve şahs içlerinden dolayı müracaat; amirleri veya kurumları tarafından kendilerine uygulanan idarî eylem ve işlemlerden dolayı şikâyet ve dava açma hakkına sahiptirler.

Müracaat ve şikâyetler söz veya yazı ile en yakın amirden başlayarak silsile yolu ile şikâyet edilen amirler atlanarak yapılır.

Müracaat ve şikâyetler incelenerek en kısa zamanda ilgiliye bildirilir.

7. Sendika Kurma, Üye Olma, Sendikal Faaliyette Bulunma Hakkı

Kamu görevlilerinin sendika kurması, üye olması, sendikal faaliyette bulunmaları Anayasa, 4688 sayılı Kanun, yönetmelikler, başbakanlık genelgeleri ile güvence altına alınmıştır.

Kamu işvereni, işyeri sendika temsilcisi ile sendika ve sendika şube yöneticilerinin işyerini sebebini açık ve kesin şekilde belirtmedikçe değiştiremeyecektir.

Ülkemizde memur sendikalarının gelişimi henüz yeni olduğu için idareciler kamu görevlilerinin sendikal faaliyetlerini yadırgamakta; bu faaliyetlerini engellemek amacıyla bir takım yanlış uygulamalar içerisine girebilmektedirler.

Uygulamada kamu işvereninin sendikal faaliyetlerden dolayı yer değiştirme, disiplin cezası verme vb. işlemleri gerçekleştirdiği görülmektedir. Örneğin Adana'da bir öğretmenin sendika adına yerel televizyona açıklamada bulunması gerekçe gösterilerek tesis edilen görev yerinin değiştirilmesi işlemi, açılan idari davada mahkemece iptal edilmiştir. Mahkeme gerekçesinde, memurların sendikal faaliyette bulunmalarını yasaklayan bir kanunun bulunmadığı, bu faaliyetlerden dolayı hizmetin aksamadığı, bu nedenlerle memurun bir başka yere atanmayacağına yer vermiş ve işlemi iptal etmiştir. Danıştay 5. Dairesi, bu kararı 25/02/2004 T., 2000/6348 E. ve 2004/731 K. sayılı kararıyla onaylamıştır.

Kamu işvereni, sendika yöneticilerinin sebebini açık ve kesin şekilde belirtmediği müddetçe işyerini ve çalışma koşullarını değiştiremez. Tabi bu değişiklikler de özlük haklarına hanel getirmemeli, zaruri nedenle olmalıdır.

8. Kovuşturma ve Yargılamanın Özel Usule Tabi Olması

Kanun'un 24'üncü maddesine göre devlet memurlarının görevleri ile ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması ve haklarında dava açılması özel hükümlere tabidir. Ön inceleme yapılarak şayet suç unsuru bulunursa kamu görevlileri hakkında cezai soruşturma başlatılabilmektedir. Bu konu ayrıntılı olarak "Memurların Yargılanması" bölümünde incelenmiştir.

9. İsnat ve İftiralara Karşı Koruma

Kanun'un 25'inci maddesine göre devlet memurları hakkındaki ihbar ve şikâyetler, gazez veya mücerret hakaret için, uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve soruşturma veya yargılamanın tabi olduğu kanuni işlem sonucunda bu isnat sabit olmadığı takdirde, merkezde bu memurun en büyük âmiri, illerde valiler, isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığı'ndan isterler. 657 sayılı Kanun'un 25'inci maddesinde düzenlenen bu hükümle kamu görevlisi hakkında haksız isnat ve iftirada bulunulması ve bunun gerçekdışı olduğunun anlaşılması halinde bu isnatta bulunanlar hakkında dava açılması bir hak olarak verilmiştir.

Uygulamada bu isnat ve iftiralara karşı aslında resen mülki amirlerin savcılığa suç duyurusunda bulunması gerektiği halde bunun iş yoğunluğu veya farklı nedenlerle gerçekleşmediği görülmektedir.

Bu durumda haksız isnat ve iftiraya maruz kaldığı savcılık incelemesi sonucu anlaşılan devlet memurlarının savcılığa doğrudan müracaatı veya amirinden bu yönde bir talepte bulunma hakkı mevcuttur. Amirin bu meyanda yapacağı Şikayet, cezai kovuşturma yapılmasa dahi, sonraki iftiralara karşı caydırıcı ve kamu görevlisini koruyucu bir yarar sağlayacaktır.

10. Toplu Eylemde Bulunma

657 sayılı kanununun 26. Maddesine göre Devlet memurlarının kamu hizmetlerini aksatacak Şekilde memurluktan kasıtlı olarak birlikte çekilmeleri veya görevlerine gelmemeleri veya görevlerine gelip de Devlet hizmetlerinin ve işlerinin yavaşlatılması veya aksatılması sonucunu doğuracak eylem ve hareketlerde bulunmaları yasaktır.

Aynı maddede yer alan “Devlet memurlarının toplu olarak söz ve yazı ile müracaatları ve Şikâyetleri yasaktır.” hükmü ise kaldırılmıştır.

Diğer yandan; Anayasa Mahkemesi de, devlet memurlarının toplu Şikâyet ve müracaat halinde “aylıktan kesme cezası” öngören düzenlemeyi iptal ettiğinden; memurların toplu müracaat veya Őikâyette bulunmaları halinde haklarında disiplin cezası verilmeyecek ve maaşlarından kesinti yapılmayacaktır.

Sendikal kapsamda yapılacak toplu faaliyetler ve bu faaliyetlere katılan memur hakkında disiplin cezası uygulanamaz.

Sendika üyeleri, Sendika Genel Yönetim Kurulu'nun usulüne göre alınmış kararıyla; eyleme katılabilir ve kendilerine tanınan sendikal haklarını kullanabilirler. Şöyle ki;

Anayasanın 90. maddesine göre; “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası Antlaşmalar kanun hükmündedir.” hükmünü içermekte olup, Sendikal faaliyetleri güvence altına alan; “Sendikal Örgütlenme ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına ilişkin 87 sayılı Sözleşme”, “Kamu Hizmetlerinde Örgütlenme Hakkının Korunmasına ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemlerine ilişkin 151 sayılı Sözleşme”, “İnsan hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme” gibi usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası Andlaşmaların Anayasanın 90. Maddesi uyarınca iç hukuktaki bir hüküm gibi uygulanması gerektiği kabul edilmektedir.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununun 5198 sayılı Kanunla değişik 18. maddesinde; “Kamu görevlileri, iş saatleri dışında veya işverenin izni ile iş saatleri içinde sendika veya konfederasyonların bu Kanunda belirtilen faaliyetlerine katılmalarından dolayı farklı bir işleme tabi tutulamaz ve görevlerine son verilemez.” hükmü yer almaktadır.

5237 sayılı TCK “MADDE 118- (1) Bir kimseye karşı bir sendikaya üye olmaya veya olmamaya, sendikanın faaliyetlerine katılmaya veya katılmamaya, sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlamak amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla bir sendikanın faaliyetlerinin engellenmesi halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” Şeklinde dir.

Danıştay ve AİHM’in de sendikal faaliyetlere katılanlar hakkında disiplin soruşturması açılmayacağı ve disiplin cezası uygulanamayacağı yönünde kararları bulunmaktadır.

Bakanlığın 27.02.2012 tarih ve 17848 sayılı sendika eylemi konulu yazısında sendikal faaliyetlere katılımın özür olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Yukarıda yer alan hükümler, yargı kararları ve Bakanlığın söz konusu yazısı birlikte değerlendirildiğinde; Sendikal faaliyetlerin yasal bir hak olduğu ve bu hakkın engellenemeyeceği açıktır.

Bu nedenle; Sendikanın kararı doğrultusunda eylemlere katılacak üyelerin sendikal faaliyete katılmalarından dolayı haklarında hiçbir disiplin işlemi uygulanmaz.

Nitekim; Danıştay 12. Dairesi konuya ilişkin bir kararında “Öğretmen olan davacının sendikanın aldığı karar uyarınca bir gün göreve gelmemesi eyleminin sendikal faaliyet kapsamında olduğundan aylıktan kesme cezası ile cezalandırılmayacağına” karar vermiştir.

Yine Danıştay 12. Dairesi, sendikal faaliyet kapsamında bir gün göreve gelmeyen öğretmenin de aylıktan kesme cezasını iptal etmiştir.

Mevzuat hükümleri ve yargı kararlarına rağmen sendika üyelerinden bu konuda bir savunma yapmaları istenirse, aşağıda yer alan savunma metnini kullanabilirler.

SAVUNMA

.....OKULU MÜDÜRLÜĞÜ'NE

.....

Üyesi bulunduğum .....Sendikasının Genel Yönetim Kurulu tarafından alınan ..... tarihli ve ..... sayılı eylem kararı uyarınca sendikal faaliyet kapsamında eyleme katıldım.

Anayasanın 90. maddesine göre; “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası Andlaşmalar kanun hükmündedir.” hükmünü içermekte olup, Sendikal faaliyetleri güvence altına alan; “Sendikal Örgütlenme ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına ilişkin 87 sayılı Sözleşme”, “Kamu Hizmetlerinde Örgütlenme Hakkının Korunmasına ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemlerine ilişkin 151 sayılı Sözleşme”, “İnsan hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme” gibi usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası Andlaşmaların Anayasanın 90. Maddesi uyarınca iç hukuktaki bir hüküm gibi uygulanması gerektiği kabul edilmektedir.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununun 5198 sayılı Kanunla değişik 18. maddesinde; “Kamu görevlileri, iş saatleri dışında veya işverenin izni ile iş saatleri içinde sendika veya konfederasyonların bu Kanunda belirtilen faaliyetlerine katılmalarından dolayı farklı bir

işleme tabi tutulamaz ve görevlerine son verilemez.” hk-
m yer almaktadır.

5237 sayılı TCK “MADDE 118- (1) Bir kimseye karşı bir sendikaya ye olmaya veya olmamaya, sendikanın faa-
liyetlerine katılmaya veya katılmamaya, sendikadan veya
sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlamak
amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan iki yıla
kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Cebir veya tehdit
kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla bir
sendikanın faaliyetlerinin engellenmesi halinde, bir yıl-
dan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” şeklinde dir.

Danıştay ve AİHM’in de sendikal faaliyetlere katı-
lanlar hakkında disiplin soruşturması aılamayacağı ve
disiplin cezası uygulanamayacağı yönünde kararları bu-
lunmaktadır.

Bakanlığın 27.02.2012 tarih ve 17848 sayılı sendi-
ka eylemi konulu yazısında sendikal faaliyetlere katılımın
Özür olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Yukarıda yer alan hükümler, yargı kararları ve Ba-
kanlığın söz konusu yazısı birlikte değerlendirildiğinde;
Sendikal faaliyetlerin yasal bir hak olduğu ve bu hakkın
engellenemeyeceği açıktır.

Hakkımda her hangi bir disiplin işlemi uygulan-
maksızın açılmış olan soruşturmanın bu aşamada sona
erdirilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

Ad-Soyad

İmza

11. Ticaret ve Diğer Kazanç Getirici Faaliyetlerde Bulunma Yasağı

Kanun'un 28'inci maddesine göre memurlar Türk Ticaret Kanunu'na göre "tacir" veya "esnaf" sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz; ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticarî mümessil veya ticarî vekil veya kolektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamazlar. (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç tutulmaktadır.)

Memurlar, meslekî faaliyette veya serbest meslek icrasında bulunmak üzere ofis, büro, muayenehane ve benzeri yerler açamaz; gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait herhangi bir işyerinde veya vakıf üniversitelerinde çalışamazlar.

Memurların üyesi oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve kanunla kurulmuş yardım sandıklarının yönetim, denetim ve disiplin kurulları üyelikleri görevleri, özel kanunlarda belirtilen görevler ile kurumundan izin alınmak kaydıyla yapılan insanî ve sosyal amaçlı gönüllü çalışmalar bu yasaklamanın dışındadır.

Eşleri, reşit olmayan veya mahcur olan çocukları, yasaklanan faaliyetlerde bulunan memurlar bu durumu 15 gün içinde bağlı oldukları kuruma bildirmekle yükümlüdürler.

i. Ticaret Yasağının Kapsamı

Anonim şirket kuruculuğu ve ortaklığı ticaret yasağı kapsamında değerlendirilmemektedir. Ancak memurlar bu şirketlerde, yönetici olamaz; genel müdür, sorumlu müdür

gibi pozisyonlara gelemezler. Limited şirketler hakkında 657 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinde bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, mevcut mevzuat çerçevesinde devlet memurlarının limited ve anonim şirketlerin ortağı olmaları hususunda herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. (Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı, devlet memurlarının limited şirket ortağı olamayacağı yönündeki görüşünü 1997 yılında değiştirmiş ve memurların limited şirket ortağı olabileceği yönünde görüşler vermiştir.)

Danıştay 12. Dairesi'nin 28/4/2003 tarihli ve 2002/3538 Esas, 2003/1197 sayılı kararında limited şirket ortağı olan memurun disiplin cezası almasının hukuka uygun olmadığına karar vermiştir.

“Limited şirket ortağı olmanın ticaretle uğraşmak sayılamayacağından, 657 sayılı Kanun'un 12/D-h maddesine göre disiplin cezası verilemez. Davacının şirkette sadece ortak konumunda olduğundan ve 657 sayılı Kanun'da limited şirket ortağı olmayı yasaklayan bir hüküm de bulunmadığından ticaretle uğraştığı gerekçesiyle davacının bir yıl kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile cezalandırılmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.”

ii. Köşe Yazarlığı ve Kitap Yazma

657 sayılı Kanun'da memurların köşe yazısı yazamayacağı, kitap yayınlamayacağı şeklinde bir düzenleme bulunmamaktadır. Görevleriyle ilgili olmayan konularda gazete ve internet sitesi gibi yayın organlarında yazı yazmak, kitap eseri yayınlamak mümkündür. Buradaki l, kazanç getirici bir esnaflık, tacirlik gibi bir faaliyet içerisine girilmemesidir. Örneğin bir internet sitesinin sahibi olan şirkette, memur genel müdür olamayacaktır ancak o internet sitesinde yazı yazabilecek ve şirke-

te ortak olabilecektir. Her halükarda köşe yazarlığı, kitap yayınlamak gibi faaliyetlerin 657 sayılı Kanun'un 15'inci maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği, bu madde kapsamında değerlendirilse dahi kamu göreviyle ve kamu görevlerinin yürütölmesiyle ilgili konular hariç olmak üzere 15'inci madde gereğince ilgili valilik olurunun da aranmayacağı açıktır.

Nitekim Devlet Personel Başkanlığı'nın 29/03/2010 tarihli ve B.02.1.DPB.0.12.-647.02-5574 sayılı görüşünde de "...Devlet memuru olarak görev yapan personelin dergide "bir hizmet akdine bağlı olarak" köşe yazarlığı yapamayacağı ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Basına bilgi veya demeç verme" başlıklı 15 inci maddesine aykırılık teşkil edecek nitelikte bilgi açıklamamak kaydıyla, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında eser ıkarabilmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir." denilmiştir.

12. Hediye Alma, Menfaat Sağlama Yasağı

Kanun'un 29'uncu maddesine göre devlet memurlarının doğrudan doğruya veya aracı eliyle hediye istemeleri ve görevleri sırasında olmasa dahi menfaat sağlama amacı ile hediye kabul etmeleri veya iş sahiplerinden borç para istemeleri ve almaları yasaktır.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, hediye alma yasağının kapsamını belirlemeye ve en az genel müdür veya eşiti seviyedeki üst düzey kamu görevlilerince alınan hediyelerin listesini, gerektiğinde her takvim yılı sonunda, bu görevlilerden istemeye yetkilidir.

13. Gizli Bilgileri Açıklama Yasağı

Kanun'un 31'inci maddesine göre devlet memurlarının kamu hizmetleri ile ilgili gizli bilgileri, görevlerinden ayrılmış olsalar dahi, yetkili bakanın yazılı izni olmadıkça açıklamaları yasaktır.

14. Siyaset Yapma Yasağı

657 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi uyarınca kamu görevlilerinin siyasi partiye üye olmaları, siyasi faaliyette bulunmaları yasaktır. Siyasi partiye girmek memurluktan çıkarılma cezasını gerektirmektedir.

Sendika iş yeri temsilcisinin veya sendika şube başkanının sendika faaliyetleri kapsamında siyasi partileri ziyaret etmesi, istek ve taleplerini bildirmesi, dini veya milli bayramlar ile özel gün ve zamanlarda nezaket ziyaretlerinde bulunmaları halinde bu faaliyetleri nedeniyle ilgililere disiplin cezası verilmesinin yasal olmayacağı değerlendirilmektedir. Çünkü kişiler bu eylemlerini kendi adlarına değil sahip oldukları kurumları adına, kurumlarını temsilen yapmaktadırlar. Örneğin sendika şube başkanının bir siyasi partiye nezaket ziyaretinde bulunması, genel kuruluna katılması halinde bu kamu görevlisi hakkında disiplin soruşturması yapılmamalıdır. Bu faaliyetler, 4688 sayılı Kanun kapsamında sendikal faaliyet olduğundan herhangi bir soruşturma veya cezaya konu olmamaktadır.

Yükseköğretim Personelinin Siyaset Yapması

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 59'uncu maddesi uyarınca Yükseköğretim Kurumları'nın öğretim elemanları (öğretim üyeleri, öğretim görevlileri, okutman-

lar ve öğretim yardımcıları) siyasi partilere üye olabilirler. Görevlerini aksatmamak ve bir ay içerisinde durumu kurumuna bildirmek koşuluyla, siyasi partilerin merkez organlarında, araştırma, danışma birimlerinde görev alabilirler. Bu durumdaki kişiler, YÖK, Yüksek Denetleme Kurulu üyesi, rektör, dekan, enstitü ve yüksekokul müdürü ve bölüm başkanı ve yardımcısı olamamaktadırlar.

15. Mal Bildiriminde Bulunma

657 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesine göre kamu görevlileri kendilerine, eşlerine ve velâyetleri altındaki çocuklarına ait taşınır ve taşınmaz malları, alacak ve borçları hakkında, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan yönetmelik uyarınca, özlük işleri ile ilgili birime mal bildiriminde bulunmak zorundadır.

Genel ve katma bütçeli daireler, il özel idareleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluş veya alt kuruluşlarda, kamu iktisadi teşebbüsleri (iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları) ile bunlara bağlı müesseselerde, bağlı ortaklık ve işletmelerde, özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan ve kamu hizmeti gören kurum ve kuruluşlar ile bunların alt kuruluşlarında veya komisyonlarında aylık, ücret ve ödenek almak suretiyle kamu hizmeti gören memurları, işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri mal bildiriminde bulunmak zorundadır.

Her ikisi de kamu görevlisi olan eşlerin her birinin ayrı ayrı mal bildiriminde bulunması gerekmektedir. Eşlerden her biri, eşi ile velayeti altındaki çocuklarının da mallarını bildirirler.

a. Mal Bildiriminin Konusu

Mal Bildirimi Yönetmeliği'nin 8'inci maddesine göre; kamu görevlilerinin kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait bulunan;

- Taşınmaz malları (arsa ve yapı kooperatif hisseleri dahil),
- Kendilerine aylık ödenenler, net aylık tutarının beş katından; aylık ödenmeyenler ise Genel İdare Hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen net aylığın beş katından fazla değer ve tutarındaki;
  - 1) Para ve para hükmündeki kıymetli kağıtları,
  - 2) Hisse senedi ve tahvilleri,
  - 3) Altın ve mücevheratı,
  - 4) Her türlü kara, deniz ve hava taşıt araçları, traktör, biçer-döver, harman makinesi ve diğer ziraat makineleri, inşaat ve iş makineleri, hayvanlar, koleksiyon ve ev eşyaları ile diğer taşınır malları,
  - 5) Hakları,
  - 6) Alacakları,
  - 7) Borçları,
  - 8) Gelirleri,

mal bildirimine konu teşkil eder. Yukarıda belirtilen mal, hak, alacak, borç ve gelirlerin ayrı ayrı toplam değerleri tek kalem halinde gösterilir.

Mallar, mal bildirim tarihindeki değerleri esas alınmak suretiyle beyan olunur.

Genel İdare Hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube m¼d¼r¼ne ¼denen her t¼rl¼ zam ve tazminatlar dahil net aylık miktarı, aylıklara uygulanan katsayının belirlenmesini m¼teakip Maliye Bakanlığı'nca tespit ve ilan olunur.

b. Mal Bildiriminin Verilme Zamanı

a. Kamu g¼revlileri için; g¼reve atanmasıyla, g¼reve giriş için

gerekli olan belgelerle birlikte bir ay içinde,

b. G¼revi sona erenler için ayrılma tarihini izleyen bir ay

içinde verilmesi zorunludur.

Kamu g¼revlileri, eşleri, velayeti altındaki çocukları ve kendilerinin şahsi mal varlıklarında ¼nemli bir değişiklik olduğunda, değişikliği izleyen bir ay içinde yeni edindikleri mal, hak, gelir, alacak ve borçlara m¼nhasır olmak üzere ek mal bildirim vermeleri gerekmektedir.

c. Mal Bildiriminin Yenilenmesi

G¼revlerine devam eden kamu g¼revlileri, sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç şubat ayı sonuna kadar bildirimlerini yenilemek zorundadırlar.

d. S¼resinde Mal Bildiriminde Bulunmama

S¼resinde mal bildiriminde bulunmayan kamu g¼revlilerine, bildirim verilmesi gereken merci tarafından yazılı olarak ihtarında bulunulur. İhtarın tebliğinden itiba-

ren bir ay içerisinde mal bildiriminde bulunmayan kişi hakkında Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulur.

16. Memurların İzin Hakları

a. Yıllık İzin

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 102'nci maddesinde; devlet memurlarının yıllık izin suresi, hizmeti 1 yıldan on yıla kadar (on yıl dahil) olanlar için yirmi gun, hizmeti on yıldan fazla olanlar için 30 gun olarak belirlenmiştir. Zorunlu hallerde bu surelere gidiş ve don için en çok ikişer gun eklenebileceği duzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un 103'ncu maddesinde ise izinlerin kullanış şekli duzenlenmiştir ve buna gore; yıllık izinler, mirin uygun bulacağı zamanlarda, toptan veya ihtiyaca gore kısım kısım kullanılabilir. Birbirini izleyen iki yılın izni bir arada verilebilir. Cari yıl ile bir önceki yıl hariç, önceki yıllara ait kullanılmayan izin hakları duşer.

Öğretmenler yaz tatili ile dinlenme tatillerinde izinli sayılırlar. Öğretmenlere, hastalık ve diğer mazeret izinleri dışında, ayrıca yıllık izin verilmemektedir.

Yıllık İzin Suresinin Hesabında Dikkate Alınacak Hizmet Sureleri;

Yol Suresi; Yıllık izinlerini memuriyetlerinin bulunduğu yer dışında geçirecek olanların izin surelerine zorunlu hallerde, memuriyet yeri ile iznin geçirileceği yerin uzaklığı dikkate alınarak, izin vermeye yetkili amirlerince gidiş ve don için en çok ikişer gun olmak üzere yol suresi eklenebilir.

Yıllık İznin Kullanılışı; Yıllık izinler, amirin uygun bulacağı zamanlarda toptan veya ihtiyaca gore kısım kısım kullanılabilir.

Birbirini izleyen iki yılın izni, içinde bulunulan yılda aynı usulle kullanılabilir. Bir önceki yıldan devreden izin ile içinde bulunulan yıla ait izin toplamının kısmen veya toptan kullanılamaması halinde sadece içinde bulunulan yıl iznine denk olan kısmı bir sonraki yılda kullanılabilir. Bu şekilde yıl içinde kullanılan izinler öncelikle bir önceki yıldan devreden izin süresinden düşülür.

Öğretmenlerden diğer hizmet sınıflarına ait kadrolara atananlara, yaz ve yarıyıl tatilini kullanmış olmaları halinde o hizmet yılına ait yıllık izin verilmez. Bunlardan yarıyıl tatilini kullanmış ancak yaz tatilini kullanmamış olanlara 10 uncu maddeye göre kullanabilecekleri yıllık izin süresinden yarıyıl tatiline ait süre düşülerek o yıl için kalan süre kadar izin kullandırılır.

Memurlara gelecek yılın izninden düşülmek üzere yıllık izin verilmez.

b. Mazeret İzni

Memura isteği üzerine, kendisinin veya çocuğunun evlenmesi, annesinin, babasının, eşinin, çocuğunun veya kardeşinin ölümü halinde yedi gün izin verilir.

Ayrıca (detayı ilerleyen bölümde anlatıldığı üzere) doğum izinleri de mazeret izni kabul edilmektedir.

Bunların dışında:

Amirin muvafakatiyle, bir yıl içinde toptan veya parça parça olarak, mazeretleri sebebiyle memurlara 10 gün izin verilebilir.

Zaruret halinde on gün daha aynı usulle mazeret izni verilebilir. Bu takdirde ikinci defa aldığı bu izin yıllık izninden düşülür. Bu hüküm öğretmenler için uygulanmaz. Bu izinler sırasında özlük haklarına dokunulmaz.

c. Doğum İzni

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 104'üncü maddesi uyarınca; memura doğum yapmasından önce 8 hafta ve doğum yaptığı tarihten itibaren 8 hafta olmak üzere toplam 16 hafta süre ile aylıklı izin verilmektedir.

Sağlık durumu uygun olduğu takdirde, tabibin onayı ile memur isterse doğumdan önceki 3 haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, memurun çalıştığı süreler, doğum sonrası süreler eklenir. Ayrıca çoğul gebelik halinde, doğumdan önceki 8 haftalık süreye 2 hafta süre eklenmektedir.

Yukarıda öngörülen süreler memurun sağlık durumuna göre tabip raporunda belirlenecek miktarda uzatılabilir.

Bu sürelerin dışında ilerleyen bölümlerde belirtileceği üzere aylıksız izin de almaları mümkündür.

Erkek memura, karısının doğum yapması sebebiyle isteği üzerine on gün izin verilir.

d. Süt İzni

Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde birbuçuk saat süt izni verilir. Süt izninin hangi saatler arasında ve günde kaç kez kullanılacağı hususunda, kadın memurun tercihi esastır.

e. Hastalık İzni

Memurlara hastalık raporlarında gösterilen süreler kadar hastalık izni verilir.

Hastalık izni, memurun görev yaptığı kurum veya kuruluşun izin vermeye yetkili kıldığı birim amirlerince verilir. Yurt dışında verilecek hastalık izinlerinde misyon şefinin onayı zorunludur.

Hastalık raporlarının aslının veya bir örneğinin en geç raporun düzenlendiği günü takip eden günün mesai saati bitimine kadar elektronik ortamda veya uygun yollarla bağlı olunan disiplin amirine intikal ettirilmesi; örneği gönderilmiş ise, rapor süresi sonunda raporun aslının teslim edilmesi zorunludur. Yıllık iznini yurtdışında geçiren memurların aldıkları hastalık raporları, dış temsilciliklerce onaylanmalarını müteakip en geç izin bitim tarihinde disiplin amirlerine intikal ettirilir.

Geçici görev veya vekâlet sebebiyle diğer kurumlarda görevli memurlara görev yaptıkları kurumların izin vermeye yetkili amirlerince, yurtdışında geçici görevli memurlara ise misyon şeflerince hastalık izni verilir.

Devlet Memurlarına Verilecek Hastalık Raporları ile Hastalık ve Refakat İznine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikle tespit edilen usûl ve esaslara uyulmaksızın alan hastalık raporlarına dayanılarak hastalık izni verilemez. Hastalık raporlarının Yönetmelik ile tespit edilen usûl ve esaslara uygun olmaması hâlinde bu durum memura yazılı olarak bildirilir. Bu bildirim üzerine memur, bildirim yapıldığı günü takip eden gün göreve gelmekle yükümlüdür. Bildirim yapıldığı hâlde görevlerine başlamayan memurlar izinsiz ve özürsüz olarak görevlerini terk etmiş sayılarak haklarında 657 sayılı Kanun ve özel kanunların ilgili hükümleri uyarınca işlem yapılır.

Hastalık izni verilebilmesi için hastalık raporlarının, geçici görev ve kanunî izinlerin kullanılması durumu ile acil vakalar hariç, memuriyet mahallindeki veya hastanın sevkini yapıldığı sağlık hizmeti sunucularından alınması zorunludur.

Hastalık raporlarının fenne aykırı olduğu konusunda tereddüt bulunması hâlinde, memur hastalık izni kullanıyor sayılmakla birlikte Sağlık Bakanlığınca belirlenen ve memurun bulunduğu yere yakın bir hakem hastaneye sevk edilir ve sonucuna göre işlem yapılır. Hakem hastane sağlık kurulları bu nitelikteki başvuruları öncelikle sonuçlandırır.

Hastalık raporlarının verilmesi

Memurların hastalık raporlarının, 5510 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatında belirtilen usûl ve esaslar çerçevesinde kendilerini tedavi eden kurum tabipliği, aile hekimliği veya SGK ile sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları tarafından düzenlenmesi esastır.

SGK ile sözleşmesi bulunmayan sağlık hizmeti sunucuları tarafından verilen ve istirahat süresi on günü geçmeyen raporlar, SGK ile sözleşmeli sağlık hizmeti sunucusu hekim tarafından, istirahat süresi on günü açan raporlar ise SGK ile sözleşmeli sağlık hizmeti sunucusu sağlık kurulunca onandığı takdirde geçerli olur.

Yurt dışında sürekli görevli memurlar ile geçici görevle veya bilgi ve görgüsünü artırmak, staj yapmak gibi sebeplerle yurt dışına gönderilen ya da yıllık izinlerini yurt dışında kullanırken hastalanan memurların hastalık raporları ilgili ülkenin mahallî mevzuatına göre düzenlenir.

Hastalık raporlarının hangi hallerde, hangi hekimler veya sağlık kurulları tarafından verileceği ve süreleri ile bu konuya ilişkin diğer hususlar, Devlet Memurlarına Verilecek Hastalık Raporları ile Hastalık ve Refakat İznine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile belirlenmiştir.

Hastalık raporu ve izin süreleri

Memura, aylık ve özlük hakları korunarak, verilecek raporda gösterilecek lüzum üzerine, kanser, verem ve akıl hastalığı gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığı hâlinde onsekiz aya kadar, diğer hastalık hâllerinde ise oniki aya kadar izin verilir. Azamî izin sürelerinin hesabında, aynı hastalığa bağlı olarak fasılalarla kullanılan hastalık izinleri de iki izin arasında geçen sürenin bir yıldan az olması kaydıyla dikkate alınır.

İzin süresinin sonunda, hastalığının devam ettiği resmî sağlık kurulu raporu ile tespit edilen memurun izni, birinci fıkrada belirtilen süreler kadar uzatılır, bu sürenin sonunda da iyileşemeyen memur hakkında emeklilik hükümleri uygulanır. Memurun, hastalığı sebebiyle yataklı tedavi kurumunda yatarak gördüğü tedavi süreleri, birinci fıkrada belirtilen hastalık iznine ait sürenin hesabında dikkate alınır.

Görevi sırasında veya görevinden dolayı bir kazaya veya saldırıya uğrayan veya bir meslek hastalığına tutulan memur, iyileşinceye kadar izinli sayılır.

Memurlara tek hekim raporu ile bir defada en çok on gün rapor verilebilir. Raporla kontrol muayenesi öngörölmüş ise kontrol muayenesi sonrasında tek hekim tarafından en çok on gün daha rapor verilebilir.

Kontrol muayenesi sonrası hastalığın devam etmesi sebebiyle verilecek hastalık raporlarının on günü aşması durumunda bu raporun sağlık kurulunca verilmesi zorunludur. Ancak o yerde sağlık kurulu bulunan SGK ile sözleşmeli bir sağlık hizmet sunucusu bulunmaması ve hastanın tıbbî sebeplerle sağlık kurulu bulunan SGK ile sözleşmeli sağlık hizmet sunucusuna nakline imkân bulunmaması hâlinde tek hekimler en çok on gün daha hastalık raporu düzenleyebilir. Raporla nakle engel olan tıbbî sebeplerin

hekim tarafından belirtilmesi zorunludur. Bu şekilde tek hekim tarafından düzenlenen hastalık raporlarının geçerli sayılabilmesi için, bunların İl Sağlık Müdürlüğünün belirleyeceği sağlık kurullarınca onaylanması şarttır.

Memurlara bir takvim yılı içinde tek hekim tarafından verilecek raporların toplamı kırk günü geçemez. Bu süreyi geçen hastalık raporları sağlık kurulunca verilir. Tek hekimlerin değişik tarihlerde düzenledikleri hastalık raporlarında gösterdikleri zorunluluk üzerine yıl içinde toplam kırk gün hastalık izni kullanan memurların, o yıl içinde bu süreyi aşacak şekilde tek hekimlerden aldıkları ilk ve müteakip raporların geçerli sayılabilmesi için bunların resmî sağlık kurullarınca onaylanması gereklidir.

Aile hekimi ve kurum tabiplerinin vereceği raporlar da tek hekim raporu kapsamında değerlendirilir.

Yurt dışında tek hekim veya sağlık kurulları, ilgili ülkenin mahallî mevzuatında tespit edilmiş süreler dâhilinde hastalık raporu düzenleyebilirler. Ancak bu şekilde alınan raporlara dayalı olarak kanser, verem ve akıl hastalığı gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığı hâlinde onsekiz aya kadar, diğer hastalık hâllerinde ise oniki aylık süreler dâhilinde hastalık izni verilebilmesi için raporun ve raporda belirtilen sürelerin o ülke mevzuatına uygunluğunun dış temsilciliklerce onaylanması zorunludur.

Yıllık izinde hastalık raporu alınması

Yıllık iznini kullanmakta iken hastalık raporu verilen memurun hastalık izin süresinin, yıllık izninin bittiği tarihten önce sona ermesi hâlinde, memur kalan yıllık iznini kullanmaya devam eder.

Yıllık iznini kullanmakta iken hastalık raporu verilen memurun hastalık izin süresinin yıllık izninin kalan

kısından daha fazla olması hâlinde, hastalık izninin bitimini müteakiben memurun göreve başlaması zorunludur.

f. Refakat izni

Ayrıca, memurun bakmakla yükümlü olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hâllerinde, bu hâllerin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, aylık ve özlük hakları korunarak, üç aya kadar izin verilir. Gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılır.

g. Aylıksız İzin

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 108'inci maddesinin (E) ve (F) fıkrası hükümlerine göre;

Memura, yıllık izinde esas alınan süreler itibarıyla beş hizmet yılını tamamlamış olması ve isteği hâlinde memuriyeti boyunca ve en fazla iki defada kullanılmak üzere, toplam bir yıla kadar aylıksız izin verilebilir. Ancak, sıkıyönetim, olağanüstü hâl veya genel hayata müessir afet hâli ilan edilen bölgelere 72 nci madde gereğince belli bir süre görev yapmak üzere zorunlu olarak sürekli görevle atananlar hakkında bu bölgelerdeki görev süreleri içinde bu fıkra hükmü uygulanmaz.

Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması hâlinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 108'inci maddesinin (A) fıkrasına göre memura, 105 inci maddenin son fıkrası uyarınca verilen iznin bitiminden itibaren, sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, istekleri üzerine onsekiz aya kadar aylıksız izin verilebilir.

i. Doğumda aylıksız izin

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 108'inci maddesinin (B) fıkrasına göre; doğum yapan memura, 104 üncü madde uyarınca verilen doğum sonrası analık izni süresinin bitiminden; eşi doğum yapan memura ise, doğum tarihinden itibaren istekleri üzerine yirmidört aya kadar aylıksız izin verilir.

ii. Yurt Dışına Gidenlerde Aylıksız İzin

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 108'inci maddesinin (D) fıkrası uyarınca; özel burs sağlayan ve bu burstan istifade etmesi için kendilerine aylıksız izin verilenler de dâhil olmak üzere burslu olarak ya da bte imknlarıyla yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışında geçici olarak görevlendirilen memurlar veya diğer personel kanunlarına tbi olanlar ile yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri ile 77 nci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi içinde aylıksız izin verilebilir. Bunların dönüşlerinde, görev yerlerine bağlı olmaksızın atamaları yapılır.

iii. Sendika Yöneticiliği Nedeniyle Aylıksız İzin

4688 sayılı Kanun'un 18'inci maddesi uyarınca; sendika veya konfederasyonu ilk genel kurula kadar sevk

ve idare edecek yönetim kurulu üyeleri, genel kurulda yönetim kuruluna seçilenler ile sendika şube yönetim kurulu üyeleri seçildikleri tarihten itibaren durumlarını en geç otuz gün içinde kurumlarına yazılı olarak bildirirler. Söz konusu yöneticiler, sendika tüzüğünde belirtilen hükümlere göre, ayrıca yazılı talepte bulunmaları halinde bu görevleri süresince aylıksız izine ayrılırlar. Talepte bulunmayanlar ise kurumlarındaki görevlerine devam ederler. İzine ayrılmayan yönetim kurulu üyeleri haftada bir gün kurumlarından izinli sayılırlar.

Sendika yönetim kurulu üyelerinin, bu fıkrada belirtilen haklardan yararlanabilmesi için bağlı buldukları sendikanın şube kurulması için öngörülen üye sayısına ulaşması, konfederasyon yönetim kurulu üyelerinin bu fıkrada belirtilen haklardan yararlanabilmesi için ise konfederasyona bağlı sendikaların toplam üye sayısının genel kurullarını delegelerle yapabilecek sendika üye sayısına ulaşması gerekir.

Aylıksız izne ayrılan kişilerin bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin sağlık giderleri kurumlarınca karşılanır.

Bu kişilerin herhangi bir nedenle sendikadaki görevlerinin sona ermesi halinde, ayrıldıkları tarihten itibaren otuz gün içinde ayrıldıkları kamu kurum ve kuruluşlarına yazılı olarak müracaat etmeleri gerekir. Bu durumda otuz gün içinde eski görevlerine ya da eşdeğer bir göreve atanırlar. Otuz gün içinde görevlerine başlamak için başvurmamayanlar görevlerinden çekilmiş sayılırlar.

h. Askerlik İzni

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 108'inci maddesinin (G) fıkrasına göre; muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince görev yeri saklı kalarak aylıksız izinli sayılır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 83'üncü maddesine göre, devlet memuru iken muvazzaf askerlik hizmetini yapmak üzere silahlıtaına alınanlardan askerlik görevini tamamlayıp memuriyete dönmek isteyenler, terhis tarihinden itibaren 30 gün içinde kurumlarına başvurmak ve kurumları da başvurma tarihinden itibaren azamî 30 gün içinde ilgilileri göreve başlatmak zorundadırlar.

17. Çalışma Saatleri

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 99'uncu maddesine göre;

- Memurların haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saattir.
- Bu süre cumartesi ve pazar günleri tatil olmak üzere düzenlenir.

Ancak özel kanunlarla yahut bu kanuna veya özel kanunlara dayanılarak çıkarılacak tüzük ve yönetmeliklerle, kurumların ve hizmetlerin özellikleri dikkate alınmak suretiyle farklı çalışma süreleri tespit olunabilir. Bunun için mevzuatta bir düzenlemenin olması gerekir. Yasal dayanağı olmadığı halde kamu görevlisini tatilde ve mesai saatleri dışında çalıştırmak angaryaya girer. Anayasa'nın 18.maddesinde; hiç kimsenin zorla çalıştırılmayacağı ve angaryanın yasak olduğu hükmüne yer verilmiştir.

Günlük çalışmanın başlama ve bitme saatleri ile öğle dinlenme süresi, bölgelerin ve hizmetin özelliklerine göre merkezde Devlet Personel Başkanlığı'nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca, illerde valiler tarafından tesbit olunur. Ancak özörlöler için; özür durumu, hizmet gerekleri, iklim ve ulaşım şartları göz önünde bulundurulmak suretiyle günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile öğle dinlenme süreleri merkezde üst yönetici, taşrada mülki amirlerce farklı belirlenebilir.

Memurların yürüttükleri hizmetin özelliklerine göre, bu madde uyarınca tespit edilen çalışma saat ve süreleri ile görev yerlerine bağlı olmaksızın çalışabilmeleri mümkündür.

Günün yirmidört saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan devlet memurlarının çalışma saat ve şekilleri kurumlarınca düzenlenir.

Ancak, kadın memurlara; tabip raporunda belirtilmesi hâlinde hamileliğin yirmidördüncü haftasından önce ve her hâlde hamileliğin yirmidördüncü haftasından itibaren ve doğumdan sonraki bir yıl süreyle gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez. Özürlü memurlara da isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez.

18. Kademe İlerlemesi

Devlet memurunun kademedeki ilerlemesi için aşağıdaki şartların bulunması lâzımdır:

- Bulunduğu kademedeki en az bir yıl çalışmış olması,
- Bulunduğu derecede ilerleyebileceği bir kademenin bulunması,

Son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara, aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere bir kademe ilerlemesi uygulanır.

6111 sayılı Kanunla getirilen değişiklikler sonrasında; 2011 yılından itibaren,

- Son beş yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar, üç yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almamışsa kademe ilerlemesi olacaktır.

- Son dört yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar, dört yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almamışsa kademe ilerlemesi olacaktır.
- Son üç yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar beş yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almamışsa kademe ilerlemesi olacaktır.
- Son iki yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar altı yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almamışsa kademe ilerlemesi olacaktır.
- Son sicil notu doksan ve daha yukarı olanlar yedi yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almamışsa kademe ilerlemesi olacaktır.

Yer değiştirme suretiyle atamalarda ise belirli bir süre görev yapmak üzere, mecbur olarak sürekli görevle atanan memurlardan kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde bulunanlara, bu yörelerde fiilen çalışmak suretiyle geçirilen her iki yıl için bir kademe ilerlemesi daha verilir. Yıllık izinde geçirilen süreler fiilen çalışılmış sayılır. İki yıldan az süreler dikkate alınmaz.

19. Derece İlerlemesi

Derece yükselmesi yapılabilmesi için:

- a. st dereceden boş bir kadronun bulunması,
- b. Derecesi içinde en az 3 yıl ve bu derecenin 3 üncü kademesinde 1 yıl bulunmuş,

- c. Kadronun tahsis edildiği görev için öngörülen nitelikleri elde etmiş, olmak şartları aranmaktadır.

ğrenim durumları, hizmet sınıfları ve görev unvanları itibariyle azami yükselebilecekleri derecelerin dördüncü kademesinden aylık almaya hak kazanan memurlar açısından 2011 yılından itibaren,

- a. Son beş yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar, üç yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almamışsa bir derece olacaktır.
- b. Son dört yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar, dört yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almamışsa bir derece olacaktır.
- c. Son üç yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar beş yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almamışsa bir derece olacaktır.
- d. Son iki yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar altı yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almamışsa bir derece olacaktır.
- e. Son sicil notu doksan ve daha yukarı olanlar yedi yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almamışsa bir derece olacaktır.

IV- SOSYAL HAKLAR VE YARDIMLAR

1. Emeklilik hakları

Devlet memurlarının emeklilik ve malullük hallerinde kendilerinin, ölümleri halinde dul ve yetimlerinin sahip buldukları haklar emeklilik kanunlarıyla düzenlenir.

2. Hastalık ve analık sigortası

- A) Devlet memurlarının hastalık, analık ve görevden doğan kaza ile mesleki hastalık,
- B) Devlet memurlarının eşleri ve bakmakla yükümlü oldukları ana, baba ve çocuklarının hastalık ve analık,
- C) Bir kanuna dayanılarak emekli veya malullük aylığı alanların (Sosyal Sigortalar Kurumunca uygulanan iş kazaları ile meslek hastalıkları, malullük ve yaşlılık sigortalarından gelir veya aylık bağlananlar hariç) hastalık ve analık,
- ) (C) bendinde belirtilen emekli veya malullük aylığı alanların aile fertlerinin hastalık ve analık,
- D) Bir kanuna dayanılarak dul veya yetim aylığı alanların (Sosyal Sigortalar Kurumundan gelir veya aylık alanlar hariç) hastalık ve analık.

Hallerinde, gerekli sosyal sigorta yardımları sağlanır.

3. ğrenim bursları ve yurtları

Mahrumiyet yerlerinde alışan Devlet memurları görev yerlerinde çocuğunun girmesi gereken orta dereceli okul bulunmadığı takdirde, bu dereceli okullarda okuma hakkını kazanmış bulunan çocuklarını yatılı okullarda okutmak isterlerse, pansiyon ücret indiriminden faydalanırlar.

Bu indirim her yıl btce kanunu ile tesbit olunan pansiyon ücretlerinden en azının çocukların her biri için %50'si oranındadır. İndirim sonucunda meydana çıkan fark Devlet btcesinden ödenir.

Ancak, memurlar çocuklarını daha yüksek ücretli okul pansiyonlarından veya Milli Eğitim Bakanlığının denetimi altında faaliyette bulunan özel pansiyonlardan faydalandırmak isterlerse aradaki ücret farkı kendileri tarafından ödenir.

Pansiyonlarda cret indiriminden faydalanan memurların çocukları sınıfta kalırlarsa aynı sınıf için ikinci sene bu haktan faydalanamazlar.

4. Aile yardımı deneği:

Evlili bulunan Devlet memurlarına aile yardımı deneği verilir.

Bu yardım, memurun her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışmayan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almayan eşi için 1500, çocuklarından her biri için de 250 gösterge rakamının (72 nci ay dahil olmak üzere 0-6 yaş grubunda yer alan çocuklar için bir kat artırımlı) aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktar üzerinden ödenir

Eşlerden birine iş akdi veya toplu szleşe gereği çocukları için yapılan aile yardımı deneği daha düşük ise, yalnız aradaki fark ödenir.

Dul memurların çocukları için de aynı hükümler uygulanır.

Boşanma veya ayrılık vukuunda mahkeme bu yardımın hangi tarafa ve ne oranda verileceğini de kararında belirtir.

Devlet memurunun, geçimini sağladığı üvey çocukları için de bu ödenek verilir.

Aile yardımı ödeneği Devlet memurlarına her ay aylıklariyle birlikte ödenir.

Karı ve kocanın her ikisi de memur iseler bu ödenek yalnız kocaya verilir.

Aile yardımı ödenekleri hiç bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve borç için haczedilemez.

Memur, eş için ödenen aile yardımı ödeneğine evlendiği; çocuk için ödenen yardıma da çocuğunun doğduğu tarihi takip eden ay başından itibaren hak kazanır.

Memur, eş için ödenen aile yardımı ödeneği hakkını eşinden boşanma veya eşinin ölümü, çocuk için ödenen yardım ödeneği hakkını da çocuğun ölümü veya 206 ncı maddedeki hallerin vukuunu takip eden ay başından itibaren kaybeder.

Çocuk için aile yardımı ödeneği verilmeyecek haller

Aşağıdaki hallerde çocuklar için aile yardımı ödeneği verilmez:

1. Evlenen çocuklar,
2. (Değişik bend: 21/04/2005 - 5335 S.K./28. mad) 25 yaşını dolduran çocuklar (25 yaşını bitirdiği halde evlenmemiş kız çocukları ile çalışamayacak derecede malûllükleri resmi sağlık kurulu raporuyla tespit edilenler için süresiz olarak ödeneğin verilmesine devam olunur.)

3. Kendileri hesabına ticaret yapan veya gerçek veya tüzel kişiler yanında her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışan çocuklar (Öğrenim yapmakta iken tatil devresinde çalışanlar hariç),
4. Burs alan veya Devletçe okutulan çocuklar, Toplu Sözleşme hükmü gereği 2012 yılı aile yardımı ödeneği verilmeyeceğine dair hüküm 15.07.2012 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere uygulanmayarak, bu kapsamdaki personele 657 sayılı Kanun'un 202. maddesi kapsamında aile yardımı ödeneği ödenmektedir.

5. Doğum yardımı ödeneği

Devlet memurlarından çocuğu dünyaya gelenlere 2500 gösterge rakamının aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktarda doğum yardımı ödeneği verilir.

Ana ve babanın her ikisi de Devlet memuru iseler ödenek yalnız babaya verilir. Eşlerden birine iş akdi veya toplu sözleşme gereği yapılan doğum yardımı ödeneği daha yüksek ise, memur olan eşe ayrıca doğum yardımı ödeneği ödenmez, daha düşük ise yalnız aradaki fark ödenir.

Mahkemelerce verilen ayrılık süresi içinde doğan çocuklar için bu yardım anaya verilir.

Doğum yardımı Ödeneği hiç bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ve ödeme emri aranmaksızın saymanlarca derhal ödenir. Bu yardım borç için haczedilemez.

6. Ölüm yardımı ödeneği

Devlet memurlarından: memur olmayan eş ile aile yardımı ödeneğine müstahak çocuğu ölenlere en yük-

sek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) tutarında, memurun ölümü halinde sağlığında bildiri ile gösterdiği kimseye, eğer bildiri vermemiş ise eşine ve çocuklarına, bunlar yoksa ana ve babasına, bunlar da yoksa kardeşlerine en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) iki katı tutarında tutarında, ölüm yardımı deneği verilir.

7. Cenaze giderleri

Devlet memurlarının ölümü halinde cenaze giderleri (cenazenin başka yere nakil dahil) kurumlarınca ödenir. Sürekli veya geçici görevle veyahut 78 inci maddeye göre yurt dışında bulunan Devlet memurlarından ölenlerin ve yurt dışında sürekli görevlerde bulunanların eşleri, bakmakla yükümlü oldukları ana, baba ve çocuklarının cenazelerini yurda getirmek için yapılması zorunlu olan giderler kurumlarınca karşılanır.

209 uncu madde ile bu madde hükümleri Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak yönetmeliğe göre uygulanır.

8. Giyecek yardımı

Devlet memurlarından hangilerinin ne şekilde giyecek yardımından faydalanacakları Maliye Bakanlığı ile Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığının birlikte hazırlıyacıkları bir yönetmelik ile tesbit olunur. Giyim yardımı 2012 Yılı Toplu görüşmelerinde alınan karar gereği nakdi olarak ödenmektedir.

9. Yiyecek yardımı

Devlet memurlarının hangi hallerde yiyecek yardımından ne şekilde faydalanacakları ve bu yardımın uygulanması ile ilgili esaslar Maliye Bakanlığı ile Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığının birlikte hazırlıyacıkları bir yönetmelik ile tesbit olunur.

İKİNCİ BÖLÜM

DİSİPLİN HUKUKU

Memurlara uygulanacak disiplin cezaları 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125'inci maddesinde düzenlenmiştir. Ancak bazı personele uygulanacak disiplin cezalarına ilişkin özel düzenlemeler vardır. 1702 ve 4357 sayılı Kanunlara tabi bazı personel için bu özel yasalar uygulanmaktadır.

Hangi Personele Hangi Kanun Hükümü Uygulanmaktadır?

657 sayılı Kanun genel kanun olduğundan, 1702 ve 4357 sayılı kanunlar özel kanun niteliğinde olup aşağıda belirtilen görevdeki kişiler için özel kanunlar uygulanmakta; diğer personele 657 sayılı Kanun uygulanmaktadır. Özel kanunda düzenleme bulunmadığı hallerde genel kanun olan 657 sayılı Kanun uygulanır.

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, müdür başyardımcıları, müdür yardımcıları ve ana sınıfı öğretmenleri hakkında öncelikle **4357 sayılı Kanun;**

İlköğretim okulu müdürleri ile ortaöğretim kurumlarında görev yapan yönetici, öğretmenler, ortaöğretim okulları bünyesindeki anasınıfı ve okul öncesi öğretmenleri ile ilk öğretim müfettişleri hakkında öncelikle

1702 sayılı Kanun;

Bağımsız anaokullarının yönetici ve öğretmenleri, il-ilçe milli eğitim müdürleri, il milli eğitim müdür yardımcıları ve il-ilçe milli eğitim şube müdürleri, halk eğitim merkezi müdür yardımcıları, rehberlik ve araştırma merkezi müdür yardımcıları ve diğer görevlileri, ğretmen evi müdür yardımcıları ve Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan diğer çalışanlara genel Kanun niteliğindeki **657 sayılı Kanun** hükümleri uygulanır.

Ancak zel kanun olan 1702 ve 4357 sayılı Kanunlarda fiili karşılayan düzenleme bulunmaması halinde adı geçen kanunların 657 sayılı Kanuna atıf yapan maddesi de belirtilerek 657 sayılı Kanun kapsamında işlem tesis edilir.

Özel kanunların saklı tutulan hükümleri dışında;

- a. Usule ilişkin disiplin hükümleri,
- b. Cezaların ağırlaştırıcı ve hafifletici hükümleri,
- c. Disiplin kurullarının re'sen disiplin cezası vermeleri, itirazları incelemeleri, disiplin durumu hakkında rapor vermeleri, idari karar almaları gibi yetkilerine ilişkin hükümleri uygulanmayacaktır.
- d. Saklı tutulmakla beraber, 1702 sayılı kanunda, disiplin cezası olarak yer alan " İstifa Etmiş Sayılmak", "Vekalet Emrine Alınmak" cezaları bugün için idari işlemler olarak düzenlendiği için ceza olarak uygulanma niteliklerini yitirmişlerdir.

Aday memurlara disiplin cezası uygulaması;

657 sayılı Kanun'un "adaylık devresi içinde göreve son verme" başlıklı 56'ncı maddesinde, adaylık suresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık suresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmıyacak durumları, göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesileceği hükmüne yer verilmiştir.

Yine 6111 sayılı Kanun ile 657 sayılı Kanun'da gerçekleştirilen değişiklikler sonrası sicillerin uygulamadan kaldırılması ile birlikte sicil değerlendirilmesi aday memurun adaylığının kaldırılmasında bir değerlendirme kriteri olmaktan çıkmış bulunduğundan; aday memur adaylık eğitimlerinde başarılı olsa bile adaylık suresi içinde alacağı herhangi bir disiplin cezası ile adaylıkla ilişiği kesilerek memuriyet statüsü sona erdirilebilecektir.

Vekil ğretmenlere disiplin cezası uygulaması;

657 sayılı Kanun'un 86'ncı maddesi uyarınca görevlendirilen vekil öğretmenlerden mevzuatla kendisine verilen görevlerin yerine getirilmesinde ihmal ve kusuru görülenlere disiplin cezası verilemeyeceğinden görevlerine derhal son verilir. Bu durumda olanlara sonraki eğitim-ğretim yıllarında vekil öğretmenlik görevi verilmeyecektir.

Memuriyetten ayrılanlara disiplin cezası uygulaması;

İstifa, emeklilik gibi bir nedenle Devlet memur-

luğundan ayrılan kişiye memur iken işlediği bir disiplin suçu nedeniyle disiplin cezası verilip verilmeyeceği ve nasıl uygulanacağı konusunda mevzuatta bir açıklık bulunmamakla birlikte, memuriyetten ayrılan kişinin memuriyet statüsünde iken işlediği suçtan dolayı savunması alınabileceği gibi kendisine de itiraz hakkı kullanılacak ve gerekirse disiplin cezası da verilebilecektir.

I- DİSİPLİN CEZALARI

1. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na Göre Disiplin Cezaları

Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ile her bir disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a. Uyarma

Memura, görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir. Uyarma cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

1. Verilen emir ve grevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmî belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kayıtsızlık göstermek veya düzensiz davranmak,
2. Özürsüz veya izinsiz olarak göreve geç gelmek, erken ayrılmak, görev mahallini terk etmek,
3. Kurumca belirlenen tasarruf tedbirlerine ri-

- yet etmemek,
4. Usulsüz müracaat veya Şikâyetle bulunmak,
  5. Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak,
  6. Görevine veya iş sahiplerine karşı kayıtsızlık göstermek veya ilgisiz kalmak,
  7. Belirlenen kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranmak,
  8. Görevin işbirliği içinde yapılması ilkesine aykırı davranışlarda bulunmak.

b. Kınama

Memura, görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir. Kınama cezasını gerektiren fil ve haller Şunlardır:

1. Verilen emir ve grevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmî belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kusurlu davranmak,
2. Eşlerinin, reşit olmayan veya mahcur olan çocuklarının kazanç getiren sürekli faaliyetlerini belirlenen sürede kurumuna bildirmemek,
3. Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranmak,
4. Hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davra-

- nışlarda bulunmak,
5. Devlete ait resmî araç, gereç ve benzeri eşyayı özel işlerinde kullanmak,
  6. Devlete ait resmî belge, araç, gereç ve benzeri eşyayı kaybetmek,
  7. İş arkadaşlarına, maiyetindeki personele ve iş sahiplerine kötü muamelede bulunmak,
  8. İş arkadaşlarına ve iş sahiplerine söz veya hareketle sataşmak,
  9. Görev mahallinde genel ahlâk ve edep dışı davranışlarda bulunmak ve bu tür yazı yazmak, işaret, resim ve benzeri şekiller çizmek ve yapmak,
  10. Verilen emirlere itiraz etmek,
  11. Borçlarını kasten ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olmak,
  12. Kurumların huzur, sükûn ve çalışma düzenini bozmak,
  13. Yetkili olmadığı halde basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç vermek.

c. Aylıktan Kesme

Memurun, brüt aylığından 1/30 - 1/8 arasında kesinti yapılmasıdır. Aylıktan kesme cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

1. Kasıtlı olarak, verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmî belge, araç

- ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak, hor kullanmak,
2. Özürsüz olarak bir veya iki gün göreve gelmemek,
  3. Devlete ait resmî belge, araç, gereç ve benzerlerini özel menfaat sağlamak için kullanmak,
  4. Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunmak,
  5. Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etmek,
  6. Görev yeri sınırları içerisinde her hangi bir yerin toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz olarak kullanılmasına yardımcı olmak,
  7. Hizmet içinde devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak,

d. Kademe İlerlemesinin Durdurulması

Fil'in ağırlık derecesine göre memurun, bulunduğu kademe ile ilerlemesinin 1 ila 3 yıl arasında durdurulmasıdır. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

1. Göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkollü içki içmek,
2. Özürsüz ve kesintisiz 3 - 9 gün göreve gelmemek,
3. Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa

olsun çıkar sağlamak,

4. Amirine veya maiyetindekilere karşı küçük düşürücü veya aşağılayıcı fil ve hareketler yapmak,
5. Görev yeri sınırları içinde herhangi bir yeri toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz kullanmak veya kullandırmak,
6. Gerçeğe aykırı rapor ve belge düzenlemek,
7. Ticaret yapmak veya devlet memurlarına yasaklanan diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunmak,
8. Görevin yerine getirilmesinde dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşüncü, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı yapmak, kişilerin yarar veya zararını hedef tutan davranışlarda bulunmak,
9. Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak,
10. Açıklanması yasaklanan bilgileri açıklamak,
11. Amirine, maiyetindekilere, iş arkadaşları veya iş sahiplerine hakarete bulunmak veya bunları tehdit etmek,
12. Diplomatik statüsünden yararlanmak suretiyle yurt dışında, haklı bir sebep gstermesizin ödeme kabiliyetinin üstünde borçlanmak ve borçlarını ödemedeki tutum ve davranışlarıyla devlet itibarını zedelemek veya zorunlu bir sebebe dayanmaksızın borcunu ödemededen yurda dönmek,
13. Verilen görev ve emirleri kasten yapmamak,

14. Herhangi bir siyasî parti yararına veya zararına fiilen faaliyette bulunmak.

e. Devlet Memurluğundan ıkarma

Bir daha devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan ıkarılmaktır. Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

1. İdeolojik veya siyasî amaçlarla kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak, boykot, işgal, kamu hizmetlerinin yürütülmesini engelleme, işi yavaşlatma ve grev gibi eylemlere katılmak veya bu amaçlarla toplu olarak göreve gelmemek, bunları tahrik ve teşvik etmek veya yardımda bulunmak,
2. Yasaklanmış her türlü yayını veya siyasî veya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini basmak, çoğaltmak, dağıtmak veya bunları kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek,
3. Siyasî partiye girmek,
4. Özürsüz olarak, bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek,
5. Savaş, olağanüstü hal veya genel afetlere ilişkin konularda amirlerin verdiği görev veya emirleri yapmamak,
6. Amirlerine, maiyetindekilere ve işi sahiplerine fiili tecavüzde bulunmak,
7. Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak,
8. Yetki almadan gizli bilgileri açıklamak,

9. Siyasî ve ideolojik eylemlerden arananları görev mahallinde gizlemek,
10. Yurt dışında devletin itibarını dūřürecekle veya görev haysiyetini zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmak,
11. 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanun'a aykırı filleri işlemek.

2. Öğretmenler Hakkında Uygulanan Cezalar ve Yasal Dayanakları

a. 1702 Sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun'a Göre Disiplin Cezaları

1702 sayılı Kanun'un değişik 19'uncu maddesine göre, müdür, başmuallim ve muallimlere ve ilk tedrisat müfettişlerine işledikleri suçların mahiyetine ve derecesine göre aşağıdaki cezalar verilir. (Bu Kanun hükümleri 4357 sayılı Kanun'un 15'inci maddesi ilköğretim okullarının 1'inci Kademe öğretmenleri için uygulanmaz.)

1. İhtar
2. Tevbih
3. Ders ücretlerinin kesilmesi
4. Maaş kesilmesi
5. Kıdem indirilmesi
6. Derece indirilmesi
7. İstifa etmiş sayılmak
8. Vekâlet emrine alınmak
9. Meslekten ıkarılmak

10. Devlet memurluğundan çıkarılmak.

1702 sayılı Kanun'un 20'nci maddesine göre, ihtar ve tevbih cezaları şu hareketlere karşı verilir.

- i. Talimatname ve emirler mucibince yapılması lzım olan vazifelerin ifasında kusur etmek (bu halin neticesinde bir şahıs veya messe zarar görürse zararın mahiyet ve derecesine göre daha ağır ceza verilebilir.);
- ii. Mektep dâhil ve haricinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunmak;
- iii. Arkadaşlarına ve talebesine karşı kaba muamelede bulunmak ve kaba lisan kullanmak;
- iv. Amirlerine karşı hrmetsiz tavır göstermek;
- v. Talebenin vazifelerini tashih etmemek;
- vi. Yoklama ve imtihan evrakını idareye vaktinde teslim etmemek;
- vii. Vazifeye geç gelmek veya vazifeden erken çıkmak.

Yukarıdaki hallerin ilk defasında ihtar, tekrarında tevbih cezası verilir.

1702 sayılı Kanun'un 21'inci maddesine göre, ders ücretlerinin kesilmesi cezası şu hallerde verilir.

- i. Kabule şayan mazereti olmadan derse girmemek veyahut girdiği halde dersten başka şeyle meşgul olmak;
- ii. İnzibat ve muallimler meclisi ve mubayaat komisyonu itimalarına mazeretsiz olarak devam etmemek (bu son halin ilkinde ihtar,

ikinci defasında ücret kesilmek cezası verilir.);

- iii. Bir ay zarfında iki defadan ziyade derse geç gelmek;

Derse gelmeyen veya dershanede dersten başka bir işle meşgul olan muallimin maaşından kesilecek miktarı tâyin için dört hafta bir ay itibar olunarak muallimin maaş yekûnu bir ay zarfında girmeye mecbur olduğu ders adedine taksim olunur ve boş geçen her ders saati için muallimin maaşından bu miktarı ilk alacağı aylığından kesilir.

Uhdesinde fazla ders olan muallimin fazla aldığı ücret, asıl maaşına zammedilerek ders ücreti bu yekûne göre hesap olunur.

Mazeret sebebiyle derse girmeyen muallimin mazeretini en çok üç gün zarfında ihbar ve bir hafta içinde de ispat etmesi lâzımdır.

Yoksa ceza tatbik olunur.

1702 sayılı Kanun'un 22'nci maddesine göre, maaş kesilmesi cezası şu hallerde verilir.

- i. Arkadaşlarına ve iş için gelenlere fena muamele etmek;
- ii. Mektebin binasının ve eşyanın muhafazasına ihtimam etmemek;
- iii. Talimatname ile uhdesine verilen işleri kasten yapmamak;
- iv. Talebeyi dövmek;
- v. Aynı suçtan dolayı iki defa tevbih aldığı halde o fiili tekrar etmek;
- vi. Arkadaşlarını ve maiyetini başkası yanında

tahkir etmek;

- vii.** Gizlenmesi ve belli edilmemesi kabil olmayacak derecede sarhoş olarak gezmek.

Maaş, fiilin derecesine göre bir günlükten on beş günlüğe kadar kesilir. Daha ziyade kesilmez.

1702 sayılı Kanun'un 23'üncü maddesine göre; kıdem indirilmesi cezası şu hallerde verilir. **i.** İmtihanlarda not takdirinde bitarafılıktan ayrılmak;

- i.** Amirine karşı harekette bulunmak.

1702 sayılı Kanun'un 24'üncü maddesine göre; derece indirilmesi cezası şu hallerde tatbik olunur.

- i.** Sarhoş olarak mektebe gelmek.
- ii.** Kumar oynamayı itiyat etmek veya umumi yerlerde kumar mahiyetinde oyunlarla vakit geçirmek.
- iii.** Bir tarafı korumak veya mağdur etmek kastı ile memur olduğu tahkikatı esaslı bir surette yapmamak.

1702 sayılı Kanun'un 25'inci maddesine göre; bir ortak tedrisat mualliminin orta derecede mekteplerde ders vermekten ciz olduğu iki talim sicilli ile sabit olduğu takdirde muallim ilk mektep muallimliğine nakledilir.

1702 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine göre istifa etmiş sayılmak;

- i.** Yeni tâyin edildiği vazifeye, mazeretsiz olarak on beş gün zarfında başlamayan,
- ii.** Ders senesi başında vazifesine mazereti olmadan vaktinde gelmeyen,
- iii.** Ders senesi içinde mazereti olmadan bir hafta fsılasız mektebe gelmeyen,

- iv. Bir sene zarfında dört defa ders ücreti kesilme cezasına uğrayan müdür, başmuallim ve muallim veya ilk tedrisat müfettişi istifa etmiş sayılır.

1702 sayılı Kanunun 27'nci maddesine göre meslekten çıkarılmak aşağıdaki hallerde tatbik olunur;

- i. Gerek talebeye karşı ve gerek hariçte muallimlik sıfat ile telif edilmeyen iffetsizliği sabit olan,
- ii. Talebeyi Vekâletin ve mektebin amirleri ve muallim ve memurları aleyhine itaatsizliğe teşvik eden,
- iii. Müdür başmuallim ve muallimlerle ilk tedrisat müfettişlerinden talebesine kopya verenler.

1702 sayılı Kanun'un değişik 28'inci maddesine göre devlet memurluğundan ihraç vekâlet emrine alınmak cezaları Memurin Kanunu'nun ahkâmına tabidir.

1702 sayılı Kanun'un değişik 29'uncu maddesine göre, ilk mektebe muallimlik etmekte aczi üç teftiş rapor ile sabit olan ilk mektep muallimi tekaüde sevk edilir. Kezalik bir mektep ve sınıfta inzibatı muhafaza edemediği için iki defa başka mektebe tahvil edilen orta tedrisat muallimi en son nakledildiği mektepte de idaresizliği ve aczi tahakkuk ettiği takdirde tekaüde sevk olunur (emekliliğe sevk edilir.)

1702 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesine göre, bir terfi müddeti zarfında iki defa ihtardan gayri bir cezayı mucip filî yapmış olanlara İnzibat Komisyonu ikinci filî için bir derece ağır ceza verebilir.

1702 sayılı Kanun'un 31'inci maddesine göre, arkadaşlarına iftirada bulunan müdür, muallim, başmuallim-

lerle ilk tedrisat müfettişleri, iftiraları hangi nevi cezayı icap ettirecek suç ise suçun cezasından bir derece ağırı ile cezalandırılırlar.

1702 sayılı Kanun'un 32'nci maddesine göre,bu kanunda tasrih edilmeyen ahval Memurun Kanunu ahkâmına tabidir.”

b. 4357 sayılı Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına, Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanuna Göre Disiplin Ceza-ları

4357 sayılı Kanun'un değişik 7'nci maddesine göre, ilkokul öğretmenleri işledikleri disiplin suçlarının mahiyetine ve derecesine göre 1702 sayılı Kanun'un 36, 40, 41 ve 43'üncü, 1880 sayılı Kanun'un 8 ve 9'uncu maddelerinde yazılı esaslar altında aşağıdaki inzibat cezalarına çarpılırlar:

- Vazifelerini yapmakta ihmali görülenler işle-
rinde kusurlu sayılırlar. Bu cezaya itiraz olunamaz. Kusurlarının düzeltilmesi için uyarı başöğretmen, maarif memuru, ilköğretim müfettişi veya maarif müdürü tarafından yazı ile bildirilir.
- Vazifelerini yapmadıkları ve yapanlara güç-
lük çıkardıkları, onların çalışma isteklerini sözleri ve hareketleriyle kırdıkları, okulu veya talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğrattıkları sabit olanlara, fiillerinin mahiyet ve derecesine göre birinci defasında bir günlükten üç günlüğe ve ikinci defasında üç günlükten on beş günlüğe kadar ücret veya maaş kesilmek cezası verilir.

Üç gnlge kadar olan cezaya itiraz olunamaz. Bu ceza hem maaş hem de ücret alanların yalnız maaşlarından kesilir.

1. Kıdem indirmek

Öğretmenlik şerefini ihll edici hallerde buldukları, meslektaşlarının veya talebenin haklarını kasten zarara uğrattıkları sabit olanlara suçlarının derecesine göre bir yıldan dört yıla kadar kıdem indirme cezası verilir.

2. Vazifelerine son vermek

Talebesine, okul ve meslek mensuplarına iftira eden veya ettirenlerle bir kıdem müddeti içinde iki defadan fazla on beş günlük ücret veya maaş kesilmek cezasını alan veya başkalarını vazifelerini yapmamağa teşvik ederek okulun çalışmasını aksattığı sabit olan öğretmenlerin altı aydan iki seneye kadar vazifelerine son verilir. Bu cezaya çarpılan öğretmenler ceza gördükleri tarihten itibaren ceza müddetlerinin son ermesine kadar tekrar öğretmenliğe tayin edilemezler. Bu müddetin sonunda bunların yeniden öğretmenliğe tayinleri mümkündür.

3. Meslekten çıkarılmak

Öğretmenlik mesleğiyle ilgili işler bakımından hayiyetsizliği, iffetsizliği ve vazifesine bırakılmasına mani bir suistimal sabit olan öğretmenler bir daha meslekte ve teşkilllerinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılırlar. Bu kanunda tasrih edilmeyen haller Memurun Kanunu hükümlerine tabidir.

Mazeretsiz olarak on beş gün içinde vazifeye başlamayan, tatil sonunda mazereti olmadan derse başlama tarihinden bir hafta evvel işleri başında bulunmayan ve

ders yılı içinde mazereti olmadan aralıksız bir hafta vazifesine devam etmeyen öğretmenler inzibati muameleye lüzum kalmadan Maarif Vekilliğince **istifa etmiş** sayılırlar. Mazeretlerin üç gün içinde bildirilmesi ve bir hafta içinde usulüne göre tevsik edilmesi şarttır. Sıhhi lüzum ölüm, doğum, yangın gibi zaruretler olmadıkça mazeretle ilgili izinlerin vazife mahallerinde kullanılması Müstafi sayılanlar istifa etmiş sayılmalarını takip eden ders yılı başına kadar diğer bir öğretmenliğe tâyin edilemezler.

Özel kanunlarda disiplin cezası olarak yer alan istifa etmiş sayılmak, vekalet emrine alınmak cezaları bugün için idari işlemler şeklinde düzenlendiğinden ceza uygulaması niteliğini yitirmişlerdir.

1702 sayılı Kanunda yer alan ihtar, tevbih, ders ücretlerinin kesilmesi, maaş kesilmesi, kıdem indirilmesi, derece indirilmesi, meslekten çıkarılmak cezaları ile 31'inci madde hükümleri 4357 sayılı Kanununun 15'inci maddesi hükmü doğrultusunda ilkokul öğretmenleri hakkında uygulanmaz.

II- DİSİPLİN CEZALARINDA SÜREÇ

1. Soruşturma

a. Soruşturma Emrini Kimler Verebilir?

Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında inceleme ve soruşturma açılması bir şikayet ile ya da amirin resen talebiyle başlatılmaktadır.

657 sayılı Kanun'un 134'üncü maddesine istinaden yürürlüğe konan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin 16'ncı maddesine göre kurumlar disiplin amiri, üst disiplin amiri ve en üst disiplin amiri

memur ve kamu gevlileri hakkında soruşturma açtırma-ya ve ceza vermeye yetkilidirler.

Milli Eğitim Bakanlığı teşkilatında;

Bakan; bakanlık teşkilatı ile bağlı kuruluşlarda ve okullarda gevli tüm memurların disiplin amiri ve atama yetkili amiri,

Müsteşar; bakanlıktaki en st disiplin amiri,

Vali; ildeki en st disiplin amiri,

Kaymakam; ilçedeki en st disiplin amiri,

Birim amirleri; hizmet birimlerinde en st disiplin amiri,

Müdür; kurumlarda en st disiplin amiri

olarak bu yerlerde gevli memurlar hakkında doğrudan inceleme-soruşturma yaptırma yetkilidir.

b. İnceleme ve soruşturma ile gevlendirilecek personelin tespiti;

Eğitimin özüne dönük olmayan olaylarla, intikal edecek şikayet ve ihbarların incelenip soruşturulması, ilke olarak mahallen gevlendirilecek muhakkiklerce yapılmaktadır.

Gevlendirilecek muhakkikler, hakkında inceleme ve soruşturma yaptırılan memurun gev statüsü ve kadro derecesi yönünden, asgari aynı seviyedeki memurlardan seçilmelidir.

Uyarma, kınama, aylıktan kesme cezalarını gerektiren filleri işleyenler hakkında gerekli cezalar, disiplin amirleri tarafından verilecek diğer disiplin cezalarını ge-

rektiren filler için ise gerekli soruşturma, ilgili dairelerce ve mahallen görevlendirilecek muhakkiklere yapılmalıdır.

Okul müdürlerine de muhakkiklik görevi verilebilir.

Branş ve ihtisası ilgilendiren ve eğitimin özüne dönük iddialar, ilgili daireler yoluyla, Bakanlık onayına bağlanarak, gereği için Rehberlik ve Denetim Başkanlığına intikal ettirilmelidir.

Özellik arzeden ve ağır suç niteliğindeki fillere ilişkin iddialar, Bakanlık müfettişlerine tahkik ettirilmelidir.

5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 9'uncu maddesinde ifade edildiği üzere; İl Genel Yönetiminin başında bulunan Valiler, Bakanlıkların İl Teşkilatında yer alan daire ve kurumlarını; her Bakanın ayrı ayrı mümessili olmak sıfatıyla Bakan adına, onun sorumluluğu ve murakabesi altında bizzat denetleyip teftiş edebilecekleri gibi, bu denetim ve teftişi, Bakanlık Müfettişleri veya Daire amirleri ve memurlarıyla da yaptırmaya yetkilidirler.

Danıştay Onuncu Dairesinin 2.3.1989 gün ve Esas No: 1988/1162, Karar No: 1989/473 sayılı kararında da belirtildiği üzere, Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunla, görev dolayısıyla veya görev sırasında işlenen adli suçlarda res'en soruşturma emri vermekle yetkili kılınan valiler ve milli eğitim müdürlerinin; ilköğretim okulları 2. kademe ve ortaöğretim kurumlarında görevli yönetici, öğretmen ve memurlar hakkında adli yönden yapılacak soruşturmalarda ilköğretim müfettişlerini görevlendirebilecekleri belirtilmektedir.

Bu nedenle, il eğitim denetmenlerinin, ortaokullar ile ortaöğretim kurumlarında "ders teftişleri ile kurumun idari yönden denetimi hariç" idari ve inzibati yönden de soruşturma yapmaları mümkün bulunmaktadır.

c. Soruşturma Açılmadan Savunma Alınarak Ceza Verilmesi

Memur veya kamu görevlisine isnat edilen bir fiilin disiplin suçu teşkil edip etmediği açılacak bir soruşturma ile anlaşılacaktır. Soruşturmanın açılmış olması o kişinin suçlu olduğu anlamına gelmemektedir. Hakkında soruşturma açılan kişi, soruşturma akabinde kusursuz bulunabilir. Bu nedenle bir memur için hayati önem taşıyan disiplin cezası verilmeden konunun etraflıca ve bağımsız bir muhakkik tarafından incelenmesi gerekmektedir.

Sadece kamu görevlisinden savunma alınarak bir ceza verilmesi hakkaniyete ve usule aykırı olacaktır.

Danıştay Kararı

Danıştay 12. Dairesi'nin 5/7/2005 tarihli ve 2002/1367 Esas, 2005/2816 sayılı kararında:

“Memura isnat edilen fiiller hakkında disiplin soruşturması yapılmaksızın doğrudan disiplin amirince savunması alınarak disiplin cezası verilmesi suretiyle tesis edilen işlemde mevzuata uyarlık yoktur.”

d. Savunma Usulü

657 sayılı Kanun'un 130'uncu maddesine göre devlet memuru hakkında savunması alınmadan disiplin cezası verilemez. Soruşturmayı yapanın veya yetkili disiplin kurulunun 7 günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapmayan memur, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

Savunma istenen üyemiz, kendisine yedi günden az olmamak üzere belirlenen tarihte savunmasını vermelidir. Aksi takdirde kendisine bir daha savunma hakkı tanınmayacaktır. şayet hastalık, ölüm gibi bir mazereti varsa bunu ilgili makama sunarak savunma süresinin uzatılmasını talep edebilir. Ancak bu süre uzatılmazsa savunmasını süresinde vermesini tavsiye ederiz.

Savunmada söylediğiniz ya da yazdığınız bir husus, yeni bir soruşturma ya da aleyhinize bir delilin verilmesi anlamına gelebilir. Bu nedenle savunmanızı özenle hazırlamanız gerekir.

e. Savunmalarda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Savunma hazırlarken, hatta dava açarken “meseleyi bir hukukçuya anlatalım, o da bize savunma/dava dilekçesi hazırlasın” şeklinden ziyade **“olayı, detaylı bir şekilde, en ufak bir ayrıntıyı bile kaçırmadan (savunma formatında) yazıp yardımcı olacak hukukçulara yazılı olarak gönderelim, onlar bize savunmamızın/dava dilekemizin hazırlanmasında yardımcı olsun”** formatında ele almaya dikkat etmeliyiz.

Zira uygulamada, bazı arkadaşlarımız, yaşanan sıkıntının da tesiri ile meseleyi kaleme almaktan uzak durup, bir hukukunun “özümün tamamını” oluşturmasını beklemektedirler. Oysa unutulmamalıdır ki, kendisinden savunma istenen kişi, meselenin tüm ayrıntılarını en iyi bilen kişidir. Bu nedenle meselenin tüm boyutlarını en iyi anlatacak da odur. Meselenin tüm ayrıntısı ile yazılı anlatılması hukukçular için üzerinde verimli çalışılabilecek bir metin kabul edilmektedir. Elbette ki bu durum, daha sağlıklı bir savunma ve hatta daha sağlıklı bir dava dilekçesinin hazırlanmasını sağlayacaktır.

Savunma hazırlanırken;

- Olayın özeti savunmada anlatılmalı.
- Gereksiz açıklamalara girilmemeli.
- Sebepler dile getirilmeli.
- Varsa tanık ve deliller ortaya konulmalı.
- Teknik ve usuli hatalara kesinlikle değinilmemeli.
- Cezanın tebliğinden itibaren **60 gün içinde dava açılmalıdır.**

1702 sayılı Kanun'a göre verilmiş olan disiplin cezalarına karşı doğrudan dava açılabilir (ihtar ve tevbih dâhil).

f. Soruşturma Dosyasının Talep Edilmesi ve İncelenmesi

Savunma hazırlarken veya dava açarken mutlaka soruşturma dosyasının incelenmesi gerekir. Soruşturma dosyasında dinlenen tanık beyanları, müşteki beyanları, delil, bilirkişi incelemesi gibi hususlara karşın beyanda bulunulmalıdır. Unutulmamalıdır ki soruşturma dosyası gerek cezayı veren amir veya kurula ya da dava açılması halinde mahkemeye sunulacağından bu dosya dikkate alınarak bir karar verileceğinden içeriği hakkında mutlaka bilgi sahibi olunması gerekir. Bu bilgi ve belgeleri avukatınızla da paylaşmanızda yarar vardır.

Soruşturma dosyasını bazı kurumlar memura vermemektedir. Ancak bu durum “savunma hakkının kısıtlanması” anlamına geleceğinden hukuka aykırıdır. İdare, talebinize rağmen soruşturma dosyasını size vermezse bu takdirde dilekçeyle idareye müracaat ederek yazılı şekilde talep ediniz. Yine de soruşturma dosyası incelenmezse

veya bir fotokopisi verilmezse bu durumu itiraz aşamasında itiraz merciine, dava aşamasında ise mahkemeye evraklarla birlikte belirtiniz.

Takdir edilmelidir ki kişi isnat edildiği filleri ve suçlandığı konu ve olayları bilmeden tam olarak bir savunma yapamaz. Bu nedenle hakkınızdaki suçlamaları somut olarak öğrenmeli, tüm isnatları okumalısınız ve savunmanızda tüm bu isnatlara karşı cevap vermelisiniz. Gerektiğinde hukuk bürosundan bu konuda hukuki yardım talep edebilirsiniz.

Ceza verildi ise,

Derhal, ceza ile alakalı evrakların fotokopisi sendika hukukçularına ulaştırılmalıdır. Bununla ilgili yapılması gerekenlere ilişkin bilgi sendikamızın internet sitesinde mevcuttur.

Danıştay Kararı

Danıştay 12. Dairesi Esas No:2002/5920 ve Karar No: 2005/4029 sayılı kararında

“Davacıya isnat edilen fiilin somut olarak ortaya konulamadığından aksinin kabulü ile verilen disiplin cezasında hukuka uyarlık bulunmadığı”na hükmetmiştir.

2. Disiplin Cezalarının Etkileri

- Disiplin cezası olarak aylıktan kesme veya kademe ilerlemesini durdurma cezası verilenler valilik, büyükelçilik, müsteşar, müsteşar yardımcılığı, genel müdürlük, genel müdür yardımcılığı ve daire başkanlığı görevlerine atanamamaktadırlar. (657 S.K. Md. 132)
- Yine uyarma ve kınama cezaları da görev yeri değişikliği verilmesinin başlıca dayanağı

olabilmektedir.

Bu nedenle disiplin ceza s¼reci kamu g¼revlisi için ¼nemle takibi gereken bir husustur.

657 sayılı Kanun'un 133'¼nc¼ maddesine g¼re; disiplin cezaları memurun ¼zl¼k dosyasına işlenir. Devlet memurluğundan çıkarma cezasından başka bir disiplin cezasına çarptırılmış olan memur uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasından 5 sene, diğer cezaların uygulanmasından 10 sene sonra atamaya yetkili amire başvurarak, verilmiş olan cezalarının ¼zl¼k dosyasından silinmesini isteyebilir.

Memurun, yukarıda yazılan s¼reler içerisindeki davranışları, bu isteğini haklı kılacak nitelikte g¼r¼l¼rse, isteğinin yerine getirilmesine karar verilerek bu karar ¼zl¼k dosyasına işlenir.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının ¼zl¼k dosyasından çıkarılmasına disiplin kurulunun m¼talaası alındıktan sonra yukarıdaki fıkra h¼km¼ uygulanır.

3. Disiplin Cezalarında Kim Hangi Cezayı Verebilir?

a. 657 sayılı Kanun'a G¼re

Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından verilir.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler tarafından, il disiplin kurullarının kararına dayanan hallerde valiler tarafından verilir.

Devlet memurluğundan çıkarma cezası ise amirlerin bu husustaki istekleri üzerine, memurun bağlı bulun-

duğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir.

b. 1702 ve 4357 sayılı Kanuna Göre

1. Kusurlu sayılma cezası; milli eğitim müdürleri, ilköğretim müfettişleri ve ilkokul müdürleri tarafından doğrudan,
2. Tevbih cezası; Bakan, valiler, milli eğitim müdürleri ve kaymakamlar tarafından doğrudan,
3. İhtar cezası; Bakan, valiler, milli eğitim müdürleri, kaymakamlar ile ortaokul, lise ve bunların dengi okulların müdürleri tarafından doğrudan,
4. Ders ücretinin kesilmesi cezası; Bakan, milli eğitim müdürleri, kaymakamlar ile ortaokul, lise ve bunların dengi okulların müdürleri tarafından doğrudan,
5. Maaş kesilmesi cezası; Bakan, valiler, milli eğitim müdürleri ve kaymakamlar tarafından doğrudan,
6. Yukarıda sayılanlar dışında kalan cezalar ise ilgili disiplin kurulu kararlarına bağlı olarak Bakan tarafından, verilecektir.

4. Disiplin Amirleri

Milli Eğitim Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği'ne göre bakanlık kurum ve kuruluşlarındaki disiplin amirleri ve bunların astlık-üstlük sırası belirlenmiştir.

Müstakil müdürlük kadrosu bulunmayan anaokulları ile ilkokullarda müdürlük görevini de yürüten öğretmenlerin disiplin amirliği yetkisi yoktur.

Aşağıdaki listede gösterilen üst disiplin amirleri, sıralamada kendinden önce gelen amire bağlanmış olan bütün personelin aynı zamanda ilk disiplin amiri sıfatına haizdir.

Üst disiplin amirleri tarafından yukarıdaki açıklandığı tarzda ve ilk disiplin amiri sıfatıyla verilmiş disiplin cezalarına itiraz varsa bu amirlerin ilk disiplin amiri olan üstüne, yoksa ilgili disiplin kuruluna yapılır.

Özel kanunların disiplin amirleri ile ilgili hükümleri saklıdır.

Kadrosunun bulunduğu birimden başka bir birimde, onayla görevlendirilen personelin disiplin amirleri, fiilen görev yaptığı birimdeki disiplin amirleridir.

5. Disiplin Kurulları

a. Sendika Temsilcilerinin Disiplin Kurulları'na Katılması

21/07/2005 tarihli ve 25882 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikle,

“Hakkında disiplin soruşturması yürütülen devlet memurunun üyesi olduğu sendikanın temsilcisi de bu maddede belirtilen disiplin ve yüksek disiplin kurullarında yer alır. Her bir disiplin ve yüksek disiplin kurulunda görevlendirilen temsilci ilgili sendika tarafından önceden bildirilir. Bu şekilde üyesi çift sayıya ulaşan kurullarda oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafın kararına itibar edilir”

hkm getirilmiştir.

Bu hükme göre sendika temsilcisinin disiplin ve yüksek disiplin kurulunda bulunmaması hali disiplin cezasının iptal sebebi olmaktadır.

- Bu düzenlemenin en büyük faydası, bu disiplin kurullarında bazı hukuka aykırı uygulama ve “sözlü savunma tutanaklarını okutmadan imzalatma” uygulamalarının önüne geçmesi hususunda olacaktır. Zira uygulamada bazı savunmaların sözlü istendiğini, istenen bu sözlü savunmanın tutanağa geçirildiğini, ancak tutanağa geçen ifadenin, ifade edilmiş bazı beyanları içermediğini ve bu ifadelerin de okunmadan imzalatıldığını görmekteyiz.
- Yapılan bu düzenleme ile disiplin kurulundaki bilinçli bir sendika temsilcisi vasıtasıyla bu tür haksızlıkların önüne zamanında geçilecektir. Sendika temsilcisi, gördüğü/tespit ettiği bir hukuksuzluğu, karara koyduracağı şerh ile kayıt altına alabilecektir. Hatta kurulda yapacağı açıklamalarla bir haksızlığın da önüne geçebilecektir.

ye arkadaşlarımızın dikkat etmesi gereken husus sendika yesi olmasına rağmen disiplin kuruluna sendika temsilcisinin katılması için bir davet yapılıp yapılmadığını araştırmak, sendika temsilcisine bu konuda olayın aslını anlatıp aydınlatmaktır. Sendika temsilcisi de kurula katılmadan önce yeyle irtibata geçip problemin aslını öğrenmesi, mümkünse önceden dosyayı incelemesi, hukukçularla diyaloga geçerek olayın hukuki durumunu öğrenmelidir. Unutulmamalıdır ki disiplin kurulu bir kez yapılmakta olup telafisi mümkün değildir. şayet disiplin kuruluna sendika temsilcisi ağrılmamışsa bu bir iptal sebebidir. Bu nedenle idarenin bu hatası kişi lehine işlemektedir.

b. İl Milli Eğitim Disiplin Kurulu

Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin 4. maddesine göre,

İl Millî Eğitim Disiplin Kurulu

Valinin veya görevlendireceği bir vali yardımcısının başkanlığında,

İl Millî Eğitim Müdürü, İl Hukuk İşleri Müdürü, İlköğretim Müfettişleri Kurulu Başkanı veya Valinin görevlendireceği;

İlköğretim Okulu Müdürlüklerinden bir üye,

Orta öğretim Kurumları Müdürlüklerinden bir üye ile kurulur.

İllerde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı teşkilatta görevli öğretmen, yönetici, uzman ve uzman yardımcısı ile gezici öğretmenlerin kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile ilgili işleri hakkında karar verme yetkisi ilgili İl Millî Eğitim Disiplin Kuruluna aittir.

c. İl Disiplin Kurulu

İl Disiplin Kurulu, valinin veya görevlendireceği vali muavininin başkanlığında, Hukuk İşleri Müdürü, Defterdar, Millî Eğitim Müdürü, Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü, Tarım Orman ve Köy İşleri Müdürü, Bayındırlık ve İşkân Müdürü'nden oluşmaktadır.

d. Yüksek Disiplin Kurulu

Devlet memurluğundan çıkarma cezalarına, memur veya kamu görevlisinin bağlı bulunduğu kurumun Yüksek

Disiplin Kurulları'nca karar verilir. Bu kurulun haricinde başka bir amir veya il disiplin kurulu bu çıkarma kararını veremez.

Amirlerin memurluktan çıkarma cezasına ilişkin talepleri, soruşturma dosyasının memurun bağlı bulunduğu kurumun Yüksek Disiplin Kurulu'na tevdiinden itibaren en geç 6 ay içinde karara bağlanır.

Yüksek Disiplin Kurulları kendilerine intikal eden dosyaların tetkiki sırasında gerekli gördükleri takdirde ilgilinin sicil dosyasını ve her türlü evrakı incelemeye, kurumlardan bilgi almaya, yeminli tanık ve bilirkişi dinlemeye veya dinletmeye, mahallen keşif yapmaya veya yaptırılmaya yetkilidirler.

e. Ceza Verilmesini Teklif Eden Amirin Disiplin Kuruluna Katılması

Yönetmeliğin 6'ncı maddesine göre kurulların başkan ve yeleri kendilerine, eşlerine, ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımlarına, disiplin cezası verilmesini teklif ettikleri, disiplin soruşturmasını yaptıkları veya atanmasına yetkili oldukları memurlara ait işlerle ilgili kurul toplantılarına katılamazlar.

f. Disiplin Cezasına İtiraz

657 sayılı Kanun'un 135'inci maddesi hükmüne göre; disiplin amirleri tarafından verilen uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı disiplin kuruluna, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yüksek disiplin kuruluna itiraz edilebilir.

İtirazda süre, kararın ilgiliye tebliği tarihinden itibaren yedi gündür. Süresi içinde itiraz edilmeyen disiplin

cezaları kesinleşir.

İtiraz mercileri, itiraz dilekçesi ile karar ve eklerinin kendilerine intikalinden itibaren otuz gün içinde kararlarını vermek zorundadır.

İtirazın kabulü hâlinde, disiplin amirleri kararı gözden geçirerek verilen cezayı hafifletebilir veya tamamen kaldırabilirler.

Disiplin cezalarına karşı idari yargı yoluna başvurulabilir.

İllerde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı teşkilatta çalışan ğretmen, yönetici, uzman ve uzman yardımcısı ile gezici öğretmenlerin, kaymakam ve valilerce verilen uyarma ve kınama ve aylıkta kesme cezalarına karşı itirazları, İl Millî Eğitim Disiplin Kurulları'nca karara bağlanır.

1702 sayılı Kanuna göre verilen ihtar ve tevbih cezaları ile ve 4357 sayılı Kanuna göre verilen kusurlu sayılma cezalarına karşı Disiplin Kurullarına itiraz yolu mümkün olmayıp bu cezalara karşı doğrudan idari yarıda iptal davası açılması yoluna gidilmesi gerekir. Buna rağmen itiraz edilmesi halinde, yapılan itiraz dava açma süresini durdurmayaı için 60 günlük dava açma süresinin geçirilmesi durumu söz konusu olabilir.

Disiplin kurulları kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile ilgili işlerde soruşturma dosyasını aldıkları tarihten itibaren, uyarma ve kınama cezalarına karşı yapılan itirazlar ile ilgili işlerde itiraz dilekçesi ile cezaya ilişkin karar ve eklerinin kendilerine intikalinden itibaren, 30 gün içinde kararlarını verirler.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile ilgili kararlar, soruşturma dosyasına göre verilir.

Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddeder. Red halinde atamaya yetkili amirler 15 gün içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbesttir.

Özel kanunların disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullarla ilgili hükümleri saklıdır.

Müfettiş ve muhakkiklerce gerekli görülmediği için disiplin teklifi getirilmeyen dosyalar disiplin kurullarında görüşülmeyeceği gibi, bu dosyalardaki bilgi ve belgelere dayanılarak disiplin amirlerince disiplin cezası verilmez.

g. Disiplin Cezalarını Ortadan Kaldıran Haller

- Memurun ölmesi,
- Lehe olan yeni bir düzenlemenin yapılması,
- Cezanın değişmesi ve ceza verilecek fiilin disiplin cezası olmaktan çıkması,
- Zamanaşımı,
- Disiplin affının getirilmesi

hallerinde disiplin cezaları ortadan kalkar.

h. Disiplin Cezalarının Hafifletilmesi ve Ağırlaştırılması

Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmalarını olumlu olan ve ödül veya başarı belgesi alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanı uygulanabilir. Örneğin görev yaptığı yıllar itibarıyla hakkında herhangi bir soruşturma açılmayan, ödül veya başarı belgesi alan ve ceza almayan birinin aylıktan kesme cezası alması gere-

kirken bir alt ceza olan kınama cezası ile cezalandırılması tercih edilir. Bu konuda amirler ya da disiplin kurulu, ilgili kamu görevlisinin durumunu değerlendirerek bir karar verecektir. Şayet bu husus değerlendirilmezse mahkeme bir alt dereceden ceza verilip verilmemesi gerektiği hususunu değerlendirecektir.

Disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir fiil veya halin cezaların özlük dosyasından silinmesine ilişkin süre içinde (uyarma ve kınama cezalarında 5, diğer cezalarda 10 yıl) tekerrüründe bir derece ağır ceza uygulanır. Aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında bir derece ağır ceza verilir.

i. Zamanaşımı

657 sayılı Kanun iki türlü zamanaşımı getirmiştir:

- a) İşlendiği öğrenilen disiplin fiili hakkında belirli bir süre içinde soruşturmaya başlamasını sağlayan Soruşturma Zamanaşımı,
- b) İşlediği disiplin fiili dolayısıyla, fiilin işlendiği tarihten itibaren en geç 2 yıl içinde soruşturmanın başlatılıp, bitirilip memura gerekli disiplin cezasının uygulanmış olmasını öngören Ceza Zamanaşımı,

Fiilin suç vasfının anlaşıldığı, başka deyimle disiplin fiilinin işlendiğinin meydana çıktığı günün ertesi günü soruşturma zamanaşımı işlemeye başlar.

Bizzat soruşturma yapabilecek disiplin amirleri ile

soruşturma emri vermeye yetkili amirlerce bilvasıta yapılan soruşturmalarda fiilin işlendiğinin öğrenilmesi zamanasını bakımından büyük bir önem taşımaktadır.

Suçun işlendiği, vatandaşlar veya memurlar tarafından yapılan ihbar ve şikayetler yolu ile olabileceği gibi, disiplin amiri sıfatına haiz olmayan amirler tarafından yazılı duyurma yolu ile de olabilir.

Bu yollarla yapılan duyurulmalar üzerine disiplin cezası vermeye ve soruşturma emri vermeye yetkili amirler, fiilin suç niteliğini taşıdığına kanaat getirmeye yeterli bir inceleme yaparlar ve fiilin disiplin suçu vasfını taşıdığına kanaat getirmeleri üzerine derhal, bizzat veya soruşturma emri ile tayin edecekleri muhakkikler yolu ile soruşturmayı başlatırlar.

Soruşturmaya başlama süresi; uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesini durdurma cezalarını gerekli kılan fiillerde, fiilin suç vasfını taşıdığına öğrenildiği günden itibaren bir ay; memurluktan çıkarmayı gerektiren fiillerde ise, fiilin suç vasfını taşıdığına öğrenildiği günden itibaren altı aydır.

Haber alınan fiillerin suç vasfını taşıyıp taşımadıklarının öğrenilmesine ilişkin incelemelerin olayın durumuna göre makul bir süreyi aşmaması gerekir.

Fiilin işlendiği günün ertesi gününden itibaren işlemeye başlayan Ceza Zamanasının süre bütün disiplin fiillerinde 2 yıldır.

Ceza zamanasını süresinin başladığı tarihin çok iyi saptanması gerektiğinden soruşturma raporlarının başlangıç kısımlarında disiplin fiillerinin işlendiğinin öğrenildiği tarihlerle fiilin vukua geldiği tarihler yıl, ay ve gün olarak açıkça belirtilmelidir.

Ani disiplin suçlarında, fiilin bütün unsurlarının tekevvün edip (oluşup) tamamlanmasından, mütemadi (sü-

rekli) ve müteselsil (zincirleme, birbirine bağlı olan) disiplin suçlarında temadi (sürme, uzama, (devam etme) ve teselsülün (birbirine bağlı olma durumunun) son bulması anından; iştirak halinde işlenen toplu disiplin suçlarında file, toplu suç vasfını verecek derecede iştirak halinin tamamlanmasından itibaren suç tekemmül etmiş sayılır ve zamanaşımı başlar. Teşebbüs suçlarında ise sonucun gerçekleşmesinden sonra zamanaşımı başlar.

j. Aynı Zamanda Suç Teşkil Eden Fiiller

Disiplin soruşturmasına neden olan fiil, aynı zamanda Türk Ceza Kanunu bakımından suç teşkil ediyorsa, cezai soruşturma ve kovuşturma disiplin soruşturmasından ayrı bir şekilde devam eder. Disiplin soruşturması usulü ve neticeleri farklı cezai soruşturmanın usulü ve neticesi birbirinden farklıdır. Bu nedenle örneğin savcılığa intikal eden bir dosya hakkında disiplin soruşturmasını yürüten amir veya muhakkik, o soruşturmanın neticesini beklemeden çalışmalarını sürdürür.

Üyelerimizin dikkat etmesi gereken nokta, her ne kadar disiplin ve ceza soruşturmasında birbirinden farklı bir süreç işlese de her hangi birinden alınan lehe bir sonucun veya gelişmenin diğer dosyaya sunulmasıdır. Örneğin bir velinin müessir fiille yaralanması gerekçesiyle hakkında disiplin soruşturması başlatılan üyemiz hakkında savcılığa yapılan şikayet neticesinde takipsizlik kararı almışsa bunu derhal disiplin soruşturması dosyasına sunması gerekir. Bu hangi aşamada olursa olsun mutlaka yapılmalıdır. Örneğin o üyemiz bu arada ceza almış olsa bile dava aşamasında bu kararı sunmasında yarar vardır.

Ceza mahkemesi, aynı zamanda disiplin suçu sayılan fiilin, hakkında ceza davası açılan kişi tarafından işlenmiş olduğuna karar verirse, idarenin, eylemin o kişi tarafından işlenmediğine karar vermesi mümkün değildir.

Bu durumda, şartları var ise disiplin soruşturmasının yapılması ve disiplin cezasının verilmesi gerekir.

Ceza mahkemesi, filin sanık tarafından işlenmemiş olduğu gerekçesiyle beraat kararı verirse, bu karar bağlayıcı olur ve idarenin, artık o kimse hakkında disiplin koşturması yapması ve disiplin cezası vermesi mümkün olmaz.

Ancak beraat kararı, filin o kişi tarafından işlenmediği gerekçesine değil de, filin o kimse tarafından işlenmiş olmakla beraber, yasanın tasvip ettiği suçun oluşmadığı gerekçesine dayanıyorsa, bu durumda idare, eğer kişinin beraat ettiği fiil ayrıca disiplin suçu teşkil ediyorsa, beraat etmesine rağmen disiplin cezası verilebilecektir.

Beraat kararı, yeterli delil bulunmaması nedenine dayanıyorsa, idare kendi elindeki deliller yeterli ve şartları var ise, delil yetersizliğinden beraat eden kişiye disiplin cezası verilebilecektir.

Ceza soruşturmasının zamanaşımı ile düşmesi, disiplin cezasını etkilemez. Ceza yasası bakımından eylemin zamanaşımına uğramış olması, o eylemden dolayı, şartları varsa, disiplin cezası verilmesine engel değildir. Eğer disiplin cezası verilmesi ceza mahkumiyetine bağlı ise, eylem zamanaşımına uğramakla soruşturma yapılmamış ve dolayısıyla mahkumiyet kararı verilememiş olacağından mahkumiyete bağlı disiplin cezası da verilemeyecektir.

k. Genel affın ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarının disiplin suçlarına etkisi

Ceza hukukuna göre, genel af ceza mahkumiyeti

kararlarını ortadan kaldırır, ancak cezalandırılan eylemin işlenmediği sonucunu doğurmazlar.

Disiplin cezasını koyan yasa hükmü, cezanın uygulanmasını, eylemin işlenmiş olmasına değil de o eylemden dolayı bir mahkumiyet kararı verilmiş olmasına bağlı kalmışsa, mahkumiyet genel af ile ortadan kalkacağından o mahkumiyete dayalı olarak verilen disiplin cezası da ortadan kalkar.

Şayet yasa, disiplin cezası verilmesinde eylemin işlenmiş olmasını yeterli saymışsa o eylemden dolayı ceza mahkemesinin verdiği mahkumiyet kararının genel af ile ortadan kalkması, disiplin cezası verilmesini engellemez.

Eğer disiplin cezası, bir fiilin işlenmesine değil de bir mahkûmiyet esasına bağlanmışsa, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı neticesi ortada verilmiş bir mahkûmiyet kararından bahsedilemeyeceğinden bu durumda disiplin cezası verilemeyecektir. Ancak disiplin cezası, bir fiilin işlenmesine bağlı tutulmuşsa, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, beraat kararı gibi fiilin sanık memur tarafından işlenmediğine dair bir karar öngörmediği aksine fiilin sanık tarafından işlenmiş olduğunu ortaya koyduğu için bu durumda disiplin cezası verilebilir.

I. Disiplin cezalarının yargısal denetimi ve yargı kararları karşısında yapılacak işlem

Anayasanın 125 inci maddesi hükmüne göre, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. İdarenin kamu hukuku alanındaki tasarruflarının denetimi görevi, idari yargı düzeninde kurulmuş ilk derece idari mahkemeleri ile üst derece idare mahkemesi olan Danıştay'ca yerine getirilmektedir. İdare Mahkemeleri bu

denetim görevini, kendilerine açılan iptal ve tam yargı davaları aracılığıyla yerine getirirler.

Disiplin cezası kararları da idari işlemlerden sayıldıklarından, bu kararlara karşı açılan iptal ve tam yargı davaları da idari yargıda görüşülüp çözümlenir.

Söz konusu tasarruflardan dolayı hakkı muhtel olanların açtığı tam yargı davalarında da; ilgilinin hakkının gerçekten muhtel olduğunu, zarara uğradığını saptarlarsa, zararın tazminine hükmederler.

2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28'inci maddesinde; Danıştay, Bölge İdare ve İdare Mahkemelerinin esasa ilişkin kararlarının icaplarına göre idarenin, en geç altmış gün içinde işlem tesis etmek ve eylemde bulunmak zorunda olduğu, bunun yanında yine aynı maddede; belirtilen mahkeme kararlarına göre işlem tesis edilmeyen maddede; belirtilen mahkeme kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine maddi ve manevi tazminat davası açılabileceği, ayrıca bu kararların kamu görevlilerince kasten yerine getirilmemesi halinde idare aleyhine dava açabileceği gibi, kararı yerine getirmeyen kamu görevlisi aleyhine dahi tazminat davası açılabileceği belirtilmekte ve yine aynı kanunun 52'nci maddesinde; temyiz veya itiraz yoluna başvurulmuş olmanın mahkeme kararlarının yürütülmesini durduramayacağı ancak, temyiz veya itirazı incelemeye yetkili yargı merciinin teminat karşılığında mahkeme kararlarının yürütülmesinin durdurulmasına karar verilebileceği hükme bağlanmıştır.

İdare hukuku ilkeleri karşısında idarenin, iptal kararlarının amacı ve kapsamına göre iptal edilen işlemlerden doğan sonuçları ortadan kaldırmak ve iptal edilen işlemin hiç yapılmamış ilkesi gereği olarak önceki hukuki durumun geçerliliğini sağlamakla yükümlüdür. Keza Anayasanın ilgili hükümlerinde de yasama ve yürütme organ-

ları ile idarenin yargı kararlarına uymak zorunda olduğu ve bu organlar ile idarenin yargı kararlarını hiçbir surette değiştiremeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceği hükümleri bulunmaktadır.

Diğer taraftan, temyiz veya itiraz yoluna başvurulmuş olması mahkeme kararlarının yürütülmesini durdurmaz. Ancak, zamanaşımı süresinin sözkonusu olabileceği hallerde temyiz yoluna gidilirken yürütmenin durdurulmasının da istenilmesi yönünde işlem yapılmalıdır.

m. Görev Yeri Değişikliği

Gerek 657 sayılı Kanunda gerekse özel disiplin hükümlerinde hangi hallerde disiplin cezasının yanında görev yeri değişikliği kararının verileceğine ya da verilemeyeceğine dair hükümler mevcut değildir. Ancak uygulamada genel kabul görmüş ve yargı denetiminden geçmiş genel ilkeler mevcuttur.

Bakanlık teşkilatında görevli yönetici, öğretmen ve diğer personel hakkında önerilen disiplin cezası, kendi statüleriyle ilgili atama, yükselme ve yer değiştirme yönetmeliklerinde, buldukları göreve atanma durumuyla ilişkilendirilmiş ve atama koşulunu kaybetme unsuru olarak belirlenmiş ise bu görevliler hakkında idari teklif getirilebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumu Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirmelerine İlişkin Yönetmeliğin 7'nci maddesinin (d) bendinde “yöneticilik görevi, son üç yıllık hizmet süresi içinde adli veya idari soruşturma sonucu üzerinden alınmamış olmak”, yönetici olarak atanacaklarda aranacak genel şartlar arasında sayılmıştır. Bunun haricinde gerek genel atama şartlarına ilişkin 7'nci maddede gerekse özel atama şartlarına ilişkin 8'inci maddede, müdürlük atamalarında disiplin cezası almış olmak atama koşulunu kaybetme unsuru olarak belirlenmemiştir.

Yine 657 sayılı Kanunda yer alan uyarma ve kınama cezaları ile özel kanunlarda yer almakla birlikte bu cezalara benzer/eşdeğer nitelikte diğer cezaları gerektiren ve kamu hizmetlerinin aksamasına neden olmayacak durumlarda disiplin teklifine dayalı idari teklif getirilmemelidir.

Danıştay 2'nci Dairesi'nin 07.04.1999 tarihli ve 1998/2342 E. 1999/853 K. Sayılı kararında "...görevinde başarısızlığı ya da başkaca bir olumsuzluğu ileri sürülmemen ve sicilleri de olumlu olan davacının disiplin cezasına dayanak alınan eylemlerinin ayrıca naklen atama işlemine de gerekçe alınmasının atama işleminin cezalandırma amacı taşıdığını gösterdiğine..." hükmedilmiştir.

Disiplin cezaları, disiplin amirince itham edilenin savunması alınarak verilebileceğinden atanma şartlarının kaybına neden olabilecek düzeydeki salt disiplin cezası ile bağlantılı idari teklif yapılırken, teklif cümlesinde "önerilen disiplin cezasının aynen uygulanması halinde atanma şartlarının kaybına neden olacağı, dolayısıyla idari görevinin de üzerinden alınması gerektiği" şeklinde ibareye yer verilmelidir.

V- GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA

Görevden uzaklaştırılma, kamu hizmetlerinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülecek devlet memurları hakkında alınan ihtiyati bir tedbirdir. Görevden uzaklaştırma tedbiri, soruşturmanın herhangi bir safhasında da alınabilir.

1. Görevden Uzaklaştırma Kararı Verebilecek Kişiler

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 138'inci maddesine göre, görevden uzaklaştırmaya yetkili amirler

şunlardır:

1. Atamaya yetkili mirler,
2. Bakanlık ve genel müdürlük müfettişleri,
3. İllerde valiler,
4. İlçelerde kaymakamlar (İlçe idare şube başkanları hakkında valinin muvafakati şarttır.) Valiler ve kaymakamlar tarafından alınan görevden uzaklaştırma tedbiri, memurun kurumuna derhal bildirilir.

2. **Keyfi Olarak Görevden Uzaklaştıran Amirin Sorumluluğu**

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 139'uncu maddesine göre; görevinden uzaklaştırılan devlet memurları hakkında görevden uzaklaştırmayı izleyen 10 iş günü içinde soruştırmaya başlanması şarttır. Memuru görevden uzaklaştırdıktan sonra memur hakkında derhal soruştırmaya başlamayan, keyfi olarak veya garez veya kini dolayısıyla bu tasarrufu yaptığı, yaptırılan soruştırma sonunda anlaşılan mirler, hukukî, mal ve ceza sorumluluğa tabidirler.

3. **Ceza Kovuşturması Sırasında Görevden Uzaklaştırma**

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 140'inci maddesine göre, haklarında mahkemelerce cezai kovuşturma yapılan devlet memurları da yetkililer tarafından görevden uzaklaştırılabilirler.

4. **Görevden Uzaklaştırılan veya Görevinden Uzak Kalan Memurların Hak ve Ykmllğu**

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 141'inci maddesine göre, görevden uzaklaştırılan ve görevi ile il-

gili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan memurlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisi ödenir. Bu gibiler bu Kanun'un öngördüğü sosyal hak ve yardımlardan faydalanmaya devam ederler. Göreve başlamaları halinde üçte biri kendilerine ödenir ve görevden uzakta geçirdikleri süre, derecelerindeki kademe ilerlemesinde ve bu sürenin derece yükselmesi için gerekli en az bekleme süresini açan kısmı, st dereceye yükselmeleri halinde, bu derecede kademe ilerlemesi yapılmak suretiyle değerlendirilir.

5. Tedbirin Kaldırılması

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 142'nci maddesine göre, soruşturma sonunda disiplin yüzünden memurluktan çıkarma veya cezai bir işlem uygulanmasına lüzum kalmayan devlet memurları için alınmış olan görevden uzaklaştırma tedbiri, 138'inci maddedeki yetkililerce (müfettişler tarafından görevden uzaklaştırılanlar hakkında atamaya yetkili mirlerce) derhal kaldırılır.

6. Memurun Göreve Tekrar Başlatılması Zorunlu Olan Haller

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 143'üncü maddesine göre, soruşturma veya yargılama sonunda yetkili mercilerce:

- Haklarında memurluktan çıkarmadan başka bir disiplin cezası verilenler,
- Yargılamanın men'ine veya beraatına karar verilenler,
- Hükümden evvel haklarındaki kovuşturma genel af ile kaldırılanlar,
- Görevlerine ve memurluklarına ilişkin olsun

veya olmasın memurluğa engel olmayacak bir ceza ile hukml olup cezası ertelenenler,

bu kararların kesinleşmesi üzerine haklarındaki görevden uzaklaştırma tedbiri kaldırılır.

7. Görevden Uzaklaştırmanın Süresi

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 145'inci maddesine göre, görevden uzaklaştırma, bir disiplin kovuşturması icabından olduğu takdirde en çok 3 ay devam edebilir. Bu süre sonunda hakkında bir karar verilmediği takdirde memur görevine başlatılır.

şayet görevden uzaklaştırma ve bir cezai takibat söz konusu ise, bu durumda görevden uzaklaştırma süresi 2 ayda bir incelenir ve gerekirse uzatılmasına karar verilir. Ancak kanunda bu uzatmaların ne kadar devam edebileceğine dair bir düzenleme yoktur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI PERSONELİ

I- YÜKSEKÖĞRETİMLE İLGİLİ TANIMLAR

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre ilgili kavramların tarifleri şu şekildedir:

Yükseköğretim: Milli eğitim sistemi içinde, ortaöğ-
retime dayalı, en az dört yarı yılı kapsayan her kademedeki eğitim - öğretimin tümüdür.

Üst Kuruluşlar: Yükseköğretim Kurulu ve Üniversi-
telerarası Kuruldur.

Yükseköğretim Kurumları: Üniversite ile yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuarlar, araştırma ve uygulama merkezleri ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokulları ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmak-

sızın ve kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından kurulan meslek yksekokullarıdır.

Yüksek teknoloji enstitüsü, özellikle teknoloji alanlarında yüksek düzeyde araştırma, eğitim - ğretim, üretim, yayın ve danışmanlık yapan, kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip bir yükseköğretim kurumudur.

Üniversite: Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim - ğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur.

Fakülte: Yüksek düzeyde eğitim - ğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kurumudur.

Enstitü: Üniversitelerde ve fakültelerde birden fazla benzer ve ilgili bilim dallarında lisans üstü, eğitim - ğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapan bir yükseköğretim kurumudur.

Yüksekokul: Belirli bir mesleğe yönelik eğitim öğretime ağırlık veren bir yükseköğretim kurumudur.

Meslek Yüksekokulu: Belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarı yıllık eğitim - ğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur.

Uygulama ve Araştırma Merkezi: Yükseköğretim kurumlarında eğitim öğretimin desteklenmesi amacıyla çeşitli alanların uygulama ihtiyaı ve bazı meslek dallarının hazırlık ve destek faaliyetleri için eğitim - ğretim, uygulama ve araştırmaların sürdürüldüğü bir yükseköğretim kurumudur.

Bölüm: Amaç, kapsam ve nitelik yönünden bir bütün teşkil eden, birbirini tamamlayan veya birbirine yakın

anabilim ve anasanat dallarından oluşan; fakültelerin ve yüksekokulların eğitim - oğretim, bilimsel araştırma ve uygulama birimidir. Anabilim dalı ve anasanat dalları bilim ve sanat dallarından oluşur. Yükseköğretimdeki çeşitli birimlerin ortak derslerini vermek üzere rektörlüğe bağlı bölümler de kurulabilir.

Öğretim Elemanları: Yükseköğretim kurumlarında görevli oğretim yeleri, oğretim görevlileri, okutmanlar ile oğretim yardımcılardır.

Öğretim yeleri: Yükseköğretim kurumlarında görevli profesör, doçent ve yardımcı doentlerdir.

(1) Profesör: En yüksek düzeydeki akademik unvana sahip kişidir.

(2) Doçent: Doçentlik sınavını başarmış akademik unvana sahip kişidir.

(3) Yardımcı Doçent: Doktora çalışmalarını başarı ile tamamlamış, tıpta uzmanlık veya belli sanat dallarında yeterlik belge ve yetkisini kazanmış, ilk kademedeki akademik unvana sahip kişidir.

Öğretim Görevlisi: Ders vermek ve uygulama yaptırmakla yükümlü bir oğretim elemanıdır.

Okutman: Eğitim - oğretim süresince çeşitli oğretim programlarında ortak zorunlu ders olarak belirlenen dersleri okutan veya uygulayan oğretim elemanıdır.

Öğretim Yardımcıları: Yükseköğretim kurumlarında, belirli süreler için görevlendirilen, araştırma görevlileri, uzmanlar, çeviriciler ve eğitim - oğretim planlamacılarıdır.

n Lisans: Ortaöğretime dayalı, en az dört yarı yıllık bir programı kapsayan ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans oğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yükseköğretimdir.

Lisans: Ortaöğretime dayalı, en az sekiz yarı yıllık bir programı kapsayan bir yükseköğretimdir.

Lisans Üstü: Yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimini kapsar ve aşağıdaki kademelere ayrılır.

(1) Yüksek Lisans: (Bilim uzmanlığı, yüksek mühendislik, yüksek mimarlık, mastır): Bir lisans öğretimine dayalı, eğitim - öğretim ve araştırmannın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

(2) Doktora: Lisansa dayalı en az altı veya yüksek lisans veya eczacılık veya fen fakültesi mezunlarınca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre bir laboratuvar dalında kazanılan uzmanlığa dayalı en az dört yarı yıllık programı kapsayan ve orijinal bir araştırmannın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

(3) Tıpta Uzmanlık: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre yürütölen ve tıp doktorlarına belirli alanlarda özel yetenek ve yetki sağlamayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

(4) Sanatta Yeterlik: Lisansa dayalı en az altı, yüksek lisansa dayalı en az dört yarıyillik programı kapsayan ve orijinal bir sanat eserinin ortaya konulmasını, müzik ve sahne sanatlarında ise üstün bir uygulama ve yaratıcılığı amaçlayan doktora düzeyinde lisans üstü bir yükseköğretim eşdeğeridir.

Yükseköğretim Eğitim Türleri: Yükseköğretimde eğitim - öğretim türleri örgün, açık, dışarıdan (ekstern) ve yaygın eğitimdir.

(1) Örgün Eğitim: Öğrencilerin, eğitim - öğretim süresince ders ve uygulamalara devam etme zorunluluğunda oldukları bir eğitim - öğretim türüdür.

(2) Açık Eğitim: Öğrencilere radyo, televizyon ve eğitim araçları vasıtasıyla yapılan bir eğitim - öğretim türüdür.

(3) Dışarıdan Eğitim (Ekstern Eğitim): Yükseköğretimin belirli dallarında, devam zorunluluğu olmaksızın sadece yarıyıl içi ve sonu sınavlarına katılma zorunluluğu bulunan bir eğitim - öğretim türüdür. Bu eğitimi izleyen öğrenciler ortak zorunlu dersler ile gerekli görölen bazı dersleri, ilgili yükseköğretim kurumlarınca mesai saatleri dışındaki uygun saatlerde düzenlenecek derslerde alırlar.

(4) Yaygın Eğitim: Toplumun her kesimine ve değişik alanlarda bilgi ve beceri kazandırma amacı güden bir eğitim - öğretim türüdür.

Mesleki ve Teknik Eğitim Bölgesi: Bir veya daha fazla meslek yüksekokulu ile öğretim programları bütönlüğu ve devamlılığı içinde ilişkilendirilmiş mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından oluşan eğitim bölgesidir.

II- AKADEMİK KADRO VE PERSONEL DİSİPLİN HUKUKU

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 65'inci maddesinin (a) fıkrasının (9) bendine göre "**Öğretim elemanları, memur ve diğer personel ile öğrencilerin disiplin işlemleri, disiplin amirlerinin yetkileri ve disiplin kurullarının teşkili ve çalışması ile ilgili hususların,**" Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenleneceği ifade edilmiştir.

Kanundaki bu düzenlemeye istinaden "**Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği**" 21/08/1982 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu bölümde "**disiplin yönetmeliği**" olarak zikredildiğinde "Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği" anlaşılacaktır.

➤ **Disiplin Yönetmeliği Kimlere Uygulanacaktır?**

Yükseköğretim üst kuruluşları olan Yükseköğretim Kurulu ve Üniversitelerarası Kurulunun, üniversiteler, fakülteler, enstitüler, yüksekokulların, **yönetici, öğretim elemanları, memur ve diğer personelin** disiplin soruşturmaları, görevden uzaklaştırma ve itiraz usulleri bu yönetmeliğe göre uygulanacaktır.

➤ **Disiplin Soruşturması Aşamasında Karşılaşacağımız Deyimlerin Anlamı Nelerdir?**

Atamaya Yetkili Amir: Yükseköğretim Kurulu Başkanını, Üniversitelerarası Kurul Başkanını, Rektör, Dekan, Yüksekokul ve Enstitü Müdürü,

Üniversite Yöneticisi: Rektör, Dekan, Enstitü Müdürü, Yüksekokul Müdürü ile Bölüm, Anabilim Dalı ve Ana Sanat Dalı Başkanı,

Disiplin Amiri: Yükseköğretim Kurulu Başkanını, Rektör, Dekan, Enstitü Müdürü, Yüksekokul Müdürü, üst Kuruluşlar ile Üniversiteler Genel Sekreterleri ve birim sekreterleri,

Öğretim Elemanı: Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri ile öğretim yardımcıları,

Memur: Yükseköğretim üst kuruluşlarında ve yükseköğretim kurumlarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'una tabi olarak çalıştırılan personeli,

Diğer Personel: Yükseköğretim üst kuruluşları ile yükseköğretim kurumlarında sözleşmeli veya geçici olarak çalıştırılan görevlileri,

Yükseköğretim Üst Kuruluşları: Yükseköğretim Ku-

rule ile niversitelerarası Kurulu,

Yükseköğretim Kurumları: Üniversiteler, fakülteler, enstitüler ve yüksek okulları,

Yüksek Disiplin Kurulu: Yükseköğretim Yürütme Kurulunu, Yükseköğretim Kurulu yelerinin, rektörlerin ve dekanların disiplin işlerinde Genel Kurulu.

Disiplin Kurulları:

Yükseköğretim Kurulunda: Genel Sekreterin başkanlığında 1. Hukuk Müşaviri, Personel, Araştırma-Planlama, Koordinasyon ile İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlarından teşekkül eden kurulu,

niversitelerarası Kurulda: Genel Sekreterin başkanlığında Hukuk Müşaviri ile Personel Müdürü ve iki uzman dan teşekkül eden kurulu,

Yükseköğretim Kurumlarında: Bu kurumların yönetim kurullarını ifade etmektedir.

III- DİSİPLİN CEZALARI

Disiplin Yönetmeliğinde düzenlenen disiplin cezaları şunlardır:

Uyarma: Görevde ve davranışta daha dikkatli olunması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir,

Kınama: Görevde ve davranışta kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir,

Yönetim görevinden ayırma: Rektörlük, dekanlık, enstitü müdürlüğü, yüksekokul müdürlüğü, bölüm başkanlığı, anabilim dalı başkanlığı, ana sanat dalı başkanlığı,

bilim dalı başkanlığı veya sanat dalı başkanlığı görevinden ayırmaktır,

Aylıktan kesme: Brüt aylıkları 1/30-1/8 arasında kesinti yapılmasıdır,

Kademe ilerlemesinin durdurulması: Bulunulan kademedeki ilerlemenin fiilin ağırlık derecesine göre 1-3 yıl durdurulmasıdır,

Görevinden çekilmiş sayma: Görevde ilişkinin istekle olmuşçasına kesilmesidir,

Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma: Devlet veya vakıf yükseköğretim kurumunda öğretim elemanı veya yardımcısı olarak akademik bir kadroya bir daha alınmamak üzere üniversite öğretim mesleğinden çıkarmadır.

Kamu görevinden çıkarma: Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler, il özel idareleri ile belediyelerin kurdukları birlikler, döner sermayeli kuruluşlar, fonlar, kefalet sandıkları gibi kamu kurum ve kuruluşlarına memur olarak bir daha alınmamak üzere görevden çıkarmadır.

1. Uyarma

Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği'nde disiplin cezaları içerisinde ilk olarak uyarma cezası yer almaktadır. İlgili Yönetmeliğin 4. maddesi 657 sayılı Kanun'la paralel olarak uyarma cezasını görevde ve davranışta daha dikkatli olunması gerektiğinin yazı ile bildirilmesi şeklinde tanımlamıştır.

Disiplin Yönetmeliği'nin 5. Maddesine Göre Uyarma Cezasını Gerektiren Fiil ve Haller:

- i. Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında

- yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, göreve ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kayıtsızlık göstermek veya düzensiz davranmak,
- ii. Özürsüz veya izinsiz olarak göreve geç gelmek, erken ayrılmak, görev mahallini terk etmek,
  - iii. Kurumca belirlenen tasarruf tedbirlerine riayet etmemek,
  - iv. Usulsüz müracaat veya şikyette bulunmak,
  - v. Taşıdığı sıfatın gerektirdiği vakara yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak,
  - vi. Görevine ve iş sahiplerine karşı kayıtsızlık göstermek veya ilgisiz kalmak,
  - vii. Belirlenen kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranmak
  - viii. Görevin işbirliği içinde yapılması ilkesine aykırı davranışlarda bulunmak,
  - ix. Öğrencilerle olan ilişkilerinde, devlet memurluğu ve ğretim elemanı saygınlığına aykırı davranışlarda bulunmak,
  - x. Üniversite organlarında yapılan konuşmaları, alınan kararları, özel bir maksada dayalı olmaksızın, yetkili olmadığı halde organ dışına sızdırmak veya yaymak (Kanuni nedenlerle resmi mercilere yapılacak başvurular bu hükümün dışındadır.)
  - xi. Kanun, tüzük ve yönetmeliklere göre yetkili olan organlarca sorulacak hususları haklı bir

sebeup olmaksızın zamanında cevaplandır-
mamak.

- xii. Çalışma saatleri içinde görevi dışında başka işlerle meşgul olmak,
- xiii. Maiyetindeki elemanların yetiştirilmelerine zen göstermemektir.

2. Kınama

Disiplin Yönetmeliği'nin 6. Maddesine Göre Kınama Cezası Gerektiren Fiil ve Haller:

- i. Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kusurlu davranmak,
- ii. Eşlerinin, reşit olmayan veya mahcur olan çocuklarının kazanç getiren sürekli faaliyetlerini belirlenen sürede kurumuna bildirmemek,
- iii. Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranmak,
- iv. Hizmet dışında, resmi sıfatın gerektirdiği itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak,
- v. Devlete veya döner sermayeye ait resmi araç, gereç ve benzeri eşyayı özel işlerinde kullanmak,
- vi. Kuruma ait resmi belge, araç gereç ve benzeri eşya ile yerine konması mümkün olmayan bilimsel doküman veya kitabı kaybetmek,

- vii.** İş arkadaşlarına, maiyetindeki personele, iş sahiplerine veya öğrencilere kötü muamelede bulunmak,
- viii.** İş arkadaşlarına ve iş sahiplerine söz veya hareketle sataşmak,
- ix.** Görev mahallinde genel ahlak ve edep dışı davranışlarda bulunmak ve bu tür yazı yazmak, işaret resim ve benzeri Şekiller çizmek veya yapmak,
- x.** Yükseköğretim kurumlarında hizmetlerin kurallara uygun olarak yrtlmesi bakımından, yetkili makamlarca alınan kararlara, verilen emir ve talimatlara, 657 sayılı Kanun'un 2670 sayılı Kanun'la değişik 11'inci maddesinde gösterilen haller hariç olmak üzere itiraz etmek,
- xi.** Borçlarını kasten ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olmak,
- xii.** Kurumların huzur, skn veya çalışma düzenini bozmak,
- xiii.** niversiteye veya bağlı birimlerine bildirilmesi gereken hal ve durumları eksik veya yanlış bildirmek veya hiç bildirmemek,
- xiv.** Bağlı veya görevli olduğu fakülte, enstitü veya yüksekokul öğrencilerine ücret karşılığı özel ders vermek,
- xv.** Yetkili bulunmadığı halde, niversite organlarında yapılan konuşmaları, alınan kararları, özel bir maksada dayalı olmaksızın, resmi merciler hariç, organ dışına yayarak veya sızdırarak organ veya üyelerin leh veya aleyhinde davranışlara yol açmaktır.

**3. Yönetim Görevinden Ayırma
Disiplin Yönetmeliği'nin 7. Maddesine Göre
Yönetim Görevinden Ayırma Cezasını Gerektiren
Fiil ve Haller:**

- i.** Yönetimi altında bulunan kurumdan veya bununla ilgisi olan bir teşebbüsten doğrudan doğruya veya aracı eliyle, her ne ad altında olursa olsun mevzuat dışı herhangi bir menfaat sağlamak,
- ii.** Bir üst yönetici veya kurulun kanun, tüzük veya yönetmeliklere uygun karar veya emirlerini yerine getirmemek veya bunlara uymamak,
- iii.** Yönetimi ile sorumlu olduğu yerde verimli veya huzurlu çalışmayı sağlamak için gerekli önlemleri almamak veya huzuru bozacak hareketlere göz yummak veya bu çeşit hareketleri tahrik, teşvik etmek veya desteklemek,
- iv.** Yönetimi ile birinci derecede sorumlu olduğu yerdeki makam veya resmi hizmete mahsus taşıtı yasal sınırlar dışında kullanmak, kullandırmak veya kullanılmasına göz yummak,
- v.** 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 42'nci maddesi ve ilgili yönetmeliklere göre yıl sonunda verilmesi gereken çalışma raporunu haklı bir sebep olmaksızın vermemekte direnmek veya kanunun öngördüğu denetim işlerini yapmamak,
- vi.** Yazılı uyarıya rağmen kurulları toplamamak,
- vii.** Yönetimi ile sorumlu olduğu birimin idare-

sinde ihmalde bulunmak veya mevzuatın verdiği görevleri gereğince yerine getirmemek,

4. Aylıktan Kesme

Disiplin Yönetmeliği'nin 8. Maddesine Göre Aylıktan Kesme Cezasını Gerektiren Fiil Ve Haller:

- i. Kasıtlı olarak verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak veya hor kullanmak,
- ii. Özürsüz olarak en çok iki gün göreve gelmemek, kısmi statüde bulunan ğretim yesi için kesintisiz en çok sekiz saat devamsızlık göstermek,
- iii. Devlete veya döner sermayeye ait resmi belge, araç, gereç ve benzerlerini özel menfaat sağlamak için kullanmak,
- iv. Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişi- lere yalan ve yanlış beyanda bulunmak,
- v. Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etmek,
- vi. Görev yeri sınırları içerisinde herhangi bir yerin toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz olarak kullanılmasına yardımcı olmak,

- vii.** İkamet ettiği ilin hudutlarını izinsiz terk etmek,
- viii.** Toplu müracaat veya şikâyet etmek,
- ix.** Hizmet içinde taşıdığı resmi sıfatın gerektirdiği itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak,
- x.** Bilimsel ihtisası ile ilgili olmayan yasaklanmış her türlü yayını görev mahallinde bulundurmak,
- xi.** Yetkili bulunmadığı halde, üniversite organlarında yapılan konuşmaları, alınan kararları, organ veya üyeler lehinde veya aleyhinde davranışlara yol açmak maksadıyla, resmi makamlar hariç organ dışına sızdırmak veya yaymak,
- xii.** Görevi sebebiyle bağlı olduğu herhangi bir teşebbüsten veya görev sebebiyle denetim altında bulunan herhangi bir kuruluştan doğrudan doğruya veya dolaylı olarak mevzuat dışı herhangi bir menfaat sağlamaya teşebbüs etmek,
- xiii.** Üniversite yöneticisinin emri veya izni ile asılmış duyuruları, program ve benzerlerini koparmak, yırtmak, değiştirmek, karalamak veya kirletmek,
- xiv.** Görevi gereği verilen belgelerde tahrifat yapmak, tahrif edilmiş belgeleri kullanmak veya başkalarına kullandırmak,
- xv.** Üniversite ve bağlı birimlerin sınırları içinde herhangi bir yeri yetkili merciin izni olmadan

- hizmetin amaçları dışında kullanmak veya kullanılmasına yardımcı olmak,
- xvi.** Devlete veya döner sermayeye ait motorlu taşıt araçlarını özel işlerde kullanmak,
- xvii.** ağırıldığı veya gvlelendirildiği toplantılara kabul edilir bir özrü olmaksızın katılmamak.

5. Kademe İlerlemesinin Durdurulması

Disiplin Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesine göre kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiil ve haller:

- i.** Göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkollü iki içmek,
- ii.** İzensiz veya kurumlarca kabul edilen özrü olmaksızın kesintisiz 3-9 gün veya kısmi statüde bulunan ğretim yeleri için 12-36 saat devamsızlık göstermek,
- iii.** Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak,
- iv.** Amirine ve maiyetindekilere karşı küçük düşürücü veya aşağılayıcı fiil ve hareketler yapmak,
- v.** Görev yeri sınırları içinde herhangi bir yeri toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz "kullanmak veya kullandırmak,
- vi.** Gerçeğe aykırı rapor veya belge düzenlemek,
- vii.** Bilimsel tartışma ve açıklamalar dışında, yetkili olmadığı halde basına, haber ajanlarına veya radyo ve televizyon kurumlarına resmi konularda bilgi veya demeç vermek,

- viii.** Ticaret yapmak veya kısmi statüde bulunanlara 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun tanıdığı imkanlar dışında devlet memurlarına yasaklanan diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunmak,
- ix.** Görevin yerine getirilmesinde dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayırımı yapmak, kişilerin yarar veya zararını hedef tutan davranışlarda bulunmak,
- x.** Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak,
- xi.** Açıklanması yasaklanan bilgileri açıklamak,
- xii.** Amirine, maiyetindekilere, iş arkadaşları veya iş sahiplerine hakarete bulunmak veya bunları tehdit etmek,
- xiii.** Verilen görev ve emirleri kasten yapmamak,
- xiv.** Herhangi bir siyasi parti yararına veya zararına fiilen faaliyette bulunmak,
- xv.** Görevle ilgili resmi belge araç ve gereçleri, laboratuvar malzemesini görevin sona ermesine ve kurumca yazı ile istenmesine rağmen geri vermemek veya devir teslim işlemini zamanında yapmamak,
- xvi.** Doğrudan doğruya veya aracı eliyle hediye istemek ve görev sırasında olmasa dahi menfaat sağlamak amacıyla hediye kabul etmek veya iş sahiplerinden veya öğrenciden borç istemek veya almak,
- xvii.** Yükseköğretim törenlerinin programlarını ihlal edecek hareketlerde bulunmak veya bu hareketlere başkalarını teşvik veya tahrik etmek,

- xviii.** Üniversite içinde yetkililerden izin almadan görevle ilgili olmayan ilân yapıştırmak veya teşvikte bulunmak,
- xix.** Siyasal ve ideolojik amaçlar dışında olan boykot, işgal, işi yavaşlatma gibi eylemlere teşebbüs etmek veya kamu hizmetlerini aksatacak davranışlarda bulunmak,
- xx.** Üniversite yöneticilerinden izin almadan yerinde toplantı yapmak, nutuk söylemek veya konferans, konser, temsil, tören, açık oturum ve benzeri faaliyetler düzenlemek,
- xxi.** Cebir ve şiddet kullanarak görevlileri, öğrencileri iş yeri dışına çıkartmak, görev yapılmasına engel olmak veya öğrencileri bu tür davranışlara teşvik etmek veya zorlamak.

Disiplin yönetmeliğinin 13'üncü maddesi ile; “yönetici, öğretim elemanı, memur veya diğer personelin bulunduğu maaş derece ve kademesi itibariyle hakkında kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının uygulanmasının mümkün olmadığı hallerde, filin ağırlık derecesine göre brüt aylıklarının $\frac{1}{4}$ 'ü - $\frac{1}{2}$ 'si kesilir ve tekerrüründe görevlerine son verilir” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Aynı yönetmeliğin 14'üncü maddesinde ise, “kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını alan öğretim elemanı, yönetici, memur ve diğer personelin bulunduğu derece ve kademedeki ilerlemesi ceza süresi kadar durdurulmakla beraber, öğretim elemanının akademik yükselme ve atanması ile ilgili işlemler de ceza süresince durdurulur ve mecburi bekleme süresinden düşürülür. Memurlar bu süre içerisinde yarışma sınav ve seçmelerine giremezler” şeklinde bir düzenleme yapılmıştır.

6. Görevinden ekilmiş Sayma

Disiplin yönetmeliğinin 10'uncu maddesine göre görevden çekilmiş sayma cezasını gerektiren fiil ve haller:

- i.** Kamu yararına olan dernekler dışında, rektörün yazılı izni olmadan, herhangi bir derneğe ye olmak,
- ii.** İzensiz veya geçerli bir mazereti olmaksızın tayin edildiği göreve 15 gün içinde başlamak,
- iii.** İzensiz veya kurumca kabul edilen mazereti olmaksızın görevi kesintisiz 10 gün terk etmek, kısmi statüde bulunanlar için ise kesintisiz 40 saat veya daha fazla göreve devamsızlık göstermek,
- iv.** yesi bulunduğu kurul toplantılarına izensiz ve özürsüz ardarda iki defa veya bir yıl içerisinde toplam üç defa katılmamaktır.

7. Üniversite ğretim Mesleğinden ıkarma ve Kamu Görevinden ıkarma Cezası

Disiplin Yönetmeliği'nin 11'inci maddesine göre aşağıdaki disiplin suçlarından (a) bendinde yer alanları işleyenlere niversite ğretim mesleğinden çıkarma cezası, (b) bendinde yer alanları işleyenlere kamu görevinden çıkarma cezası verilir. Kamu görevinden çıkarma cezası alanlar niversite ğretim mesleğinden de çıkarılmış olurlar.

a. Üniversite ğretim Mesleğinden ıkarma Cezası-

nı Gerektiren Fiil ve Haller:

- i. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu veya diğer kanunlarda yer alan hükümler uyarınca çalışmalarına yükseköğretim kurum ve st kuruluşunun yetkili organlarınca izin verilenler hariç, yükseköğretim kurumlarından başka yerde ücretli veya ücretsiz resmi veya özel bir iş görmek, ek görev almak veya serbest meslek icra etmek,
- ii. Ders, seminer, konferans, laboratuvar, grafik çalışma, sınav gibi ğretim çalışmalarının yapılmasına engel olmak veya bu maksatla yapılacak hareketlere her ne suretle olursa olsun iştirak etmek,
- iii. Bir başkasının bilimsel eserinin veya çalışmasının tümünü veya bir kısmını kaynak belirtmeden kendi eseri gibi göstermektir.

8. Kamu Görevinden ıkarma Cezasını Gerektiren Fiil Ve Haller:

- i. Cumhuriyetin niteliklerinden herhangi birini değiştirmeye veya ortadan kaldırmaya yönelik eylem yapmak, ideolojik, siyasi, yıkıcı, bölücü amaçlarla eylemlerde bulunmak veya bu eylemleri desteklemek suretiyle kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak; boykot, işgal, engelleme, işi yavaşlatma ve grev gibi eylemlere katılmak ya da bu amaçlarla toplu olarak göreve gelmemek, bunları tahrik ve teşvik etmek, yardımda bulunmak,
- ii. Yasaklanmış her türlü yayını veya siyasi veya

- ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini basmak, çoğaltmak, dağıtmak veya bunları iş yerine veya iş yerindeki eşya üzerine yazmak, resmetmek ve asmak, teşhir etmek veya sözlü ideolojik propaganda yapmak,
- iii. İzinsiz veya kurumlarınca kabul edilebilir özrü olmaksızın bir yıl içinde toplam olarak devamlı statüde olanlar için 20 gün göreve gelmemek, kısmi statüde olanlar için 80 saat devamsızlık göstermek,
  - iv. Savaş, olağanüstü hal veya genel afetlere ilişkin konularda amirlerinin verdiği görev veya emirleri yerine getirmemek,
  - v. Amirine, maiyetindekilere, iş arkadaşlarına veya öğrencilere filili tecavüzde bulunmak,
  - vi. Kamu hizmeti veya öğretim elemanı sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak,
  - vii. Yetki almadan gizli belgeleri açıklamak,
  - viii. Siyasi ve ideolojik eylemlerden arananları görev mahallinde gizlemek,
  - ix. Yurt dışında devletin itibarını düşürecek veya görev haysiyetini zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmak,
  - x. 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanun'a aykırı filleri işlemek,
  - xi. Kanun dışı kuruluşlara üye olmak, bu kuruluşlarda faaliyet yapmak veya yardımda bulunmak,

- xii.** Yükseköğretim kurumlarının çalışmalarını sekteye uğratacak nitelikte bir disiplin suuna niversite öğrencilerini veya mensuplarını teşvik veya tahrik etmek,
- xiii.** Uyuşturucu madde kullanmak,
- xiv.** İş yerinde veya bağlı yerlerde, arama, herhangi bir kimsenin eşyasına el koyma, bilerek postalarını açma ve benzeri eylemleri düzenlemek, başkalarını bu yolda kışkırtmak veya bu gibi eylemlerde görev almak,
- xv.** Tehditle bir kimseyi veya grubu suç sayılan bir eylemi düzenlemeye veya böyle bir eyleme katılmaya yahut yalan beyanda bulunmaya veya yalan delil göstermeye veya suçu yüklenmeye zorlamak veya zorlamaya kışkırtmak.
- xvi.** Haksız edindiği mal varlığını gizlemek ve kurumu yanıltmak amacıyla mal beyanında bulunmamak ya da aynı amaçla gerçeğe aykırı mal beyanında bulunmak, haksız mal edinmek, mal varlığı ile geliri arasında uygunsuzluk olması halinde mal varlığının kaynağını açıklayamamak.

IV- DISİPLİN SORUŞTURMASI

1. Soruşturmaya Yetkili Amir

Disiplin suçunu soruşturmaya yetkili amir, sıralı disiplin amirleridir. Disiplin amiri, disiplin suçu hakkında bizzat veya bilvasita bilgi sahibi olduğunda soruşturmayı kendisi yapabileceği gibi soruşturmacı tayini sureti ile de yaptırabilir. Yükseköğretim Kurulu Başkanı, st kuru-

luşlar ile bütün yükseköğretim kurumlarının; rektör, bütün niversitenin, dekan, bütün fakültenin; enstitü veya yüksekokul müdürü, bütün enstitü veya yüksekokulun her kademesindeki görevlilerin disiplin amiri olup bunlar hakkında resen disiplin soruşturması açabilir veya açtırabilir. Bölüm başkanı; anabilim, anasanat, bilim veya sanat dalları başkanları görev alanları ile ilgili disiplin soruşturma taleplerini en yakın disiplin amirine yaparlar. Bu talep gecikilmeden uygulanmaya konulur.

Öğretim elemanlarından soruşturmacı tayin edilmesi halinde, bunların sanığın akademik unvanına veya daha üst akademik unvana sahip olmaları şarttır. Yöneticiler hakkındaki soruşturmalarda nvan eşitliği veya üst-lüğü aranır.

Üst disiplin amirinin soruşturma açtığı veya açtırdığı disiplin olayında alt disiplin amiri ayrıca soruşturma yapamaz veya yaptırılmaz. Daha önce açılmış soruşturma varsa bunlar üst amirin açtığı veya açtırdığı soruşturma dosyası ile birleştirilir.

Rektörler hakkında soruşturma açılması Yükseköğretim Kurulu Başkanı'nın kararı ile olur. Bu soruşturma Yükseköğretim Denetleme Kurulu yeleri tarafından yapılır. Rektörler hakkında uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları Yükseköğretim Kurulu Başkanı tarafından verilir. Diğer cezalar için Yüksek Disiplin Kurulu'nun kararı şarttır.

Soruşturmanın, soruşturmacı tayini suretiyle yapılması halinde, soruşturma kararı gecikilmeksizin soruşturmacıya bildirilir. Soruşturmacı, soruşturmayı kararın kendisine tebliğinden itibaren iki ay içerisinde bitirir. Bu süre içerisinde soruşturma bitirilmiyor ise soruşturmacı, gerekçeli olarak ek süre talebinde bulunur. Disiplin amiri, ek süre vermesi halinde, durumu bir üst disiplin amirine bilgi olarak sunar.

2. Soruşturma Aşamasında Kamu Gevlisi Tanık Dinletebilir mi?

Soruşturma aşamasında hakkında soruşturma yapılan kamu gevlisi iddialarla ilgili tanık dinletebileceği gibi, keşif yapılmasını da talep edebilir. Soruşturmacı gerektiğinde bilirkişiye başvurabilir. Soruşturmacı hakkında soruşturma yapılan kamu gevlisinin ve tanıkların ifadelerini yazılı olarak tutanak altına alır.

Yoksekretim Kurumları'nın bütün personeli veya diğer kamu veya özel kuruluş yetkilileri disiplin soruşturmacılarının istedikleri her türlü bilgi, dosya ve başka belgeleri hiçbir gecikmeye mahal bırakmaksızın vermeye ve istenecek yardımları yerine getirmeye mecburdurlar.

3. Savunma Hakkı

Anayasal bir hak olan "savunmasız ceza olmaz" ilkesi gereğince savunma alınmadan bir kamu gevlisine disiplin cezası verilemez. Soruşturmayı yapanın veya disiplin kurulunun yedi günden az olmamak üzere verdiği süre içerisinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapmayanlar savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar. Hakkında soruşturma açılan kamu gevlisine gönderilen yazıda, hakkında disiplin soruşturması açılan fiilin neden ibaret bulunduğu, savunmasını belirtilen sürede yapmadığı takdirde savunmasından vazgeçmiş sayılacağı bildirilir.

4. Soruşturma Raporu

Soruşturma sona erince bir rapor düzenlenir. Ra-

porda soruşturma onayı, soruşturmaya başlama tarihi, soruşturulanın kimliği, resmi sıfatı, suç konuları, soruşturmanın safhaları, deliller ve alınan savunma özetlenir. Her suç maddesi ayrı ayrı tahlil edilerek delillere göre suçun sabit olup olmadığı tartışılır; uygulanacak ceza teklif edilir. Varsa belge asıl veya suretleri bir dizi pusulasına bağlanarak rapora eklenir. Rapor gecikmeden onay merciine tevdi edilir.

Soruşturma açılması mutlaka bir ceza verileceği anlamına gelmemektedir. Soruşturmacı yaptığı soruşturma neticesinde kamu görevlisinin suçsuz olduğunu, isnatların asılsız olduğunu da raporuna yazabilecektir. Soruşturma yapılması mutlaka kamu görevlisinin kusurlu olduğu anlamı taşımamalıdır. Soruşturmayı yapanların da tarafsız ve önyargısız bir şekilde soruşturmayı yürütmesi gerekmektedir. Ancak uygulamada maalesef soruşturmaya maruz kalan kamu görevlisini peşinen suçlu kabul eden yaklaşımlarla da üzülerken karşılaştığımızı ifade etmeliyiz.

5. Zamanaşımı

Disiplin Yönetmeliği'nde sayılan disiplin suçu niteliğindeki fil ve halleri işleyenler hakkında bu fil ve hallerin işlendiğinin soruşturmaya yetkili amirlerce öğrenildiği tarihten itibaren;

- i.** Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında bir ay içinde disiplin soruşturmasına,
- ii.** Memurluktan çıkarma cezasında altı ay içinde disiplin kovuşturmasına,
- iii.** Başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren nihayet iki yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zaman aşımına uğrar.

6. Kamu Gevlisinin Gevini Değiştirmesi Disiplin Soruşturmasını Sona Erdirir mi?

Disiplin Yönetmeliği'nin 21'inci maddesine göre, disiplin cezasına konu olan fiiller gerçekleştikten sonra ilgili personelin kurum değiştirmesi, kurumundan ayrılması hallerinde de disiplin soruşturmasına başlanır, başlayan soruşturma devam ettirilir.

7. Sendika Temsilcilerinin Disiplin Kurullarına Katılması

01.06.2012 tarihli ve 28310 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 29.05.2012 tarihli ve 2012/1 sayılı Kamu Gevlileri Hakem Kurulu Kararı'nın 20'nci maddesi maddesine göre, hakkında disiplin soruşturması yrtlen niversite personelinin yesi olduğu sendikanın temsilcisi, yükseköğretim kurumları disiplin ve yüksek disiplin kurullarında yer alırlar.

17/9/1982 tarihli ve 8/5336 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre; "Hakkında disiplin soruşturması yrtlen Devlet memurunun yesi olduğu sendikanın temsilcisi de bu maddede belirtilen disiplin ve yüksek disiplin kurullarında yer alır. Her bir disiplin ve yüksek disiplin kurulunda gvlelendirilen temsilci ilgili sendika tarafından önceden bildirilir."

Bu hükme göre sendika temsilcisinin disiplin ve yüksek disiplin kurulunda bulunmaması hali disiplin cezasının iptal sebebi olmaktadır.

- Bu düzenlemenin en büyük faydası, bu disiplin kurullarında bazı hukuka aykırı uygulama ve “sözlü savunma tutanaklarını okutmadan imzalatma” uygulamalarının önüne geçmesi hususunda olacaktır. Zira uygulamada bazı savunmaların sözlü istendiğini, istenen bu sözlü savunmanın tutanağa geçirildiğini, ancak tutanağa geçen ifadenin, ifade edilmiş bazı beyanları içermediğini ve bu ifadelerin de okunmadan imzalandığını görmekteyiz.

- Yapılan bu düzenleme ile disiplin kurulundaki bilinçli bir sendika temsilcisi vasıtasıyla bu tür haksızlıkların önüne zamanında geçilecektir. Sendika temsilcisi, gördüğü/tespit ettiği bir hukuksuzluğu, karara koyduracağı şerh ile kayıt altına alabilecektir. Hatta kurulda yapacağı açıklamalarla bir haksızlığın da önüne geçebilecektir.

Üye arkadaşlarımızın dikkat etmesi gereken husus sendika üyesi olmasına rağmen disiplin kuruluna sendika temsilcisinin katılması için bir davet yapıp yapılmadığını araştırmak, sendika temsilcisine bu konuda olayın aslını anlatıp aydınlatmaktır. Sendika temsilcisi de kurula katılmadan önce üyeye irtibata geçip problemin aslını öğrenmesi, mümkünse önceden dosyayı incelemesi, hukukçularla diyaloga geçerek olayın hukuki durumunu öğrenmelidir. Unutulmamalıdır ki disiplin kurulu bir kez yapılmakta olup telafisi mümkün değildir. Şayet disiplin kuruluna sendika temsilcisi çağrılmamışsa bu bir iptal sebebidir. Bu nedenle idarenin bu hatası kişi lehine işlemektedir.

V- GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA

Görevden uzaklaştırma, devlet kamu hizmetinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülecek personel hakkında alınan ihtiyati bir tedbirdir.

Görevden uzaklaştırma tedbiri soruşturmanın herhangi bir safhasında alınabilir.

Atamaya yetkili amirler, görevden uzaklaştırmaya karar vermeye de yetkilidir.

Rektörlerin görevden uzaklaştırılabilmesi için Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun kararı şarttır. Bütün görevden uzaklaştırma kararları atamaya yetkili amirlere ve Yükseköğretim Kurulu'na bildirilir.

Görevinden uzaklaştırılanlar hakkında görevden uzaklaştırmayı izleyen 10 iş günü içinde soruşturmaya başlanması şarttır.

Görevden uzaklaştırma işleminden sonra süresi içinde soruşturmaya başlamayan; bu işlemi keyfi olarak veya garaz ya da kini dolayısı ile yaptığı, yaptırılan soruşturma sonunda anlaşılan yetkililer, hukuki, mali ve cezai sorumluluğına tabidirler.

Bu nedenle mağdur edilen kamu görevlisi, kendisini görevden haksız yere uzaklaştıran yetkili hakkında tazminat davası açabilir, görevden uzaklaştırılması nedeniyle uğradığı maddi zararı talep edebilir, Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunabilir.

1. Göreve Tekrar Başlatılmanın Zorunlu Olduğu Haller

Görevden uzaklaştırma tedbiri alınmakla beraber, soruşturma sonunda yetkili makam veya mercilerce hakkında üniversite öğretim mesleğinden veya kamu görevinden çıkarılmadan başka bir disiplin cezası verilenlerle, ceza kararından evvel haklarındaki disiplin kovuşturması af ile kaldırılanlar, bu kararların kesinleşmesi üzerine veya tedbirin uç ay sürmesi halinde derhal göreve iade edilirler.

2. Görevden Uzaklaştırılanların Hakları

Görevden uzaklaştırılanlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisi ödenir. Bu gibiler kanunların öngördüğü sosyal hak ve yardımlardan faydalanmaya devam ederler.

Göreve başlatılmanın zorunlu olduğu hallerde, bunların aylıklarının kesilmiş olan üçte biri kendilerine ödenir ve görevden uzakta geçirdikleri süre, derecelerindeki kademe ilerlemesinde ve bu sürenin dereceye yükselmesi için gerekli en az bekleme süresini açan kısmı, st dereceye yükselmeleri halinde, bu derecede kademe ilerlemesi yapılmak ve akademik yükselme için gerekli bekleme süresinden sayılmak suretiyle değerlendirilir.

3. Tedbirin Kaldırılması

Soruşturma sonucunda niversite ğretim mesleğinden veya kamu görevinden çıkarılma cezası teklifinden başka bir teklifin önerilmesi halinde görevden uzaklaştırılanlar derhal görevine başlatılır. Buna aykırı davranan yetkililerin yukarıda da açıklandığı üzere idari, mali ve cezai sorumlulukları mevcuttur.

4. Yetkili Amirin Hakkında Soruşturma Açılan Personeli Görevden Uzaklaştırması

Görevden uzaklaştırma bir tedbir olduğundan bu tedbirin istisnai olarak uygulanması gerekir. Aksi takdirde keyfi ve şahsi nedenlerle personeli görevden uzaklaştıran kişinin hukuki ve cezai sorumluluğu doğacaktır.

Bu nedenle disiplin yönetmeliğinin 32'nci maddesinde de düzenlendiği gibi, hakkında soruşturma yapılan personelin soruşturmaya neden olan filleri, hizmetin de-

vamına engel olmadığı hallerde kaldırılabilir. Amir bu takdir hakkını kişisel ve subjektif değil, objektif şekilde kullanmalı, takdir hakkını kötüye kullanmamalıdır.

VI- DİSİPLİN CEZALARININ UYGULANMASI

1. Disiplin Cezasını Vermeye Kimler Yetkilidir?

- i. Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından verilir.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, görevlinin bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra atamaya yetkili amirler tarafından, dekanlar için ise, bu ceza disiplin amirinin teklifi zerine Yüksek Disiplin Kurulu kararı ile verilir.

- ii. Görevinden çekilmiş sayma ve yönetim görevinden ayırma cezaları, Disiplin Kurulu kararı alındıktan sonra atamaya yetkili amirler tarafından, dekanlar için bu cezalar disiplin amirinin teklifi zerine Yüksek Disiplin Kurulu kararı ile verilir.

Üniversite ğretim mesleğinden veya kamu görevinden çıkarma cezası disiplin amirlerinin bu yoldaki isteği zerine, Yüksek Disiplin Kurulu kararı ile verilir.

2. Disiplin Kurulları

Disiplin kurullarında profesörlerle ilgili hususların görüşülmesinde doçent ve yardımcı doçentler, doentlerle ilgili hususların görüşülmesinde yardımcı doçentler ve kendileri ile ilgili hususların görüşülmesinde ilgili üyeler görüşmelere katılamazlar. Bu sebeple Kurulun teşekkül edememesi halinde bir st kurul görevlidir. Değişik derece kimselerin bir arada suç işlemeleri halinde soruş-

turma usulü ve görevli disiplin kurulu üst dereceli sanığa göre tayin edilir.

Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddeder. Red halinde atamaya yetkili amirler başka bir disiplin cezası vermekte serbesttirler.

3. Disiplin Kurullarının Karar Verme Süresi

Disiplin amirleri uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını soruşturmanın tamamlandığı günden itibaren 15 gün içinde vermek zorundadırlar.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren hallerde soruşturma dosyası, kararını bildirmek üzere yetkili disiplin kuruluna 15 gün içinde tevdi edilir. Disiplin kurulu, dosyayı aldığı tarihten itibaren 30 gün içinde soruşturma evrakına göre kararını bildirir.

Üniversite öğretim mesleğinden veya kamu görevinden çıkarma cezası için disiplin amirleri tarafından yaptırılan soruşturmaya ait dosya, Yüksek Disiplin Kurulu'na tevdiinden itibaren azami altı ay içinde bu kurulca, karara bağlanır.

4. Yüksek Disiplin Kurulu'nun Çalışma Usulü

Yüksek Disiplin Kurulu kendisine intikal eden dosyaların incelenmesinde, gerekli gördüğü takdirde, ilgilinin sicil dosyasını ve her nevi evrakı incelemeye, ilgili kurumlardan bilgi almaya, yeminli tanık ve bilirkişi dinlemeye veya niyabeten dinletmeye, mahallen keşif yapmaya veya yaptırmaya yetkilidir.

Hakkında üniversite öğretim mesleğinden veya memurluktan çıkarma cezası istenenler, sicil dosyası ha-

ri, soruşturma evrakını inceleme, tanık dinletme, disiplin kurulunda sözlü veya yazılı olarak kendisi veya vekili vasisıyla savunma yapma hakkına sahiptirler.

Her ne kadar yönetmelikte meslekten çıkarılacak kişilerin sicil dosyasını inceleme hakkının olmadığı düzenlense de kanaatimizce bir kamu görevlisi için hayati öneme haiz olan meslekten çıkarılma ya da niversite ğretim mesleğinden çıkarılma gibi bir olayda mutlaka kamu görevlisine tüm belge ve dosyanın incelettirilmesi gerekmektedir. Aksi halde savunma hakkının kısıtlanmış olduğunu, yeterince savunma yapılmasının engellenmiş olacağını düşünüyoruz.

Kararlar, verdikleri tarihten itibaren en geç 15 gün içinde rapor türler tarafından gerekçeli olarak ve oybirliği veya çoğunlukla verildiği belirtilerek yazılır. Başkan ve üyeler tarafından imzalanır. Karşı görüşte olanlar, nedenlerini yazar ve imzalarlar.

Ceza vermeye yetkili amirler tarafından verilen disiplin cezaları bu amirlerce; disiplin kurullarınca verilen cezalar bu kurulların başkanlıklarınca kararların imzalarının tamamlanmasını izleyen en çok on gün içinde ilgili lere tebliğ olunur

Ceza vermeye yetkili amirlerce disiplin kurulu kararlarına dayanılarak verilmiş olan cezalarda bu kararlar da eklenir. Disiplin cezasının tebliği sırasında itiraz usul ve süresi yazılı olarak hatırlatılır.

Disiplin cezaları verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder ve derhal uygulanır.

Aylıktan kesme cezası, cezanın verilif tarihini takip eden aybaşında uygulanır. Verilen disiplin cezaları sıralı sicil amirine niversite ğretim mesleğinden çıkarma cezası bütün niversite rektrlklerine, kamu görevinden

ıkarma cezası ise ayrıca Devlet Personel Dairesi'ne bildirilir.

5. Disiplin Cezalarına İtiraz Etme ve Dava Yoluna Başvurulması

Disiplin amirleri veya disiplin kurulları tarafından verilen disiplin cezalarına karşı itiraz bir Őst disiplin amirine veya disiplin kurullarına yapılabilir.

Disiplin cezalarına karşı cezanın tebliğinden itibaren 60 gũn içerisinde idari yargı yoluna başvurulabilir.

Disiplin amirleri ve disiplin kurulları tarafından verilen disiplin cezalarına karşı yapılacak itirazlarda sũre kararın ilgiliye tebliği tarihinden itibaren 7 gũndũr. Bu sũre içinde itiraz edilmeyen disiplin cezaları kesinleşir.

İtiraz halinde, itiraz mercileri kararı gũzden geçirerek verilen cezayı aynen kabul edebilecekleri gibi cezayı hafifletebilir veya tamamen kaldıracırlar.

İtiraz mercileri, itiraz dilekçesi ile karar ve eklerinin, kendilerine intikalinden itibaren 30 gũn içinde kararlarını vermek zorundadırlar.

Kaldırılan cezalar sicilden silinir.

6. Disiplin Cezalarının Sicilden Silinmesi

Disiplin cezaları sicile işlenir. Őniversite Őđretim mesleğinden veya kamu gũrevinden çıkarma cezasından başka bir disiplin cezasına çarptırılmış olanlar uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasından 5 sene, diğer cezaların uygulanmasından 10 sene sonra atamaya yetkili amire başvurarak, verilmiş olan cezalarının sicil dosyasın-

dan silinmesini isteyebilir.

Sicilden silinmesi için amirin bu talebi uygun bulması gerekir. şayet bu talep haksız yere reddedilirse bu takdirde idari yarıda dava açılmasını öneririz.

Sicil uygulaması 6111 sayılı Kanunla 657 sayılı Kanundan kaldırılmış olup, Yükseköğretim Kurumları Yönetici, ğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği'nde de paralel bir düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

VII- CEZA SORUşTIRMASI

Ceza soruşturması 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre yükseköğretim st kuruluşları başkan ve yeleri ile; yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli ğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar hakkında aşağdaki hükümler uygulanır:

1. İlk Soruşturma

Yükseköğretim Kurulu Başkanı için, kendisinin katılmadığı, Milli Eğitim Bakanının başkanlığındaki bir toplantıda, Yükseköğretim Kurulu yelerinden teşkil edilecek en az üç kişilik bir kurulca, diğerleri için, Yükseköğretim Kurulu Başkanı'nca veya diğer disiplin amirlerince doğrudan veya görevlendirecekleri uygun sayıda soruşturmacı tarafından yapılır.

Öğretim elemanlarından soruşturmacı tayin edilmesi halinde, bunların, hakkında soruşturma yapılacak öğretim elemanının akademik unvanına veya daha üst akademik unvana sahip olmaları şarttır.

2. Son Soruşturma

Son soruşturmanın açılıp açılmamasına,

- i.** Yükseköğretim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştay 2. Dairesi,
- ii.** Üniversite rektörleri, rektör yardımcıları ile üst kuruluş genel sekreterleri hakkında, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil edilecek üç kişilik kurul,
- iii.** Üniversite, fakülte, enstitü ve yüksekokul yönetim kurulu üyeleri, fakülte dekanları ve dekan yardımcıları, enstitü ve yüksekokul müdürleri ve yardımcıları ile üniversite genel sekreterleri hakkında, rektörün başkanlığında rektörce görevlendirilen rektör yardımcılarında oluşacak üç kişilik kurul,
- iv.** Öğretim elemanları, fakülte, enstitü ve yüksekokul sekreterleri hakkında üniversite yönetim kurulu üyeleri arasından oluşturulacak üç kişilik kurul,
- v.** 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurlar hakkında, mahal itibariyle yetkili il idare kurulu karar verir.

Yükseköğretim Kurulu ile üniversite yönetim kurullarınca oluşturulacak kurullarda görevlendirilecek asıl ve yedek üyeler bir yıl için seçilirler. Süresi sona erenlerin

tekrar seçilmeleri mümkündür.

Son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verecek kurullar ye tamsayısı ile toplanır. Kurullara ilk soruşturmayı yapmış olan üyeler ile haklarında karar verilecek üyeler katılamazlar. Noksanlar yedek üyelerle tamamlanır.

Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu başkan ve yeleri hakkında Danıştay 2. Dairesi'nde verilen yargılamanın yapılması kararına itiraz ile yargılamanın yapılmaması kararlarının kendiliğinden incelenmesi Danıştay İdari İşler Kurulu'na aittir. Diğer kurullarca verilen lüzumu muhakeme kararına ilgililerce yapılacak itiraz ile men-i muhakeme kararları kendiliğinden Danıştay 2. Dairesi'nce incelenerek karara bağlanır. Lüzum-u muhakemesi kesinleşen Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyelerinin yargılanması Yargıtay ilgili ceza dairesine, temyiz incelemesi Ceza Genel Kurulu'na, diğer görevlilerin yargılanmaları suçun işlendiği yer adliye mahkemelerine aittir.

Değişik statüdeki kişilerin birlikte suç işlemeleri halinde soruşturma usulü ve yetkili yargılama mercii görev itibariyle st dereceliye göre tayin olunur.

Yükseköğretim Kurulu Başkanı ve rektörlerin 1609 sayılı Bazı Crmlerden Dolayı Memurlar ve şerikleri Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne Dair Kanun kapsamına giren suçlarından dolayı yapılacak ceza soruşturmasında yukarıda belirtilen ceza kovuşturması usulü tatbik edilir. Bunlar dışında kalan tüm görevliler için 1609 sayılı Bazı Crmlerden Dolayı Memurlar ve şerikleri Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne Dair Kanun hükümleri uygulanır.

1609 sayılı Kanun kapsamına giren suçlarından dolayı kanuni kovuşturma için gereken izin, Yükseköğretim Kurulu yeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Baş-

kan ve üyeleri ve bu kuruluşların memurları (Üniversite-lerarası Kurul memurları dahil) hakkında Yükseköğretim Kurulu Başkanı'ndan, üniversite yöneticileri ve öğretim elemanları ile memurlar hakkında üniversite rektörlerinden alınır.

İdeolojik amaçlarla anayasada yer alan temel hak ve hürriyetleri, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayrılığına dayanılarak nitelikleri anayasada belirtilen cumhuriyeti ortadan kaldırmak maksadıyla işlenen suçlarla bunlara irtibatlı suçlar, öğrenme ve öğretme hürriyetini doğrudan veya dolaylı olarak kısıtlayan, kurumların sükun, huzur ve çalışma düzenini bozan boykot, işgal, engelleme, bunları teşvik ve tahrik, anarşik ve ideolojik olaylara ilişkin suçlar ile ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde, yukarıda yazılı usuller uygulanmaz; bu hallerde kovuşturmayı Cumhuriyet Savcısı doğrudan yapar.

2547 sayılı Kanunda düzenlenmeyen hususlarda 4483 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4483 SAYILI KANUNA GÖRE SORUŞTURMA

1. Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması

Anayasanın 129'uncu maddesinin son fıkrasında “ memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır” denilmiştir.

4483 sayılı Kanun memur ve diğer kamu görevlilerinin yargılanmasını düzenlemektedir. Kamu hizmeti sunan kişiler kamu görevlisidir. Bu nedenle 657 sayılı Kanun'a tabi olan kadrolu ve sözleşmeli personel görevlerinden dolayı işledikleri suçtan dolayı yargılanmadan önce ilgili

makam tarafından bir ön izin sürecine tabidir.

Hakkında 4483 sayılı Kanun'a göre işlem yapılan üyelerimizin bu soruşturma sürecinde sağlıklı bir savunma yapabilmeleri için hukuk bürosundan bilgi talep etmelerinde yarar vardır. Bu konuyla ilgili olarak üyelerimizin faydalanması için aşağıda gerekli bilgiler ifade edilmiştir.

2. Görev Suçu

4483 sayılı Kanun'un "kapsam" başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre, "... Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında ..." bu Kanun hükümleri uygulanacaktır. Kanunda bahsi geçen suç tipi, suç doktrininde "görev suçu" olarak ifade edilmektedir.

Memurun işlediği suç nedeniyle hakkında 4483 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanabilmesi için suçun memurun asli ve sürekli görevinden doğması ve asli ve sürekli görevini yaparken işlenmiş olması gerekmektedir. Sadece memur olma ve suç işlemiş bulunma hali Kanun'da tanımlı suç tipine vücut vermeyecektir.

Görevden doğan suçlar, sadece memurlar tarafından işlenebilen suçlardır. Bu nedenle 5237 ve 4483 sayılı Kanun anlamında memur olmayan veya diğer kamu görevlisi sayılmayan kişilerce görevden doğan suçların işlenebilmeleri mümkün değildir. Bu tür suçlarda 5237 ve 4483 sayılı Kanun anlamında memur veya diğer kamu görevlisi sayılmak asli unsurdur.

Görevden doğan suçlarda suçun işlendiği yer ve zaman önemli değildir. Suçun memurun asli ve sürekli görevini ifa ederken işlenmiş olması yeterlidir. Örneğin

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 09/01/1961 karar tarihli ve 1961/1 Esas, 1961/1 Karar sayılı kararında, "yalnız kendi uzmanlık bölümü ile ilgili olan bir hastalığın muayene ve tedavisi için çağırılmış bulunan hekim, çalışma saatleri dışında olsa bile olsa hemen gitmek ve gereğini yapmak zorundadır." denilmiştir.

Ceza Hukuku doktrininde, memurların "görev sebebiyle işledikleri suçlar" ve "görev sırasında işledikleri suçlar" ayrımı yapılmaktadır. "Görev sebebiyle işledikleri suçlar", memurlar ve diğer kamu görevlilerinin memuriyet görev ve işlemlerinin yapılması ya da yapılmaması nedeniyle işlenebilen suçlardır. Suçun memuriyete mahsus yerde veya çalışma saatleri içinde işlenmesi şart değildir. Önemli olan suçun görevden kaynaklanması, hizmetle ilgisi olması ve memurun yetkilerini kullanması veya kullanmaması yoluyla işlenmesidir. Bu tür suçlar ancak memurlar ve diğer kamu görevlileri tarafından işlenebilir. "Görev sırasında işlenen suçlar" ise, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 11/05/1964 gün ve 223/219 sayılı kararında tanımlanmıştır. Buna göre, Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri belirlenmiş çalışma saatleri içinde ve yerlerinde buldukları sürece görevli sayılacakları, bu sırada işledikleri suçların görev sırasında işlenmiş suç sayılacağı, ancak mevzuatça belirlenen usul ve esaslar dışında işledikleri suçların görev sırasında işlenmiş suç olarak kabul edilemeyeceği belirtilmiştir. Diğer bir ifade ile görev sırasında işlenen suç, anlamından da anlaşılacağı üzere görev yapıldığı sırada işlenen suçtur, işlenen suçun görevle ilgisi aranmaz, sadece görev yerinde ve görev zamanında işlenmiş olması yeter sebeptir. Görev sırasında işlenen suçlar, memurlar ile memurlar dışındaki herkes tarafından işlenmesi mümkün olan suçlardır. Bu tür suçlara örnek vermek gerekir ise, bir memurun görevi sırasında herhangi bir nedenle iş sahiplerine ya da diğer memur-

lara hakaret etmesi veya müessir filde bulunmasını ifade edebiliriz. Bu hallerinde memurun görevi dışında bir şahsa hakaret etmesi ya da müessir filde bulunması gibi kabul edilerek hakkında genel hükümler uygulanacaktır. Zira Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasında açıkça memurlar ve diğer kamu görevlilerince "görevleri sebebiyle işledikleri suçlar" ilgili suç tipine vücut verdiği için görev sırasında olsa dahi görev ile fiili ve hukuki irtibatı bulunmayan konusu suç teşkil eden fiiller 4483 sayılı Kanun kapsamı dışındadır. Böylece 4483 sayılı Kanun'da, Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat'tan farklı olarak suç kapsamı daraltılmıştır.

Asli ve sürekli görevlerden anlaşılması gereken, idari görevlerdir. Asli ve sürekli görev kavramı, görevin bir kadroya bağlı olmasını ifade eder. Anayasa'nın 128'inci maddesinde, genel idare esaslarına göre yürütülen kamu hizmetlerine ilişkin asli ve sürekli görevlerin, ancak memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yapılması mümkündür. Dolayısıyla, Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında 4483 sayılı Kanun uygulanacaktır.

3. İstisnalar

4483 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında, "Görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümler saklıdır." denilmiştir.

4483 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin üçüncü fıkrasında, "Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali genel hükümlere tabidir." denilmiştir. Bu nedenle ağır cezayı gerektirir

bir fiilin işlenmesi ve suçüstü halinde 4483 sayılı Kanun hükümleri uygulanmayacaktır. Yürürlükten kalkan 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda ağır ceza kavramı, ölüm, ağır hapis ve 10 yıldan fazla hapis cezaları için yapılmıştır. Ancak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile ağır ceza tanımı yapılmamıştır. Bununla birlikte 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un ağır ceza mahkemelerinin görevlerini, ağırlaştırılmış müebbed hapis, müebbed hapis ve 10 yıldan fazla hapis cezalarına bakmakla sınırlandırması nedeniyle 10 yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçların ağır cezayı gerektiren suç olarak anlaşılması gerekmektedir.

4483 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin dördüncü fıkrasında, "Disiplin hükümleri saklıdır" hükmü yer almaktadır. Bunun anlamı, 4483 sayılı Kanun kapsamında ön inceleme yapılmasının, disiplin cezasını gerektirir fiil veya işlem nedeniyle disiplin cezası verilmesine engel teşkil etmeyeceğidir.

4483 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin beşinci fıkrasında, "765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddeleri ile 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında açılacak soruşturma ve kovuşturmalarda bu Kanun hükümleri uygulanmaz." hükmü yer almaktadır. Kendilerine atıfta bulunulan her iki Kanun da 5237 ve 5271 sayılı Kanun'larla yürürlükten kaldırılmıştır.

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 243 ve 245'inci maddeleri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "İşkence" başlıklı 94, "Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış işkence" başlıklı 95, "Eziyet" başlıklı 96, "Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması" başlıklı 256'ncı maddeleri karşılık gelmekte olup bu maddelere giren suçlar nedeniyle 4483

sayılı Kanun'a göre ön inceleme yapılamayacaktır.

1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının karşılığı 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 161'inci maddesinin beşinci fıkrası olup bu fıkra, "Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca doğrudan doğruya soruşturma yapılır." hükmü mevcuttur. Buna göre tüm memurlar ve diğer kamu görevlilerini kapsayacak şekilde, kanun tarafından kendilerine verilen veya kanunlar çerçevesinde kendilerinden istenen adliyeye ilişkin işlerde ve cumhuriyet savcılıklarınca verilen emir ve istenilen talepleri yerine getirme şeklindeki adliyeye ilişkin işlerde görevini suistimal eden veya ihmal ve terahide bulunan memurlar ve kamu görevlileri hakkında genel kurallara göre işlem yapılacaktır.

İcra ve İflas Kanunu'nun 357'nci maddesinde, icra dairesince kanuna göre yapılan tebliğ ve emirleri derhal yapmaya ve neticesini geciktirmeksizin icra dairesine bildirmeye ilgililerin mecbur olduğu belirtilmiş ve geçerli nedenler dışında tebliğ ve emirleri yapmayanlar hakkında ait olduğu dairece "tahkikatı evveliyeye hacet kalmaksızın" Cumhuriyet Savcılığı'nca doğrudan doğruya takibat yapılacağı hükme bağlanmıştır. Maddede yer alan "tahkikatı evveliyeye hacet kalmaksızın" ifadesinden anlaşılması gereken 4483 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmayacağıdır.

Yine Hâkim ve Savcılar Kanunu'nun 82'nci maddesi gereği hâkim ve savcılar; Yargıtay Kanunu'nun 46'ncı maddesi gereği Yargıtay birinci başkanı, birinci başkan ve-

killeri, daire başkanları, üyeleri, Yargıtay cumhuriyet başsavcısı ve Yargıtay cumhuriyet başsavcı vekilleri; Askeri Hâkimler Kanunu'nun 23'üncü maddesi gereği bu maddede anılan kimseler ile Anayasa'nın 148'inci maddesinin altıncı fıkrası gereği, Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Bakanlar Kurulu üyeleri, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başkan ve üyeleri, Başsavcıları, Cumhuriyet Başsavcı vekili, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyeleri görevleriyle ilgili suçlardan dolayı 4483 sayılı Kanun'un kapsamı dışındadırlar.

4. Hazırlık Soruşturması

4.1. Ön İnceleme

Ön inceleme; memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında isnad edilen suçlardan dolayı ceza soruşturması veya kovuşturması açılması, Kanun'un gösterdiği idari merciin iznine bağlandığı hallerde, soruşturma izni verilmesi veya verilmemesi kararlarına varılabilmesi amacıyla söz konusu kararlara dayanak teşkil etmek amacıyla yapılan ön tahkikat işlemlerdir. 4483 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde, "...izin vermeye yetkili merci, bu Kanun kapsamına giren bir suç işlediğini bizzat veya yukarıdaki maddede yazılı şekilde öğrendiğinde bir ön inceleme başlatır..." hükmü mevcuttur.

Cumhuriyet başsavcılıkları ile izin vermeye yetkili merciler ihbar ve şikâyetler konusunda daha önce sonuçlandırılmış bir ön inceleme olması halinde müracaatı işleme koymazlar. Ancak ihbar veya şikâyet eden kişilerin konu ile ilgili olarak daha önceki ön incelemenin neticesini etkileyecek yeni belge sunması halinde müracaatı işleme koyabilirler . Bu hüküm ile önceki ön incelemenin

sonucunu etkilemeyecek mahiyette bir bilgi veya belge sunulmaması halinde mükerrer ön incelemelerin önlenmesi amaçlanmaktadır. Zira daha önceden aynı konuda bir ön incelemenin varlığı halinde yeni bir müracaat işleme konulmaz.

4.2. Soruşturma Emri

Soruşturma, bu konuda emir vermeye yetkili makamı işgal eden görevli tarafından bizzat ya da görevlendirileceği kişi veya kişilerce yapılacaktır. Birden fazla kişinin bu konuda görevlendirilmesi halinde içlerinden birisinin başkan olarak atanması gerekmektedir.

Bu noktada soruşturma emrinin kanuna uygun olup olmadığı sorunu çıkmaktadır. Danıştay 2'nci Dairesi'nin 16/10/1984 karar tarihli ve 1984/2033 Esas, 1984/2106 Karar sayılı kararında da görüleceği üzere, "yetkili amir tarafından verilen soruşturma emrinin, sanığı, suç konularını ve soruşturmacıyı açık bir şekilde belirtmesi gerekmekte olup suç konularının bir kısmının belirlenmesinden sonra soruşturmanın yürütülmesi sırasında ortaya çıkacak diğer usulsüz işlemlerin de soruşturmaya dâhil edilmesi yolunda soruşturma emri verilemez. Bu şekilde verilmiş bir soruşturma emri, soruşturma açmaya yetkili makamın bu yetkisini başka bir kişi veya makama devretmesi sonucunu doğurur".

Soruşturma emrinde, emre ve soruşturma konu edilen suç konuları açık ve net bir biçimde ifade edilmiş olmasına rağmen soruşturma sürecinde soruşturma emrinde yer almayan bazı yeni iddialar ileri sürülmüş ya da soruşturmacı tarafından bazı yeni usulsüz işlemler tespit edilmiş olabilir. Bu durumda soruşturmacının yetkili makama yazı ile başvurarak yetki isteminde bulunabilir. Bu başvuru üzerine yetkili makam, ek bir soruşturma emri ile

mevcut soruşturmacının yetkisini ve soruşturmasına konu edebileceği konuları genişletebileceği gibi söz konusu konuları ayrı bir soruşturma konusu da edebilecektir. Ancak her halde bu iki yola başvurulmadığı müddetçe söz konusu yeni iddia ve usulsüzlükler hakkında mevcut yetki kapsamında soruşturma yapılması, bu husus yetki devri anlamına geleceğinden mümkün değildir.

4.3. Soruşturma İzni Vermeye Yetkili Merciler

Soruşturma izni vermeye yetkili olan makam ve merciler Kanun'un 3'üncü maddesinde ismen sayılmıştır. Buna göre;

İlçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında kaymakam,

İlde ve merkez ilçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında vali,

Bölge düzeyinde teşkilatlanan kurum ve kuruluşlarda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında görev yaptıkları ilin valisi,

Başbakanlık ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri hakkında o kuruluşun en st idari amiri,

Bakanlar Kurulu kararı ile veya Başbakanlık ve bakanlıklar ile bağlı kuruluşların merkez teşkilatında görevli olup, ortak kararla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında ilgili bakan veya Başbakan,

Türkiye Büyük Millet Meclisinde görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri ve yardımcıları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı,

Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri hakkında Cumhurbaşkanlığı,

Büyükşehir belediye başkanları, il ve ilçe belediye başkanları; büyükşehir, il ve ilçe belediye meclisi üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında İçişleri Bakanı,

İlçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında kaymakam, merkez ilçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında buldukları ilin valisi,

Köy ve mahalle muhtarları ile bu Kanun kapsamına giren diğer memurlar ve kamu görevlileri hakkında ilçelerde kaymakam, merkez ilçede vali,

soruşturma izni vermeye yetkili mercilerdir. Bu kişilerin yokluklarında bu yetki vekilleri tarafından kullanılır.

Aralarında ast-üst ilişkisi bulunan memur ve diğer kamu görevlilerinin birlikte suç işlemesi halinde soruşturma izni, üst memurun tabi olduğu yetkili merci tarafından verilecektir. Aralarında ast-üst ilişkisi bulunmayan, soruşturma izninin farklı merciler tarafından verileceği öngörülenlerin memur ve diğer kamu görevlilerinin birlikte suç işlemeleri halinde ise, yine Kanun hükmü gereğince soruşturma izni, üst memurun tabi olduğu yetkili merci tarafından verilecektir. Burada ast-üst ilişkisinden anlaşılması gereken sicil ve disiplin yetkisi bağılığı veya idari görev verebilme yetkisinin bulunup bulunmamasıdır. Bu bağıllık ve yetki var ise ya da kanuni bir düzenlemeden bu bağıllık ve yetki anlaşılıyor ise ast-üst ilişkisinin varlığı kabul edilir.

4.4. İhbar ve Şikâyet

4483 sayılı Kanun'a göre memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında yapılacak ihbar ve Şikâyetler; Soyut ve genel nitelikte olmamalı, ihbar veya Őikâyetlerde kişi veya olay belirtilmeli, iddiaların ciddî bulgu ve belgelere dayanmalı, ihbar veya Şikâyet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru ad, soyad ve imzası ile iş veya ikametgâh adresi bulunmalıdır. Ancak, iddiaların sıhhati Şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgâh adresinin doğruluğu şartı aranmaz. Gerekli şartları taşımayan ihbar ve Şikâyetler Cumhuriyet başsavcıları ve izin vermeye yetkili merciler tarafından işleme konulmaz ve durum, ihbar veya Őikâyette bulunana bildirilir. Başsavcılık makamı ve ilgili merciler, ihbarcı veya Őikâyetçinin kimlik bilgilerini gizli tutmak zorundadırlar. İhbar ve Őikâyetlerin, ihbar ve Şikâyet edileni mağdur etmek amacıyla veya uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı, hazırlık soruşturması veya yargılama sonrasında ortaya çıkar ise haksız yere isnatta bulunanlar hakkında savcılıkça res'en soruşturma başlatılacaktır.

4.5. Soruşturmacı ve Raporlar

n inceleme, izin vermeye yetkili merci tarafından bizzat yapılabileceği gibi, görevlendireceği bir veya birkaç denetim elemanı veya hakkında inceleme yapılanın üstü konumundaki memur ve kamu görevlilerinden biri veya birkaçı eliyle de yaptırılabilir. İnceleme yapacakların, izin vermeye yetkili merciin bulunduğu kamu kurum veya kuruluşunun içerisinden belirlenmesi esastır. İşin özelliğine göre bu merci, anılan incelemenin başka bir kamu kurum veya kuruluşunun elemanlarıyla yaptırılmasını da ilgili kuruluştan isteyebilir. Bu isteğin yerine getirilmesi, ilgili

kuruluşun takdirine bağlıdır .

Teşkilat kanunlarına göre; Türkiye düzeyinde kurumları üzerinde teftiş, denetim veya inceleme yetkisine sahip olan denetim elemanları, il düzeyinde kurumları üzerinde teftiş, denetim veya inceleme yetkisine sahip olan denetim elemanları, müfettiş, kontrolör, denetçi, yeminli murakıp, hesap uzmanı v.s. açısından ast-üst konumu aranmaz.

Yargı mensupları ile yargı kuruluşlarında çalışanlar ve askerlerin, başka mercilerin ön incelemelerinde görevlendirilmeleri mümkün değildir .Ancak 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 15'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi hükmü gereğince, jandarma personelinin mülki görevlerinin bulunduğu, bu görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı memur yargılama usulüne tabi oldukları belirtilmiştir. Jandarma personeli mülki görevlerinde, 4483 sayılı Kanun kapsamında bulunmaktadır. Dolayısıyla bu Kanun kapsamında bulunan jandarma personelinin kendi teşkilatları içinde ön inceleme ile görevlendirilmeleri her zaman mümkün olacaktır.

Kanun'un 3'üncü maddesi ile 5'inci maddesinin birlikte değerlendirilmesinden soruşturma izni vermeye yetkili mercilerin soruşturma kapsamında ön inceleme yapılması emrini verecekleri, bu ön inceleme sonucunda alınacak karar sonrasında soruşturma emri verilmesi konusunda ise takdir haklarının bulunduğu anlaşılmaktadır.

Ön inceleme ile görevlendirilen kişi veya kişiler, bakanlık müfettişleri ile kendilerini görevlendiren merciin bütün yetkilerini haiz olup, Kanun'da hüküm bulunmayan hususlarda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre işlem yapabilirler; hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisinin ifadesini de almak suretiyle

yetkileri dâhilinde bulunan gerekli bilgi ve belgeleri toplayıp, görüşlerini içeren bir rapor düzenleyerek durumu izin vermeye yetkili mercie sunarlar. n inceleme birden çok kişi tarafından yapılmışsa, farklı görüşler raporda gerekçeleriyle ayrı ayrı belirtilir.

n inceleme görevini yürütenler sadece inceleme konusu olay hakkında kişisel görüş ve kanaatlerini belirtmektedirler. Dolayısı ile verdikleri raporlar, görüşleri ve ulaştıkları kanaatler nedeniyle hukuki sorumlulukları bulunmamaktadırlar. Ancak n inceleme nedeniyle görev ve yetkilerini kötüye kullandıklarına dair kesin delil var ise hukuki ve cezai sorumluluklarının bulunacağı şp-hesizdir. Danıştay 2'nci Dairesi'nin 14/01/1986 karar tarihli ve 1985/2876 Esas 1986/29 Karar sayılı kararında da belirtildiği üzere ön inceleme görevini yürütenler kanaatlerinden dolayı sorumlu tutulamazlar. Yine Yargıtay 02/02/1949 tarihli ve 272/1605 Karar sayılı kararına göre de ön inceleme görevini yürütenler raporlarında, hakkında inceleme yapılanlara yöneltilmiş kasıtlarının ulunduğuna dair kesin deliller bulunmadıkça cezai sorumlulukları yoktur.

n inceleme görevini yürütenler, 5271 sayılı CMK'da sayılan yetkilerden; Yeminli Katip Bulundurma, Belge Toplama, Tutanak Düzenleme, İhbar ya da şikayetçinin İfadesini Alma, Hakkında n İnceleme Yapılanların İfadesini Alma, Tanık İfadesi Alma, Bilirkişi İncelemesi Yaptırma, Keşif Yapma, Yer Gösterme, Bilgi İsteme ve İstinabe Usulü Kullanma gibi yetkileri kullanabilirler.

Ancak, yine 5271 sayılı Kanun'da sayılan yetkilerden; Gözlem Altına Alma, Beden Muayenesi ve Vücuttan rnek Alma, Moleküler Genetik İnceleme, Fizik Kimliğinin Tespiti, l Kimliğini Belirleme, Adli Muayene, Otopsi, Zehirlenme şüphesi, Yakalama ve Gözaltı, Tutuklama, Adli Kontrol, Arama ve Elkoyma, Telekomünikasyon Yoluyla

Yapılan İletişimi Denetleme, Gizli Soruşturmacı Görevlendirme ve Teknik Araçlarla İzleme gibi yetkileri kullanabilmeleri mümkün değildir.

Ön inceleme görevini yürütenler, inceleme süresince temel Ceza Hukuku ilkelerini dikkate almak zorundadırlar. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda da yer alan bu ilkeler; Suçta ve Cezada Kanunilik, İdarenin Düzenleyici İşlemleri İle Suç ve Ceza Konulamaz, Ceza Kanunlarını Bilmemek Mazeret Sayılmaz, TCK ile Diğer Ceza Kanunları İlişkisi, Kamu Görevlisi Tanımı, Zaman Bakımından Uygulama, Kast ve Taksir, Suça İştirak, Suç ve Kabahatler, Zincirleme Suç, Dava ve Cezanın Düşürülmesi, Takibi Şikayete Bağlı Suçların bilinmesi gibi ilkelerdir.

4483 sayılı Kanuna göre yapılan ön inceleme sonucunda “ön inceleme” raporu düzenlenir. Ayrıca, iddia konusu eylemin 4483 sayılı Kanun kapsamına girmemesi ve diğer bazı nedenlerle “araştırma raporu”, iddia konusu eylem tazmini gereken bir zarara neden olmuşsa “tazmin raporu”, iddia konusu eylem genel hükümlere göre soruşturulması gerekiyor ise “tevdî raporu”, iddia konusu eylem ayrıca disiplin suçu ise “disiplin raporu” düzenlenir.

Ön inceleme ve düzenlenen ön inceleme raporuna istinaden yetkili merciler tarafından; “soruşturma izni verilmesine” veya “soruşturma izni verilmemesine” kararlarından biri verilebilir. Bu kararlarda gerekçe gösterilmesi zorunludur.

Yetkili merci, soruşturma izni konusundaki kararını, suçun 5'inci maddenin birinci fıkrasına göre öğrenilmesinden itibaren ön inceleme dâhil en geç otuz gün içinde verir. Bu süre, zorunlu hallerde on beş günü geçmemek üzere bir defa uzatılabilir. Yetkili merci, herhalde yukarıdaki fıkrada belirtilen süreler içinde memur veya diğer kamu görevlisi hakkında soruşturma izni verilme-

si veya verilmemesi konusunda karar vermek zorundadır. Kanun'un 7'nci maddesi ile belirlenen sürenin geçmesi halinde de; yetkili merciler tarafından yine "soruşturma izni verilmesi" ya da "soruşturma izni verilmesi" kararlarından birinin verilmesi zorunludur. Ancak bu halde gecikmenin bir kasıt ya da ihmalden kaynaklanması halinde ilgililer hakkında da gerekli hukuki işlemler yapılmalıdır.

4.6. İtiraz

Soruşturma izni verilmesi ya da verilmemesi kararları; Cumhuriyet başsavcılığına, hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisine ve varsa şikâyetçiye bildirilir.

Kararlar ihbarcılara bildirilmez. Bildirimlerde, 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır. Tebligat için süre şartı olmamakla birlikte, Kanun'un genel gerekçesinde işlemlerin en kısa zamanda tamamlanması zorunluluğu nedeniyle makul olan en kısa sürede yapılması esastır.

Yetkili merci, soruşturma izni verilmesine veya verilmemesine ilişkin kararını Cumhuriyet Başsavcılığına, hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisine ve varsa şikâyetçiye bildirir. Soruşturma izni verilmesine ilişkin karara karşı hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisi; soruşturma izni verilmemesine ilişkin karara karşı ise Cumhuriyet başsavcılığı veya şikâyetçi itiraz yoluna gidebilir. İtiraz süresi, yetkili merciin kararının tebliğinden itibaren on gündür.

İtiraza, Kanun'un 3'üncü maddesinin (e), (f), g (Cumhurbaşkanınca verilen izin hariç) ve (h) bentlerinde sayılanlar için Danıştay İkinci Dairesi, diğerleri için yetkili merciin yargı çevresinde bulunduğu bölge idare mahkemesi bakar. İtirazlar, öncelikle incelenir ve en geç üç ay

içinde karara bağlanır; verilen kararlar kesindir.

4.7. İştirak Halinde İşlenen Suçlar

4483 sayılı Kanun kapsamındaki suçların iştirak halinde işlenmesi durumunda memur olmayan, memur olanla; ast memur, üst memurla aynı mahkemede yargılanır. Bu nedenle ön inceleme sırasında memur olanlarla memur olmayanların birlikte suç işlediklerinin tespiti halinde bu husus ön inceleme raporunda belirtilerek memur olmayanlar hakkında cumhuriyet savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmalı, bu amaçla savcılığa gönderilmek üzere tevdi raporu düzenlenmelidir.

5. Yetkili ve Görevli Cumhuriyet Başsavcılıkları

Soruşturma izninin iptal edilmeden veya itirazın reddi sonunda kesinleşmesi ya da soruşturma izni verilmemesine ilişkin karara karşı yapılan itirazın kabulü üzerine dosya, derhal yetkili ve görevli Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. İzin üzerine ilgili Cumhuriyet başsavcılığı, Ceza Muhakemesi Kanunu ve diğer kanunlardaki yetkilerini kullanmak suretiyle hazırlık soruşturmasını yürütür ve sonuçlandırır. Yetkili ve görevli cumhuriyet başsavcılıklarından anlaşılması gereken soruşturma izni kararını veren yetkili merciin bulunduğu yargı çevresindeki Cumhuriyet Başsavcılıklarıdır. Ancak Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, müsteşarlar ve valiler ile ilgili olarak yapılacak olan hazırlık soruşturması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcivekili, kaymakamlar ile ilgili hazırlık soruşturması ise il Cumhuriyet başsavcısı veya başsavcivekili tarafından yapılır.

Soruşturma izni kararları, kararın kesinleşmesini

müteakip derhal savcılıklara gönderilmelidir. Yetkili merci tarafından verilen soruşturma izni verilmesi kararlarına süresi içinde itiraz edilmezse ya da yapılan itirazlar idari yargı mercilerince red edilmesi halinde veya soruşturma izni verilmemesi kararlarına karşı yapılan itirazların kabulü halinde karar kesinleşmiş sayılmaktadır. Kanun, soruşturma izni kararının savcılığa gönderilmesi için bir süre öngörmemiştir. Ancak kararlara karşı idari yargı mercilerine itiraz edilebileceği dikkate alınarak itiraz edilip edilmediği bilinemeyeceğinden makul bir süre beklenildikten sonra dosyanın cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi sağlanmalıdır.

6. Hazırlık Soruşturmasına Yetkili Merciler

CMK hükümlerine göre genel kural, soruşturmaların suç yeri esasına dayanarak belirlenen “yetkili ve görevli Cumhuriyet başsavcılıkları” tarafından yapılmasıdır. Ancak istisnaen, Cumhurbaşkanlığı genel sekreteri, TBMM genel sekreteri, müsteşarlar ve valiler hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcivekili; kaymakamlar hakkında il Cumhuriyet başsavcısı veya başsavcivekili tarafından soruşturma yapılacaktır.

CMK hükümlerine göre yapılacak soruşturma sırasında hakim kararı alınması gerekli hallerde; genel hükümlere göre suç yeri esasına dayalı olarak belirlenen “yetkili ve görevli sulh ceza hakimi”dir. Ancak, Cumhurbaşkanlığı genel sekreteri, TBMM genel sekreteri, müsteşarlar ve valiler hakkında Yargıtay ilgili ceza dairesi; kaymakamlar hakkında il asliye ceza mahkemesi tarafından verilir.

5271 sayılı CMK ile hazırlık soruşturması, “soruşturma” olarak tanımlanmıştır. Cumhuriyet savcıları tarafından

CMK hükümlerine göre yapılan soruşturma sonucunda; iddia edilen eylemin suç olduğu kanaatine varılması halinde “kamu davasının açılmasına”; iddia edilen eylem ile ilgili olarak suçun unsurlarının oluşmadığı ya da yeterli delil olmadığı kanaatine varılması halinde “kovuşturmaya yer olmadığına” kararlarından biri verilecektir.

7. Yetkili ve Görevli Mahkemeler

Davaya bakmaya yetkili ve görevli mahkeme, genel hükümlere göre yetkili ve görevli mahkemedir. Ancak Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, müsteşarlar ve valiler için yetkili ve görevli mahkeme Yargıtay’ın ilgili ceza dairesi, kaymakamlar için ise il ağır ceza mahkemesidir.

CMK hükümlerine göre genel kural, kovuşturmaların suç yeri esasına dayanarak belirlenen “yetkili ve görevli mahkemeler” tarafından yapılmasıdır. Ancak; Cumhurbaşkanlığı genel sekreteri, TBMM genel sekreteri, müsteşarlar ve valiler hakkında Yargıtay’ın ilgili ceza dairesi; kaymakamlar hakkında il ağır ceza mahkemesi, görevli ve yetkili mahkemelerdir.

8. Son Hükümler

4483 sayılı Kanunun uygulanmasında vekiller, asillerin tabi olduğu usule tabidir.

Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki ihbar ve şikyetlerin ihbar veya şikayet edileni mağdur etmek amacıyla ve uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı hazırlık soruşturması sonucunda anlaşılır veya yargılama sonucunda sabit olursa haksız isnatta bulunanlar hakkında yetkili ve görevli Cumhuriyet başsavcılığınca

re'sen soruşturmaya geçilir.

Memurlar ve diğer kamu gevlilerinin yukarıdaki belirtilen durumlarda kamu davası açılması için Cumhuriyet başsavcılığına başvurma ve haksız isnatta bulunanlar hakkında genel hukmlere göre tazminat davası açma hakları saklıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İDARİ DAVALARA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR

I- İDARİ DAVALARIN TÜRLERİ, AÇILMA USULLERİ VE SÜRELERİ

Danıştay, bölge idare mahkemeleri ve idare mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların zm, 2577 Sayılı Kanunda gösterilen usullere tabidir. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, ve idare mahkemelerinde yazılı yargılama usulü uygulanır ve inceleme evrak üzerinde yapılır.

İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır.

İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen Şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.

1. İDARİ DAVA TÜRLERİ

1) İdari işlemler hakkında yetki, Şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihll edilenler tarafından açılan iptal davaları,

2) İdarî eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

3) Kamu hizmetlerinden birinin yrtlmesi için yapılan her türlü idari sözleŐmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuŐmazlıklara ilişkin davalar.

İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştay'a ve idare mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler.

2. İDARİ DAVALARIN AÇILMASI

İdarî davalar, Danıştay, idare mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır. Dilekelerde;

- 1) Tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları veya unvanları ile gerçek kişiler için T.C. Kimlik Numaraları ve adresleri,
- 2) Davanın konusu ve sebepleri ile dayandığı deliller,
- 3) Davaya konu olan idari işlemin yazılı bildirim tarihi,
- 4) Tam yargı davalarında uyuşmazlık konusu miktar gösterilir. Dava konusu kararın ve belgelerin asılları veya örneklere dava dilekçesine eklenir. Dilekçeler ile bunlara ekli evrakın örneklere karşı taraf sayısından bir fazla olur.

rnek Dava Dilekçesi

DANIşTAY ( ) DAİRESİ BAşKANLIğI'NA/

..... NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİ'NE

Yürütmenin Durdurulması

Ve Duruşma İstemlidir.

DAVACI _____ :.....(T.C.
Kimlik No:.....)

ADRES _____ :.....

DAVALI _____ :.....

ADRES _____ :.....

DAVA KONUSU _____ :.....

TEBLİğ TARİHİ _____ :.....

AÇIKLAMALAR _____ : 1).....

2).....

3).....

HUKUKİ SEBEPLER _____ : .....

HUKUKİ DELİLLER _____ :.....

SONUÇ VE İSTEM _____ :.....

Davacı

İmza

EK: 1)

2)

3)

3. DİLEKÇELERİN VERİLECEĞİ YERLER

Dilekçeler ve savunmalar ile davalara ilişkin her türlü evrak, Danıştay veya İdare Mahkemesi başkanlıklarına veya bunlara gönderilmek üzere idare mahkemesi başkanlıklarına, idare mahkemesi bulunmayan yerlerde büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalıp kalmadığına bakılmaksızın asliye hukuk hâkimliklerine verilebilir.

4. AYNI DİLEKÇE İLE DAVA AILABİLECEK HALLER

Her idari işlem aleyhine ayrı ayrı dava açılır. Ancak, aralarında maddi veya hukuki yönden bağlılık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı bir dilekçe ile de dava açılabilir. Birden fazla şahsın müşterek dilekçe ile dava açabilmesi için davacıların hak veya menfaatlerinde iştirak bulunması ve davaya yol açan maddi olay veya hukukî sebeplerin aynı olması gerekir.

5. DAVA AÇMA SÜRESİ

Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde **altmış gündür**. Bu süre, idari uyuşmazlıklarda yazılı bildirim yapıldığı, tarihi izleyen günden başlar. İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar. Ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililer, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilirler. Düzenleyici işlemin iptal edilmemiş olması bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olmaz. Tatil günleri sürelere dahildir. Sürenin son günü tatil gününe rastlarsa, süre tatil gününü izleyen çalışma gününün bitimine kadar uzar. Bu sürelerin bitmesi çalışmaya ara verme zamanına rastlarsa bu süreler, ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır.

6. İDARİ MAKAMLARIN SÜKUTU

İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İlgililer altmış günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde, konusuna göre Danıştay'a veya idare mahkemelerine dava açabilirler. Altmış günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgili bu cevabı, isteminin reddi sayarak dava açabileceği gibi, kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işlemez. ancak, bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren altı ay geçemez. Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idarî makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açabilirler.

7. ÜST MAKAMLARA BAŞVURMA

İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye baŐlamıŐ olan idari dava açma süresini durdurur. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiŐ sayılır. İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiŐ sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır.

8. DİLEKÇELER ÜZERİNE İLK İNCELEME

Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde dilekçeler, evrak bürosunca kaydedilerek ilgili mahkemelere havale olunur. Dilekçe sahibine evrakin tarih ve sayısını gösterir ücretsiz bir alındı kâğı verilir.

İdare mahkemelerinde, mahkeme başkanının veya hâkimin havalesi kaydolun dilekçeler,

- 1) Görev ve yetki,
- 2) İdarî merci tecavüzü,
- 3) Ehliyet,
- 4) İdarî davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı,
- 5) Süre aşımı,
- 6) Husumet,
- 7) “İDARİ DAVALARIN AÇILMASI” kısmında yer alan hususlara uygun olup olmadıkları, yön-

lerinden sırasıyla incelenir.

9. İLK İNCELEME ÜZERİNE VERİLECEK KARAR

Danıştay veya idare mahkemelerince, adlı ve askerı yargının görevli olduğu konularda idari yargı yerlerinde açılan davalarda davanın reddine, idarı yargının görevli olduğu konularda ise görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine,

Dava açma ehliyetinin ve idarı davaya konu olacak kesin ve yürütölmesi gereken bir işlemin olmaması ve süre aşımı bulunması hallerinde davanın reddine,

Davanın hasım gösterilmeden veya yanlış hasım gösterilerek açılması halinde, dava dilekçesinin tespit edilecek gerçek hasma tebliği “İDARİ DAVALARIN AÇILMASI” ve “AYNI DİLEKÇE İLE DAVA AILABİLECEK HALLER” kısmında yer alan hususlara riayet edilmeksizin açılan davalarda otuz gün içinde usulüne uygun şekilde yeniden düzenlenmek veya noksanları tamamlanmak üzere dilekçelerin reddine karar verilir. Bu durumda yeniden verilen dilekçelerde aynı yanlışlıklar yapıldığı takdirde dava reddedilir

10. TEBLİGAT VE CEVAP VERME

Dava dilekçelerinin ve eklerinin birer örneği davalıya, davalının vereceği savunma davacıya tebliğ olunur. Davacının ikinci dilekçesi davalıya, davalının vereceği ikinci savunma da davacıya tebliğ edilir. Buna karşı davacı cevap veremez. Ancak, davalının ikinci savunmasında, davacının cevaplandırmasını gerektiren hususlar bulun-

duğu, davanın görülmesi sırasında anlaşılırsa, davacıya cevap vermesi için bir süre verilir. Taraflar, yapılacak tebliğlere karşı, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde cevap verebilirler. Bu süre, ancak haklı sebeplerin bulunması halinde, taraflardan birinin isteği üzerine görevli mahkeme kararı ile otuz günü geçmemek ve bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir. Srenin geçmesinden sonra yapılan uzatma talepleri kabul edilmez. Taraflar, sürenin geçmesinden sonra verecekleri savunmalara veya ikinci dilekçelere dayanarak hak iddia edemezler.

11. DURUŞMA

Danıştay ile idare mahkemelerinde açılan iptal ve tam yargı davalarında, taraflardan birinin isteği üzerine duruşma yapılır. Temyiz ve itirazlarda duruşma yapılması tarafların istemine ve Danıştay veya ilgili bölge idare mahkemesi kararına bağlıdır. Duruşma talebi, dava dilekçesi ile cevap ve savunmalarda yapılabilir. Danıştay, mahkeme ve hâkim de kendiliğinden duruşma yapılmasına karar verebilir. Duruşma davetiyeleri duruşma gününden en az otuz gün önce taraflara gönderilir. Duruşma yapıldıktan sonra en geç onbeŐ gün içinde karar verilir.

12. DOSYALARIN İNCELENMESİ

Danıştay ile idare mahkemeleri, bakmakta oldukları davalara ait her çeŐit incelemeleri kendiliklerinden yaparlar. Mahkemeler belirlenen süre içinde lüzum gördükleri evrakın gönderilmesini ve her türlü bilgilerin verilmesini taraflardan ve ilgili diğer yerlerden isteyebilirler. Bu hussustaki kararların, ilgililerce, süresi içinde yerine getirilmesi mecburidir. Haklı sebeplerin bulunması halinde bu süre, bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir.

13. YÜRÜTMENİN DURDURULMASI

Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi g veya imknsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler. Uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerin yrtlmesi, savunma alındıktan sonra yeniden karar verilmek üzere, idarenin savunması alınmaksızın da durdurulabilir. Yürütmenin durdurulması kararlarında idari işlemin hangi gerekçelerle hukuka açıkça aykırı olduğu ve işlemin uygulanması halinde doğacak telafisi g veya imknsız zararların neler olduğunun belirtilmesi zorunludur. Sadece ilgili kanun hükmünün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulduğu gerekçesiyle yürütmenin durdurulması kararı verilemez.

Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar; Danıştay dava dairelerince verilmişse konusuna göre İdarî Dava Daireleri Genel Kurullarına, bölge idare mahkemesi kararlarına karşı en yakın bölge idare mahkemesine, idare mahkemeleri ile tek hâkim tarafından verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine, çalışmaya ara verme süresi içinde ise idare mahkemeleri tarafından verilen kararlara en yakın nöbetçi mahkemeye veya kararı veren hâkimin katılmadığı nöbetçi mahkemeye kararın tebliğini izleyen günden itibaren yedi gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir. İtiraz edilen merciler dosyanın kendisine gelişinden itibaren yedi gün içinde karar vermek zorundadır. İtiraz zerine verilen kararlar kesindir. Yürütmenin durdurulması kararı verilen dava dosyaları öncelikle incelenir ve karara bağlanır.

Yürütmenin durdurulmasına dair verilen kararlar

onbeş gün içinde yazılır ve imzalanır.

Aynı sebeplere dayanılarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulamaz.

14. KARARLARIN SONUÇLARI

Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez. Ancak, haciz veya ihtiyati haciz uygulamaları ile ilgili davalarda verilen kararlar hakkında, bu kararların kesinleşmesinden sonra idarece işlem tesis edilir.

Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekalet creti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, yukarıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Yukarıda belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur.

15. İDARİ DAVALARDA GENEL YETKİ

Göreve ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla 2577 Sayılı Kanunda veya özel kanunlarda yetkili idare mahkemesinin gösterilmemiş olması halinde, yetkili idare mahkemesi, dava konusu olan idari işlemi veya idari sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir.

16. KAMU GÖREVLİLERİ İLE İLGİLİ

İDARİ DAVALARDA YETKİ

Kamu görevlilerinin atanması ve nakilleri ile ilgili davalarda yetkili mahkeme, kamu görevlilerinin yeni veya eski görev yeri idare mahkemesidir. Kamu görevlilerinin görevlerine son verilmesi, emekli edilmeleri veya görevden uzaklaştırılmaları ile ilgili davalarda yetkili mahkeme, kamu görevlisinin son görev yaptığı yer idare mahkemesidir. Kamu görevlilerinin görevle ilişkisinin kesilmesi sonucunu doğurmayan disiplin cezaları ile ilerleme, yükselme, sicil, intibak ve diğer özlük ve parasal hakları ve mahalli idarelerin organları ile bu organların üyelerinin geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırılmalarıyla ilgili davalarda yetkili mahkeme ilgilinin görevli bulunduğu yer idare mahkemesidir.

17. TAM YARGI DAVALARINDA YETKİ

Tam yargı davalarında yetkili mahkeme, zararı doğuran idari uyuşmazlığı çözümlenmeye yetkili, diğer hallerde ise davacının ikametgâhının bulunduğu yer İdari mahkemesidir.

18. BAĞLANTILI DAVALAR

Aynı maddî veya hukukî sebepten doğan ya da biri hakkında verilecek hüküm, diğerini etkileyecek nitelikte olan davalar bağlantılı davalardır. İdare mahkemesi veya Danıştay'a veya birden fazla idare mahkemelerine açılmış bulunan davalarda bağlantının varlığına taraflardan birinin isteği üzerine veya doğrudan doğruya mahkemece karar verilir. Bağlantılı davalardan birinin Danıştay'da bulunması halinde dava dosyası Danıştay'a gönderilir. Bağlantılı davalar, değişik bölge idare mahkemesinin yargı çevrelerindeki mahkemelerde bulunduğu takdirde dosyalar Danıştay'a gönderilir. Bağlantılı davalar aynı bölge

idare mahkemesinin yargı çerçevesindeki mahkemelerde bulunduğu takdirde dosyalar o yer bölge idare mahkemesine gönderilir.

19. GÖREVSİZLİK VE YETKİSİZLİK HALLERİNDE YAPILACAK İŞLEM

İdare ve mahkemeleri, idari yargının görev alanına giren bir davada görevsizlik veya yetkisizlik sebebiyle davanın reddine karar verirlerse dosyayı Danıştay'a veya görevli ve yetkili idare mahkemesine gönderirler. Görevsizlik sebebiyle gönderilen dosyalarda Danıştay, davayı görevi içinde görmezse dosyanın yetkili ve görevli mahkemeye gönderilmesine karar verir. Görevsizlik veya yetkisizlik sebebiyle dosyanın gönderildiği mahkeme kendisini görevsiz veya yetkisiz gördüğü takdirde, söz konusu mahkeme ile ilk görevsizlik veya yetkisizlik kararını veren mahkeme aynı bölge idare mahkemesinin yargı çevresinde ise, uyuŐmazlık bölge idare mahkemesince, aksi halde Danıştay'ca çözümlenir. Danıştay ve bölge idare mahkemesince görev ve yetki uyuŐmazlıkları ile ilgili olarak verilen kararlar ke-sindir.

20. İTİRAZ

İdare mahkemelerinin; valilik, kaymakamlık ve yerel yönetimler ile bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluŐlarının taŐra teŐkilatındaki yetkili organları tarafından kamu görevlileri hakkında tesis edilen geçici görevlendirme, görevden uzaklaştırma, yolluk, lojman ve izinlerine ilişkin idari işlemlerden kaynaklanan uyuŐmazlıklarla ilgili olarak verdikleri nihai kararlar, kamu görevlilerine uyarma ve kınama cezası verilmesine ilişkin işlemler, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun uygulanmasından doğan uyuŐmazlıklar ile tek hakimle verilen

nihai kararlara, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi, mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz süresi, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren otuz gündür. İtiraz, temyizcinin şekil ve usullerine tabidir.

Bölge idare mahkemesi evrak üzerinde yaptığı inceleme sonunda, maddi vakıalar hakkında edinilen bilgiyi yeter görürse veya itiraz sadece hukuki noktalara ilişkin ise veya itiraz olunan karardaki maddi yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise işin esası hakkında karar verir. Aksi halde gerekli inceleme ve tahkikatı kendisi yaparak esas hakkında yeniden karar verir. Ancak, ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan itirazı haklı bulduğu veya davaya görevsiz hakim tarafından bakılmış olması hallerinde kararı bozmakla birlikte dosyayı geri gönderir, bölge idare mahkemesinin bu kararları kesindir.

Bölge idare mahkemesinin kararları hakkında temyiz yoluna başvurulamaz.

21. TEMYİZ

Danıştay dava daireleri ile idare mahkemelerinin nihai kararları, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi Danıştay’da temyiz edilebilir. Özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde, Danıştay dava daireleri ile idare mahkemelerinin nihai kararlarına karşı tebliğ tarihini izleyen otuz gün içinde Danıştay’da temyiz yoluna başvurulabilir. İdare ve mahkemelerinin itiraz yolu açık olan kararları temyiz edilemez.

Temyiz Dilekçesi

- 1) Temyiz istemleri Danıştay Başkanlığına hitaben yazılmış dilekçeler ile yapılır.
- 2) Temyiz dilekçelerinin dava dilekçesinde yer

alan hususlara göre düzenlenmesi gereklidir, düzenlenmemiş ise eksikliklerin onbeş gün içinde tamamlatılması hususu, kararı veren Danıştay veya mahkemece ilgiliye tebliğ olunur. Bu sürede eksiklikler tamamlanmazsa temyiz isteminde bulunulmamış sayılmasına Danıştay veya mahkemece karar verilir.

- 3) Temyiz dilekçeleri, ilgisine göre kararı veren mahkemeye, Danıştay'a veya bunlara göndermek üzere idare mahkemesi başkanlıklarına, idare mahkemesi bulunmayan yerlerde asliye hukuk hâkimliklerine verilir ve kararı veren mahkeme veya Danıştay'ca karşı tarafa tebliğ edilir. Karşı taraf tebliğ tarihini izleyen otuz gün içinde cevap verebilir. Cevap veren, kararı süresinde temyiz etmemiş olsa bile düzenleyeceği dilekçesinde, temyiz isteminde bulunabilir. Bu takdirde bu dilekçeler temyiz dilekçesi yerine geçer.
- 4) Kararı veren Danıştay dairesi veya mahkeme, cevap dilekçesi verildikten veya cevap süresi geçtikten sonra dosyayı dizi listesine bağlı olarak, Danıştay'a veya Kurula gönderir.
- 5) Yürütmenin durdurulması isteği bulunan temyiz dilekçeleri, karşı tarafa tebliğ edilmeden dosya ile birlikte, yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmek üzere kararı veren mahkemece Danıştay başkanlığına, Danıştay'ın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda, görevli dairece konusuna göre İdarı Dava Daireleri Kuruluna gönderilir. Danıştay'da görevli daire veya kurul tarafından yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verildikten sonra tebligat bu

daire veya kurulca yapılarak dosya tekemmül ettirilir.

- 6) Temyiz dilekçesi verilirken gerekli harç ve giderlerin tamamının ödenmemiş olması halinde kararı veren; mahkeme veya Danıştay daire başkanı tarafından verilecek on beş günlük süre içerisinde tamamlanması, aksi halde temyizden vazgeçilmiş sayılacağı hususu temyiz edene yazılı olarak bildirilir. Verilen süre içinde harç ve giderler tamamlanmadığı takdirde, mahkeme, ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay dairesi, kararın temyiz edilmemiş sayılmasına karar verir. Temyizin kanunî süre geçtikten sonra yapılması halinde de kararı veren mahkeme, ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay dairesi, temyiz isteminin reddine karar verir. Mahkemenin veya Danıştay dairesinin bu kararlarına karşı, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren yedi gün içinde temyiz yoluna başvurabilir.

Kararın Bozulması

Temyiz incelemesi sonunda Danıştay:

- 1) Görev ve yetki dışında bir işe bakılmış olması,
- 2) Hukuka aykırı karar verilmesi,
- 3) Usul hükümlerine uyulmamış olunması,

Sebeplerinden dolayı incelenen kararı bozar.

Temyiz incelenmesi sonunda karardaki maddi yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise kararın düzeltilerek

onanmasına karar verilir. Kararın bozulması halinde dosya, Danıştay'ca kararı veren mahkemeye gönderilir. Mahkeme, dosyayı öncelikle olarak inceler ve varsa gerekli tahkik iş-lemelerini tamamlayarak yeniden karar verir.

Mahkeme bozmaya uymayarak eski kararında ısrar edebilir. İsrar kararının ilgili tarafından temyizi halinde, dava, konusuna göre Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nca incelenir. Danıştay'ın ilgili dava dairesinin kararı uygun görülürse mahkemenin kararı bozulur; aksi halde onanır. Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulları kararlarına uyulması zorunludur. Kararların kısmen onaylanması ve kısmen bozulması hallerinde kesinleşen kısım Danıştay kararında belirtilir.

Temyizen Verilen Karar zerine Yapılacak İşlem

Temyiz incelemesi sonucunda verilen karar, dosyayla birlikte kararı veren mahkeme veya Danıştay dairesine gönderilir. Bu karar, dosyanın mahkeme veya Danıştay dairesine geldiği tarihten itibaren yedi gün içinde taraflara tebliğ edilir.

Temyiz Veya İtiraz İstemlerinde Yürütmenin Durdurulması

Temyiz veya itiraz yoluna başvurulmuş olması, hakim, mahkeme veya Danıştay kararlarının yürütülmesini durdurmaz. Ancak, bu kararların teminat karşılığında yürütülmesinin durdurulmasına temyiz istemini incelemeye yetkili Danıştay dava dairesi, kurulu veya itirazı incelemeye yetkili bölge idare mahkemesince karar verilebilir.

22. YARGILAMANIN YENİLENMESİ

Danıştay ile bölge idare ve idare mahkemelerinden verilen kararlar hakkında, aşağıda yazılı sebepler dolayısıyla yargılamanın yenilenmesi istenebilir.

- 1) Zorlayıcı sebepler dolayısıyla veya lehine karar verilen tarafın eyleminden doğan bir sebeple elde edilemeyen bir belgenin kararın verilmesinden sonra ele geçirilmiş olması,
- 2) Karara esas olarak alınan belgenin sahteliğine hükmedilmiş veya sahte olduğu mahkeme veya resmi bir makam huzurunda ikrar olunmuş veya sahtelik hakkındaki hüküm karardan evvel verilmiş olup da, yargılamanın yenilenmesini isteyen kimsenin karar zamanında bundan haberi bulunmamış olması,
- 3) Karara esas olarak alınan bir ilm hükmünün, kesinleşen bir mahkeme kararıyla bozularak ortadan kalkması,
- 4) Bilirkişinin kasıtlı gerçeğe aykırı beyanda bulunduğunun mahkeme kararıyla belirlenmesi,
- 5) Lehine karar verilen tarafın, karara etkisi olan bir hile kullanmış olması,
- 6) Vekil veya kanuni temsilci olmayan kimseler ile davanın görülüp karara bağlanmış bulunması,
- 7) ekinmeye mecbur olan başkan, ye veya hâkimin katılmasıyla karar verilmiş olması,
- 8) Tarafları, konusu ve sebebi aynı olan bir dava hakkında verilen karara aykırı yeni bir kararın verilmesine neden olabilecek kanuni bir

dayanak yokken, aynı mahkeme yahut başka bir mahkeme tarafından önceki ilamın hükmüne aykırı bir karar verilmiş bulunması.

- 9) Hükmün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması.

Yargılamanın yenilenmesi istekleri esas kararı vermiş olan mahkemece karara bağlanır.

Yargılamanın yenilenmesi süresi, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan bir dava hakkında verilen karara aykırı yeni bir kararın verilmesine neden olabilecek kanuni bir dayanak yokken, aynı mahkeme yahut başka bir mahkeme tarafından önceki ilamın hükmüne aykırı bir karar verilmiş bulunması halinde on yıl,

Hükmün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması halinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl ve diğer sebepler için altmış gündür.

Bu süreler, dayanılan sebebin istemde bulunan yönünden gerçekleştiği tarihi izleyen günden başlatılarak hesaplanır.

23. KARARIN DÜZELTİLMESİ

Danıştay dava daireleri ve İdarı Dava Daireleri Genel Kurullarının temyiz üzerine verdikleri kararlar ile bölge idare mahkemelerinin itiraz üzerine verdikleri kararlar hakkında, bir defaya mahsus olmak üzere kararın tebliğ

tarihini izleyen on beş gün içinde taraflarca;

- 1) Kararın esasına etkisi olan iddia ve itirazların, kararda karşılanmamış olması,
- 2) Bir kararda birbirine aykırı hükümler bulunması,
- 3) Kararın usul ve kanuna aykırı bulunması,
- 4) Hükmün esasını etkileyen belgelerde hile ve sahtekrlığın ortaya çıkmış olması, hallerinde kararın düzeltilmesi istenebilir.

Danıştay dava daireleri ve İdarİ Dava Daireleri Genel Kurulları ile bölge idare mahkemeleri, kararın düzeltilmesi isteminde ileri sürülen sebeplerle bağlıdırlar.

Kararın düzeltilmesi istekleri esas kararı vermiş olan daire, kurul ve bölge idare mahkemesince incelenir.

24. ADLİ TATİL SÜRELERİNDE İŞLEMLER

Bölge idare, idare ve vergi mahkemeleri her yıl bir eylülde başlamak üzere, yirmi temmuzdan otuz bir ağustosuna kadar çalışmaya ara verirler. Ancak, yargı çevresine dâhil olduğu bölge idare mahkemesinin bulunduğu il merkezi dışında kalan idare ve vergi mahkemeleri çalışmaya ara vermeden yararlanamazlar. Bu mahkemeler, 62'nci maddedeki sınırlamaya tabi olmaksızın görevlerine devam ederler.

II. SENDİKANIN ÜYELERİ ADINA İDARİ DAVA AÇMA YETKİSİ

4688 sayılı Kanunun dördüncü kısımla birinci bölümünde sendika ve konfederasyonların yetki ve faaliyetleri başlığı altında düzenlenen 19. Maddenin f bendinde

belirtildiği üzere; “yelerin idare ile ilgili doğacak ihtilaf- larında, ortak hak ve menfaatlerinin izlenmesinde veya hukuki yardım gerekliliğinin ortaya çıkması durumunda üyelerini veya mirasçılarını, her düzeyde ve derecedeki yönetim ve yargı organları onnde temsil etmek veya et- tirmek, dava açmak ve bu nedenle açılan davalarda taraf olmak” yetkisi sendikalara verilmiştir. Ayrıca; 03/03/2006 tarih ve 2005/1 Esas, 2006/1 Karar nolu Danıştay İti- hatları Birleştirme Kurulu Kararına göre de ; 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu’nun 19’uncu mad- desinin (f) bendi uyarınca kamu görevlileri sendikaları ve st kuruluşlarının, yeleri hakkında tesis edilen bireysel (sübjektif) işlemlere karşı üyelerini temsilen dava açma ve bu nedenle açılan davalarda taraf olma hakkı bulun- maktadır.

ALTINCI BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1. DİLEKÇE HAKKI

3071 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinde dilekçe hakkı düzenlenmiştir. Türk vatandaşları kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma hakkına sahiptirler.

Türkiye’de ikamet eden yabancılar karşılıklılık esası gözetilmek ve dilekçelerinin Türkçe yazılması kaydıyla bu haktan yararlanabilirler.

3071 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinde ise dilekçede bulunması zorunlu haller düzenlenmiştir, buna göre; Türkiye Büyük Millet Meclisine veya yetkili makamlara verilen veya gönderilen dilekçelerde, dilekçe sahibinin adı-soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması gerekir.

İncelenemeyecek dilekçeler:

3071 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesinde; Türkiye Büyük Millet Meclisine veya yetkili makamlara verilen veya gönderilen dilekçelerden;

- i. Belli bir konuyu ihtiva etmeyenler,
- ii. Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olanlar,
- iii. 4 üncü maddede gösterilen şartlardan herhangi birini taşımayanlar

incelenemezler.

Dilekçenin incelenmesi ve sonucunun bildirilmesi:

3071 sayılı Kanun’un 7’nci maddesiyle düzenlenmiş Türk vatandaşlarının ve Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileri ve kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri konusunda yetkili makamlara yaptıkları başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlemin safahatı hakkında dilekçe sahiplerine en geç otuz gün içinde gerekçeli olarak cevap verilir. İşlem safahatının duyurulması halinde alınan sonuç Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan başvuruların incelenmesi: **3071 sayılı Kanun’un 8’inci maddesinde** Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilen dilekçelerin, Dilekçe Komisyonu’nda incelenmesi ve karara bağlanması altmış

gün içinde sonuçlandırılır. İlgili kamu kurum veya kuruluşları Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonunca gönderilen dilekçeleri otuz gün içinde cevaplandırır. İnceleme ve karara bağlamanın esas ve usulleri Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde gösterilir.

II. BİLGİ EDİNME HAKKI

24/10/2003 tarih ve 25269 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu yayımlanmıştır.

1. Bilgi Edinme Hakkı

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun 4’üncü maddesinde; ve herkesin bilgi edinme hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir.

=Trkiye’de ikamet eden yabancılar ile Türkiye’de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişiler, isteyecekleri bilgi kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili olmak kaydıyla ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan hak ve yükümlülükleri saklıdır.

2. Bilgi Verme Yükümlülüğü

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu’nun 5’inci maddesinde; kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, sratlı ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve

teknik tedbirleri almakla yukmldrler.

Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren diğer kanunların bu Kanun'a aykırı hükümleri uygulanmaz.

3. Başvuru Usulü

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu'nun 6'ncı maddesinde; bilgi edinme başvurusu, başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, oturma yeri veya iş adresini, başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve adresi ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren dilekçe ile istenen bilgi veya belgenin bulunduğu kurum veya kuruluşa yapılır. Bu başvuru, kişinin kimliğinin ve imzasının veya yazının kimden neşet ettiğinin tespitine yarayacak başka bilgilerin yasal olarak belirlenebilir olması kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir.

Dilekçede, istenen bilgi veya belgeler açıkça belirtilir.

4. İstenecek Bilgi veya Belgenin Niteliği

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu'nun 7'inci maddesinde; bilgi edinme başvurusu, başvurulan kurum ve kuruluşların ellerinde bulunan veya görevleri gereği bulunması gereken bilgi veya belgelere ilişkin olmalıdır.

Kurum ve kuruluşlar, ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz neticesinde oluşturulabilecek türden bir bilgi veya belge için yapılacak başvurulara olumsuz cevap verebilirler.

İstenen bilgi veya belge, başvurulan kurum ve kuruluştan başka bir yerde bulunuyorsa, başvuru dilekçesi bu kurum ve kuruluşa gönderilir ve durum ilgiliye yazılı olarak bildirilir.

5. Bilgi veya Belgeye Erişim

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu'nun 10'uncu maddesinde; kurum ve kuruluşlar, başvuru sahibine istenen belgenin onaylı bir kopyasını verirler.

Bilgi veya belgenin niteliği gereği kopyasının verilmesinin mümkün olmadığı veya kopya çıkarılmasının aslına zarar vereceği hllerde, kurum ve kuruluşlar ilgilinin;

- i. Yazılı veya basılı belgeler için, söz konusu belgenin aslını incelemesi ve not alabilmesini,
- ii. Ses kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları dinleyebilmesini,
- iii. Görüntü kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları izleyebilmesini,

sağlarlar.

Bilgi veya belgenin yukarıda belirtilenlerden farklı bir şekilde elde edilmesi mümkün ise, belgeye zarar vermemek koşuluyla bu olanak sağlanır.

Başvurunun yapıldığı kurum ve kuruluş, erişimine olanak sağladığı bilgi veya belgeler için başvuru sahibinden erişimin gerektirdiği maliyet tutarı kadar bir creti btye gelir kaydedilmek üzere tahsil edebilir.

6. Bilgi veya Belgeye Erişim Süreleri

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu'nun 11'inci maddesinde; kurum ve kuruluşlar, başvuru üzerine istenen bilgi veya belgeye erişimi onbeş iş günü içinde sağlarlar. Ancak istenen bilgi veya belgenin, başvurulan kurum ve kuruluş içindeki başka bir birimden sağlanması; başvuru

ile ilgili olarak bir başka kurum ve kuruluşun görüşünün alınmasının gerekmesi veya başvuru içeriğinin birden fazla kurum ve kuruluşu ilgilendirmesi durumlarında bilgi veya belgeye erişim otuz iş günü içinde sağlanır. Bu durumda, sürenin uzatılması ve bunun gerekçesi başvuru sahibine yazılı olarak ve onbeş iş günlük sürenin bitiminden önce bildirilir.

10'uncu maddede belirtilen bilgi veya belgelere erişim için gereken maliyet tutarının idare tarafından başvuru sahibine bildirilmesiyle onbeş iş günlük süre kesilir. Başvuru sahibi onbeş iş günü içinde creti ödemezse talebinden vazgeçmiş sayılır.

7. Başvuruların Cevaplandırılması

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu'nun 12'nci maddesinde; kurum ve kuruluşlar, bilgi edinme başvurularıyla ilgili cevaplarını yazılı olarak veya elektronik ortamda başvuru sahibine bildirirler. Başvurunun reddedilmesi hâlinde bu kararın gerekçesi ve buna karşı başvuru yolları belirtilir.

8. İtiraz Usulü

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu'nun 13'üncü maddesinde; bilgi edinme istemi reddedilen başvuru sahibi, yargı yoluna başvurmadan önce kararın tebliğinden itibaren onbeş gün içinde kurula itiraz edebilir. Kurul, bu konudaki kararını otuz iş günü içinde verir. Kurum ve kuruluşlar, kurulun istediği her türlü bilgi veya belgeyi onbeş iş günü içinde vermekle yükümlüdürler. Kurula itiraz, başvuru sahibinin idarî yargıya başvurma süresini durdurur.

III. TEBLİGATA İLİŞKİN HÜKÜMLER

1. Tebligat

Tebligat işlemleri 7201 sayılı Tebligat Kanunu'na göre yapılır.

Kanunlarımızdaki süreler (başka bir kanunda özel bir düzenleme yoksa), bu Kanun'a göre geçerli tebligatın yapılmasını takip eden günden başlar.

a. Muhatabın Kendisinden BaŐkasına Yapılan Tebligat Geçerli midir?

Kişinin aynı evde yaŐadığı eş, çocukları, annesi, babasına ya da hane halkından bir baŐkasına yapılan tebligat geçerli bir tebligattır.

Burada önem arz eden nokta aynı evde yaŐıyor olmasıdır.

Hizmetçiye yapılan tebligat geçerlidir.

İŐyerine yapılan tebligatta kişinin kolay bulunması kıstası ele alınır. Mesela bir öğretmene yapılan tebligat, bizzat kendisine yapılmalıdır. Zira o okulda çalışan herhangi birine tebligatın verilmesi asıl muhataba ulaŐmayı zorlaŐtıracaktır. Aksi durumda o yer amiri vasıtası ile kişiye tebligat yapılır.

b. Muhtara Yapılan Tebliğ

Kayıtlı olduğunuz mahalle muhtarına yapılan tebliğ geçerlidir. Sreler, muhtara tebliğ ile başlar. (Muhtarın bu tebliği size ulaŐtırmaması siz ile muhtar arasındaki bir problemdir.) Muhtarın tebliği size ulaŐtırmaması, sizin hak iddia etmenize imkan vermez.

c. Tebellğden İmtina

Size yapılmak istenen bir tebliğatı almaktan imtina etmeniz her zaman fayda sağlamaz.

şayet tebliğ edilmek istenen belgeyi tebellüğ etmeyip süre kazanmak istiyorsanız tebellüğ etmeyebilirsiniz. Bu durumda ne olur?

Tebliğden imtina ettiğiniz tutanak altına alınır ise bu husus mahkemede aleyhinize bir sonuç çıkarabilir.

Tebliğat, size posta yolu ile gönderilir ise. Süre tebliğatın size ulaştığı tarihte başlar.

2. Tebliğ şekilleri

a. Postayla Yapılan Tebliğ

Posta ile yapılan tebliğin imza karşılığında size verilmesi gerekir.

İmzasız bir şekilde siz ulaşan tebliğin ulaşma tarihi tam olarak bilinemeyeceğinden bu konudaki belirsizlik birey lehine işler.

b. İlanen Tebliğ

İlan edilerek yapılan tebliğ geçerlidir ve süreleri başlatır.

Ancak uygulamada bu tebliğin kurallara uyulmadan yapıldığını görmekteyiz.

Mesela, okul ya da işyeri panosuna asılan ilan geçerli bir ilan değildir.

İlanın geçerli olması için Resmi Gazete'de yapılması gerekmektedir.

Panoda yapılan ilanın geçerli olması için, tüm personelden bu ila-nın okunduğuna dair imza alınmalıdır.

c. Vekile Tebliğ

Avukatınıza yapılan tebliğ geçerli bir tebliğdir. Süreleri başlatır.

YEDİNCİ BÖLÜM

ÖRNEK DİLEKÇELER

DİLEKÇE 1)

Bilgi Edinme Başvuru Dilekçesi

..... **LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE**

Konu: En son yapılan banka promosyon sözleşmesi bilgilerinin talebi hakkında bilgi edinme talebidir.

..... Bankası ile promosyon sözleşmesi yapıldığı söylenmektedir. Maaşlarının dağıtımı hakkında herhangi bir banka ile sözleşme yapılıp yapılmadığının, en son bankalar ile promosyon sözleşmesinin ne zaman yapıldığının, en son yapılan promosyon sözleşmesinde personele dağıtılmak üzere herhangi bir promosyon n görülüp görülmediğinin, en son yapılan promosyon sözleşmesinde personele ne kadar ödeme yapılmasının n görüldüğünün **bilgi edinme kanunu çerçevesinde tarafıma bildirilmesini saygılarımla arz ederim.**

İsim

Tarih/İmza

DİLEKÇE 2)

rnek Suç Duyurusu Dilekçesi

..... **CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NA**

Müşteki _____ :

Tc. Kimlik No _____ :

Şüpheli _____ : .....

Suç _____ : İftira ,5237 s TCK, 267 m.
268 m. 269 m. ilgili sair

mevzuat

Suç Tarihi _____ :

Talep Konusu _____ : Şüpheli hakkında gerekli soruşturma ve kovuşturmanın yapılarak cezalandırılmaları talebidir,

Açıklamalar _____ :

Ben ..... yerde ..... olarak görev yapmaktayım. Meslek hayatım boyunca görevimi başarılı bir şekilde ifa ettim. Bu süre içerisinde hiç kimseyle adli ve idari bir sorun yaşamadım. Ancak ..... tarihinde M.E.B resmi sitesinde hakkımda gerçekdışı isnatlarla şüpheli tarafından mail gönderilmiş ve buna istinaden soruşturma açılmıştır.

Yapılan ..... tarih ve ..... sayılı soruşturma sonucunda hakkımda isnat edilen suçun asılsız olduğu ispat edilmiştir. Tarafıma iftira eden şüpheli hakkında soruşturma açılarak cezalandırılması gerekmektedir **(BURADA YAPILAN AÇIKLAMALAR SOMUT OLAYDA YAŞANAN DURUMA GÖRE DEĞİŞTİRİLECEKTİR)**

TCK.nın “İftira” başlıklı 267’nci maddesinde; **(1) Yetkili makamlara ihbar veya şikâyetle bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla, işlemediğini bildiği hâlde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idarî bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuksal aykırı bir fiil isnat eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.**

Hem mesleğime hem de kişiliğime yapılan bu iftiranın işbu madde gereğince şüpheli .....

hakkında soruşturma başlatılıp cezalandırılmasını talep ediyorum

Sonuç ve İstem:

Yukarıda arz edilen ve re'sen ön görülecek hususlar neticesinde gerekli soruşturma ve kovuşturmanın yapılarak, hakkımda asılsız isnatta bulunarak suç işleyen şüpheli hakkında, soruşturma açılarak Kamu Davası açılmasını akabinde cezalandırılmalarını, saygılarımla arz ve talep ederim. (Tarih)

Muşteki

DİLEKÇE 3)

İptal Davası İçin rnek Dava Dilekçesi

ANKARA NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİ

BAŞKANLIğI'NA

Yürütmenin Durdurulması Taleplidir.

Davacı _____ :

Tc Kimlik No _____ :

Adres _____ :

.....

Davalı _____ :

Ankara Valiliği

(Ankara İl Milli
Eğitim Müdürlüğü)

DAVA KONUSU _____ :.....Valiliğinin (İl Milli Eğitim Müdürlüğü) ..... İlişkin hukuka aykırı ..... tarih ve ..... sayılı işlemi hakkında öncelikle yürütmeyi durdurma kararının verilmesi bilahare de iptaline karar verilmesi, söz konusu işlem sonucunda mahrum kaldığım parasal haklarımın ödenmesine karar verilmesi talebidir.

Tebellüğ Tarihi _____ : / /.....

Açıklamalar _____ :

(Bu kısma davayla ilgili gelişmeler anlatılacak, işlem nedeniyle uğranılacak maddi ve manevi zararlar ifade edilecek)

SONUÇ ve İSTEM _____ : Yukarıda arz ve izah ettiğim nedenler ve Sayın Mahkemece resen dikkate alınacak nedenlerle Ankara Valiliğinin (İl Milli Eğitim Müdürlüğü) ..... ilişkin hukuka aykırı ..... tarih ve ..... sayılı işlemi hakkında öncelikle yürütmeyi durdurma kararının verilmesi bilahare de iptaline karar verilmesi, söz konusu işlem sonucunda mahrum kaldığım parasal haklarımın ödenmesine karar verilmesi ve yargılama giderlerinin davalı idare üzerinde bırakılmasına karar verilmesini arz ve talep ederim.

Davacı

İmza

Ek: Davaya konu işlem ve buna ilişkin diğer belgeler

DİLEKÇE 4)

Disiplin Cezasının İptali İçin

Dava Dilekçesi

.....**İDARE MAHKEMESİ**

SAYIN BAŞKANLIğI'NA

.....

Yürütmenin Durdurulması Taleplidir.

Davacı _____ :..... **T.C :**

Davalı _____ :..... (İLMİLLİ
EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ)/.....

Davanın Türü _____ : İptal Davası

Dava Konusu _____ : ..... Valiliğinin (İl
Milli Eğitim Müdürlüğü'nün) hakkımda tesis etmiş olduğu
ve ..... Kaymakamlığı'nın ..... tarihli tebliğ
işlemine dayanak teşkil eden 657 sayılı Devlet Memurları
Kanunu'nun 125/D-b maddesi gereğince "**Bir Yıl Kademe
İlerlemesinin Durdurulması**" cezasına ilişkin .....
tarih ve ..... sayılı işleminin öncelikle yürütme-
sinin durdurulması taleplerinin sunulmasına dair dilekçe-
yi muhtevlidir.

Tebellüğ Tarihi _____ : .....

Açıklamalar _____ : .....

1-..... Okulu öğretmeni olarak görev
yapmaktayım. .... Kaymakamlığı İlçe Milli Eği-
tim Müdürlüğü, ... tarihinde ..... VALİLİ-
Ğİ (İLMİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ)'nün ..... tarih
ve ..... sayılı işlemini tarafıma tebliğ etmiş olup,
..... İl Milli Eğitim Disiplin Kurulu Kararıyla tarafıma
657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/D-b madde-
si gereğince "**Bir Yıl Kademe İlerlemesinin Durdurulma-
sı**" cezası verildiğini öğrenmiş bulunmaktayım. .... İl
Milli Eğitim Disiplin Kurulu Kararıyla tarafıma verilen bu
ceza sebep, konu maksat ve şekil bakımından açıkça hu-
kuka aykırı olmakla iptali gerekmektedir. Şöyle ki;

2-..... tarihinde mazeretsiz ve izinsiz olarak gö-
revime gitmediğim; .....ders defterini

işlemediğime ilişkin iddialarla ilgili, öncelikle savunmam istenmiş ancak konuya ilişkin savunmamda belirttiğim hususlar dikkate alınmaksızın hakkımda ceza tesisi yoluna gidilmiştir. Söz konusu disiplin cezasına ilişkin gerek soruşturma aşamasında gerekse soruşturma sonrasında gerekli maddi ve şekli şartlara uyulmaksızın ..... Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün, ... İl Milli Eğitim Disiplin Kurulu Kararına dayanarak tesis etmiş olduğu işlemi; .....Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünce tarafıma tebliğ edilmiştir.

3-..... tarihinde mazeretsiz ve izinsiz göreve gitmediğim iddiası doğru değildir. Okulla ..... İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gittim. Bu tarihte hasta olduğum halde öncelikle sorumluluğumda olan bir idari işlemi yapmak için İlçe Milli Eğitim' Müdürlüğü'ne; daha sonra da tedavi için ..... Hastanesi acil Servisine giderek muayene ve tedavi oldum. Rahatsızlığım nedeniyle bazı tahlil ve tetkikler yapıldı. .... günü başlayan rahatsızlığım ..... günleri devam etti. Zaten hafta sonu olduğu için ..... günleri ilçede kaldım. .... günü de tekrar .....Hastanesi'nde muayene oldum ve ilaç aldım. .... tarihinde yine hasta olduğum halde okulla ilgili idari işlemlerle ve okulun ilçede halledilmesi gereken işlerini takip ettim. Bu günlerde de göreve izinsiz ve mazeretsiz gitmediğim doğru olmayıp bu günlerde okula gitmeme gerekçelerim ve ilgili belgelerim dilekçemin ekinindedir.

4- 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'unun 130'uncu maddesinde devlet memurlarına savunması alınmadan disiplin cezası verilemeyeceği hüküm altına alınmış olup bu hüküm sadece savunmanın şekli anlamda alınmasını değil, memurun savunmasının disiplin cezası kararının verilmesi sürecinde ilgili makam tarafından dikkate alınması sonucunu da içermektedir. Bu itibarla, hakkımda

ileri sürülen iddialara karşı sunmuş olduğum savunmalar, konuya ilişkin bilgi ve belgeler, yeterince araştırılmadan mücbir sebepler, göz önüne alınmadan ceza tesisi yoluna gidilmesi savunmanın dikkate alınmadığını göstermekte olup, böyle bir yaklaşım savunma hakkının kutsallığına aykırılık oluşturmaktadır. Nitekim savunmada ileri sürdüğüm mücbir sebepler yeterince göz önüne alınmış olsa idi bu şekilde ağır bir ceza ile cezalandırılmam söz konusu olmayacaktı.

5- Diğer taraftan, söz konusu fiilen işlenmesinin ve buna bağlı olarak disiplin cezası kararına varılmasının ön koşulunu fiilin kasten işlenmiş olması oluşturmakta olup, iddia konusu fiillerin hangisi açısından manevi unsurun kast şeklinde gerçekleştiği de ortaya konabilmiş değildir. Kaldı ki, savunmam da yer verdiğim bilgi ve belgelerden iddia konusu fiillerin kast unsurunu içermesi de mümkün olmaması nedeniyle dava konusu disiplin cezası işleminin gerek usul gerekse esas yönünden hukuka aykırılık oluşturduğu açıkça ortadadır. Bu nedenle, hakkımda yapılan soruşturma sonucunda Devlet Memurları Kanunu'nun 125/D-b maddesi gereğince **“Bir Yıl Kademe İlerlemesinin Durdurulması”** cezasıyla tecziyeme ilişkin dava konusu işlemin hukuka uyarlık göstermediği kararına varılması ve bu kapsamda öncelikle yürütmenin durdurulması daha sonra iptal kararı oluşturulması için gereken hukuki ve fiili şartların oluştuğu değerlendirilmektedir.

6- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125'inci maddesinin sondan ikinci fıkrasında geçmiş hizmetleri olumlu ve sicil notları iyi olan devlet memurlarına işledikleri fiillerin karşılığı olan disiplin cezası yerine bir alt cezaya hükmedilebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu itibarla disiplin cezasının belirlenmesine esas değerlendirme sürecinde ve disiplin cezası kararının içeriğinde bu yönde bir değerlendirme yapılmayarak kanundan kaynak-

lanan takdiri hafifletici neden şeklindeki yasal hakkımın kullanılmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, bir an için anılan fiili sebepsiz olarak gerçekleştirdiğim kabul edilse dahi; söz konusu hüküm gereğince bir alt ceza uygulanmak suretiyle işlem tesis edilmeyi gerektirecek durumlara sahip olduğuna ve bu yönüyle bir derece hafif olan cezayla tecziyeme karar verilmesi hukukun gereğidir. Bu yönüyle hukuka aykırı nitelikte olan disiplin cezasının salt bu gerekçeyle yürütmesinin durdurulmasına ve iptaline karar verilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

7- Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında ki Yönetmelik (Ek fıkra: 04/07/2005 - 2005/9138 B.K. Yön/1. mad) 4. madde “Hakkında disiplin soruşturması yürütülen Devlet memurunun üyesi olduğu sendikanın temsilcisi de bu maddede belirtilen disiplin ve yüksek disiplin kurullarında yer alır. Her bir disiplin ve yüksek disiplin kurulunda görevlendirilen temsilci ilgili sendika tarafından önceden bildirilir. Bu şekilde üyesi çift sayıya ulaşan kurullarda oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafın kararına itibar edilir” İbaresini bulmaktadır. Bu hükme rağmen Disiplin Kurulunda üyesi bulunduğum ..... Sendikasının bir temsilcisinin bulunmaması kararın şekil yönünden eksikliği sonucunu doğurmakta ve iptalini gerektirmektedir.

8- İptal davasına konu işleme ilişkin olarak, yukarıda yer verdiğim maddi olaylar ve hukuki gerekçelere bağlı olarak; verilen disiplin cezasına bağlı olarak ..... öğretmen olarak görev yapamamak, eğitim kurumu yöneticiliği ve ..... uygulamalarında disiplin cezaları yönüyle eksi puanlara sahip olmak gibi telafisi güç ve

İmkansız zararlarla karşı karşıya kalma ihtimalim olduğundan ve işlemin açıkça hukuka aykırı nitelik taşıması nedeniyle; 2577 sayılı İYUK'un 27/2 maddesinde aranan iki şart birlikte gerçekleştiğinden hareketle öncelikle yürütmenin durdurulmasına ve dava sonucunda da iptaline karar verilmesini talep etmek zarureti doğmuştur.

Deliller : 2557 sayılı Kanun, 657 sayılı Kanun, Soruşturma Raporu, Sicil Raporları, Savunma yazıları, sair delil.

Sonuç Ve İstem : Yukarıda arz ve izah ettiğim nedenler ve yargılama sırasında mahkemenizce ortaya konacak gerekçelere bağlı olarak, ... Valiliğinin (İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün) hakkımda tesis etmiş olduğu ve ..... Kaymakamlığı'nın ..... tarihli tebliğ işlemine dayanak teşkil eden 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/D-b maddesi gereğince "**Bir Yıl Kademe İlerlemesinin Durdurulması**" cezasına ilişkin ..... tarih ve ..... sayılı işleminin öncelikle yürütmesinin durdurulması ve dava sonucunda iptali ile yargılama giderlerinin davalı idareye yükletilmesine karar verilmesini saygılarımla arz ve talep ederim.

Davacı

.....

Ekler :

- 1- Dava Konusu İşlem
- 2- Savunma yazısı örneği

Eğitim alışanları İçin Hak Arama Rehberi

Hak arama hak ve sorumluluğunu bilmekle mümkündür. Onun için hakkını bilmek, haddini de bilmeyi beraberinde getirir. Bu yüzden sorunların üzümünde yol almak, öncelikle yol bilmeyi gerektirir. Elinizdeki alışma, sade ve yalın üslubu ile eğitim çalışanlarını ilgilendiren mevzuat özelinde mahkeme kararlarını da harmanlayarak kaleme alınmıştır.

MEMUR-SEN KONFEDERASYONU
EĞİTİM-BİR-SEN
EĞİTİMÇİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

